



รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ASEAN: การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตร
การท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ
สหพันธรัฐมาเลเซีย

ASEAN: Learning Each Other Through ASEAN Tourism
Education

Case Study of Lao's People Democratic Republic and
Federation of Malaysia

พิมพ์มาดา วิชาศิลป์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

สิงหาคม 2554

สัญญาเลขที่ TRI/ASEAN/0006

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ASEAN: การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตร
การท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ
สหพันธรัฐมาเลเซีย

ASEAN: Learning Each Other Through ASEAN Tourism
Education

Case Study of Lao's People Democratic Republic and
Federation of Malaysia

พิมพ์มาดา วิชาศิลป์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ชุดโครงการ ASEAN: การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการ
ท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง 'ASEAN:การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและความร่วมมือจากบุคคลและองค์กรที่มีส่วนในการทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี นำโดยท่านดร.เทิดชาย ช่วยบำรุงและคณะทำงาน ผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย นักศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมและบุคลากรที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจากทั้งสองประเทศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลและหน่วยงานที่ได้กล่าวนามข้างต้นมา ณ โอกาสนี้

พิมพ์มาดา วิชาศิลป์

31 สิงหาคม 2554

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จากการที่อาเซียนได้วางแผนการเปิดตลาดบริการด้านการท่องเที่ยวโดยอนุญาตให้นักลงทุนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามาตั้งกิจการในอีกประเทศหนึ่งของสมาชิกอาเซียน และได้วางแผนจัดทำ ASEAN Business Card เพื่ออำนวยความสะดวกของผู้เดินทางจากข้อตกลงการเปิดเสรีในเรื่องของการเคลื่อนย้ายของนักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ แรงงานฝีมือและผู้มีความสามารถพิเศษในสาขาวิชาชีพต่างๆภายในประเทศสมาชิก ซึ่งสาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในสาขาที่ได้มีการจัดทำความตกลงการยอมรับด้านการท่องเที่ยว (Mutual Recognition Arrangements for Tourism Professionals) เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการตอบสนองการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตามการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและความไม่เข้าใจกันในวันธรรมช้านชาติ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ต้องมีการวางแผนและจัดการที่ดี โดยเฉพาะการวางแผนผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในภูมิภาค

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวและโรงแรมมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์คุณภาพการบริการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว ถึงกระนั้นคุณภาพการบริการของแต่ละประเทศ แต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไป และการสร้างข้อตกลงการยอมรับด้านการท่องเที่ยวในเรื่องของการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในด้านแรงงานด้านการท่องเที่ยวนั้นอาจก่อให้เกิดความแตกต่างกันในระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการและความไม่เข้าใจกันในด้านวัฒนธรรม ดังนั้นการวางแผนและการจัดการที่ดีผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาการท่องเที่ยวและโรงแรมในภูมิภาคอาเซียนเป็นสิ่งสำคัญ งานวิจัย ‘ASEAN: การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย’ จึงมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางสร้างความเท่าเทียมกันของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวผ่านสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในการสร้างมาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย เพื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย เพื่อหาแนวทางบูรณาการการศึกษา

วัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ และเพื่อหาแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

งานวิจัยนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลในเชิงลึกในเรื่องของหลักสูตรด้านการท่องเที่ยว ว่ามีลักษณะอย่างไร มีจุดแข็งและจุดอ่อนอะไร รวมไปถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรและนักศึกษา โดยเน้นในเรื่องของการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติเป็นแกนหลักในการตั้งคำถาม ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์ทั้งสองลักษณะคือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม โดยสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย นักศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยวและผู้ที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในทั้งสองประเทศ ในการสังเกตผู้วิจัยบันทึกการสังเกตผ่านรูปภาพและการเขียน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างซึ่งเป็นการสังเกตที่ไม่ได้กำหนดรายการสิ่งที่จะต้องสังเกตไว้อย่างแน่นอน แต่ผู้สังเกตมีอิสระที่จะสังเกตพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

จากการเก็บข้อมูล ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่ามีมหาวิทยาลัยหลักๆ อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในภูมินาคนั้นๆ ต้องเรียนในมหาวิทยาลัยหลักในส่วนภูมิภาค ยกเว้นแต่ที่ไม่มีสาขาวิชาที่นักศึกษาที่มีความประสงค์จะเรียนเปิดสอนในมหาวิทยาลัยของภูมินาคนั้นๆ จึงจะขอทำเรื่องเข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว หรือมหาวิทยาลัยในภูมินาคอื่น ๆ ข้อบังคับนี้นำมาซึ่งการเกิดข้อโต้แย้งเรื่องการหลอกลำทางวิชาการของหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรม เนื่องจากว่ามหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งมีหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป ในขณะที่ประเทศลาวอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ดังนั้นหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศลาวจึงอยู่ในระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งทางรัฐบาลจะออกกรอบมาตรฐานหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวไว้ และให้แต่ละมหาวิทยาลัยนำไปปรับใช้ตามความพร้อมและความเชี่ยวชาญของทรัพยากรที่มีอยู่

การจัดการเรียนการสอนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น มีจุดแข็งคือ รัฐบาลได้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของชนชาติตนเองเป็นอย่างดี นักศึกษามีความตระหนักและรับรู้คุณค่าของชาติและความเป็นคนของชาติได้ชัดเจน ในขณะเดียวกัน นักศึกษาก็มีทัศนคติที่เปิดกว้างในการรับรู้และเคารพถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง นอกจากนั้น คณาจารย์

และนักศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาต่างๆ เพิ่มเติมโดยการเรียนปริญญาด้านการท่องเที่ยวหนึ่งใบในช่วงกลางวัน และอีกหนึ่งปริญญาด้านภาษาในช่วงเย็น ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้เป็นค่านิยมที่นักศึกษาแทบทุกคนปฏิบัติ โดยนักศึกษามุ่งเน้นพัฒนาตนเองให้ทัดเทียมบุคลากรจากประเทศอื่นๆ ในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตาม ประเทศลาวยังขาดบุคลากรสายสอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม ขาดเครื่องมือสำหรับปฏิบัติการ ขาดตำราด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม และได้รับปัญหาที่ได้มาจากการประเมินจากภาคอุตสาหกรรมคือนักศึกษาที่จบไปยังไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการ

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศลาวเพื่อเชื่อมโยงไปถึงการสร้างความสำเร็จอันดีในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่ามีรายวิชาในหลักสูตรที่เอื้อต่อความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของทั้งของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวนานาชาติ นอกจากนั้น ทางมหาวิทยาลัยในประเทศลาวได้พยายามสร้างเครือข่ายอันดีกับประเทศต่างๆ ทั้งในแง่วิชาการ การจัดการ และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม เมื่อมองถึงแง่ของความตระหนักในการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวในประเทศสมาคมอาเซียนในปี 2558 นั้น พบว่าทั้งบุคลากรและนักศึกษาของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่ได้ให้ความสนใจกับเรื่องนี้เท่าที่ควร โดยเฉพาะเรื่องของข้อพึงระวังในด้านความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าประชากรในประเทศลาวมีจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมของคนในชาติตนสูงมาก แต่ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าจะสามารถรับมือกับการร่วมทำงานกับคนที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ณ ขณะนี้มีบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมจากชาติต่างๆ เข้ามาทำงานในประเทศลาวบ้างแล้ว เนื่องจากว่าแรงงานด้านนี้ยังไม่เพียงพอ และเมื่อได้สอบถามบุคลากรชาติต่างๆ เหล่านี้ พบว่ายังเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในที่ทำงานอยู่เสมอ

ในส่วนของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียนั้น ได้มีการเปิดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยว โรงแรม อาหาร รวมไปถึงธุรกิจกิจกรรมเนื่องด้วยประเทศให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการผลิตบุคลากรเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมให้เพียงพอ โดยการจัดการเรียนการสอนด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการนั้น มีการจัดตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี โท และเอก โดยประเภทของปริญญาการศึกษามีหลากหลายกันไปทั้งด้านศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และอื่นๆ หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศมาเลเซียแบ่งเป็นสองแบบคือหลักสูตรที่สร้างขึ้นเอง โดยส่วนใหญ่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยของ

รัฐ และหลักสูตรแบบเครือข่าย ที่ได้รับความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศ ซึ่งหลักสูตรแบบหลังนี้ มักเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งและสร้างหลักสูตรที่คิดค้นขึ้นเองต่อไป

ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียนั้น พบว่ามีจุดแข็งคือรัฐบาลสนับสนุนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมและได้ในการสนับสนุนด้านเงินทุนในการพัฒนาบุคลากรและทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาหลักสูตรและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติในการควบคุมมาตรฐานภายในประเทศ เรียกว่า กรอบคุณภาพทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย และมีการตรวจสอบในทุกๆด้านจากผู้ตรวจภายนอก ซึ่งทำให้หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและบริการของประเทศมีความเข้มแข็ง มีคณาจารย์ที่มีคุณภาพในหลากหลายสายงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยจบสายตรงทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ มีความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติ ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอาหาร โดยมีห้องปฏิบัติการ มีร้านอาหารให้ฝึกปฏิบัติและบริหารเอง มีโรงแรมให้ฝึกประสบการณ์ มีทางเลือกให้นักศึกษาในการเรียน เช่น นักศึกษาสามารถเลือกเรียนหนึ่งเทอมในประเทศที่ตนเองต้องการและสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตได้ หรือเลือกไปเรียนในระยะสั้นๆ ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากอุตสาหกรรมในเรื่องการรับนักศึกษาฝึกงาน การได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างห้องปฏิบัติการ โรงแรมและร้านอาหารสำหรับนักศึกษาเพื่อการฝึกงาน มีการร่วมมือกันกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม เช่นมีโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างคณาจารย์และนักศึกษา การจัดทำหลักสูตรร่วมกัน อย่างไรก็ตามหลักสูตรยังมีจุดอ่อนคือ การที่บุคลากรและนักศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของประชาคมอาเซียน จึงไม่เห็นความสำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนมากเท่าไรนัก

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อเชื่อมโยงไปถึงการสร้างความสำเร็จอันดีในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่ามีรายวิชาในหลักสูตรที่เอื้อต่อความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของทั้งของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวหลายวิชา และถึงแม้ว่าทางบุคลากรสายสอนและนักศึกษายังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนในปี 2558 มากนัก แต่ด้วยการที่ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ทำให้ประชากรในประเทศเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ

และเคารพในความต่างเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายได้อย่างสงบสุข จึงทำให้บุคลากรและนักศึกษาไม่กังวลใจกับเรื่องความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ในการทำงาน และนอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว นักศึกษาได้มีโอกาสไปฝึกงานตามสถานประกอบการที่มีผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกัน จึงเป็นการเตรียมความพร้อมอีกระดับหนึ่งก่อนที่นักศึกษาจะออกไปทำงานจริงๆ หลังจากจบการศึกษาแล้ว

แนวทางการบูรณาการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวนั้น สามารถทำได้ในหลายลักษณะเช่น การสอกลแทรกเนื้อหา การสร้างวิชาใหม่ การอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ข้ามวัฒนธรรม การฝึกงานของนักศึกษาในต่างประเทศ การจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม ในส่วนของแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้น สามารถกระทำในหลายๆ ระดับคือ ในระดับของนักศึกษา โดยนักศึกษาควรมีโอกาสเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรมในเขตภูมิภาคอาเซียน และสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตในการเรียนได้ ภายใต้ปฏิทินทางการศึกษาและการเทียบโอนหน่วยกิตในระบบเดียวกัน การได้ฝึกประสบการณ์ในประเทศกลุ่มสมาชิกและนับหน่วยกิตเป็นรายวิชาฝึกประสบการณ์ การได้รับทุนการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการร่วมมือกันทำการวิจัยในระดับอุดมศึกษาร่วมกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคอาเซียน ในระดับของบุคลากรทางการศึกษา สามารถแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาในด้านทฤษฎี หรือการทำวิจัยร่วมกัน การเขียนเอกสารประกอบการสอนหรือตำราด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม การเข้าร่วมการจัดอบรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการเรียนการสอนในภูมิภาคอาเซียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งในเชิงวิชาการและวัฒนธรรม และศึกษาดูงานในด้านนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในระดับสถาบันการศึกษานั้น ควรมีความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งทางวิชาการและวัฒนธรรม การจัดสัมมนา หรือประชุมปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งเชิงวิชาการและวัฒนธรรม การอบรมพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในระดับของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศตนเองและมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการและวัฒนธรรม และควรอำนวยความสะดวกต่อนักศึกษาในแง่การเดินทาง และสุดท้ายคือในระดับของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องคือ ภาคเอกชนที่รับนักศึกษาฝึกงานควรเปิดโอกาสรับนักศึกษาฝึกงานจากประเทศกลุ่มสมาชิกเพื่อที่

นักศึกษาเหล่านั้นจะได้มีโอกาสเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ในประเทศที่มีสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศของตนเอง นอกจากนั้นแล้วควรมีเครือข่ายความร่วมมือกันอย่างแข็งขันในกลุ่มประเทศสมาชิก

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : TRI/ASEAN/0006

ชื่อโครงการ : ASEAN: การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

ชื่อนักวิจัย : พิมพ์มาดา วิชาศิลป์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต(การจัดการบริการ)
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

E-mail Address : pimmada@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 มิถุนายน 2553 – 31 พฤษภาคม 2554

การวิจัยเรื่อง ASEAN: การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซียมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อหาแนวทางการบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ และเพื่อหาแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและการสังเกต โดยมีพื้นที่การทำวิจัยสองประเทศ คือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

ผลการศึกษา พบว่าสถานการณ์ด้านการศึกษาในประเทศลาวอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ดังนั้นหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของประเทศลาวจึงอยู่ในระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนในประเทศลาวนั้น ได้มีส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของชนชาติตนเองเป็นอย่างดีและนักศึกษามีทัศนคติที่เปิดกว้างในการรับรู้และเคารพถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเองแต่มีจุดอ่อนในแง่ของการขาดแคลนผู้สอนด้านการท่องเที่ยว และการขาดอุปกรณ์สำหรับฝึกปฏิบัติ และขาดตำราด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม

ในส่วนของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียนั้น ได้มีการเปิดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยว โรงแรม อาหาร รวมไปถึงธุรกิจกิจกรรม จุดแข็งของการจัดการเรียนการสอนในประเทศมาเลเซียคือรัฐบาลสนับสนุนด้านเงินทุนในการพัฒนาบุคลากรและทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน มีการควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา มีความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติ ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากภาคอุตสาหกรรมในเรื่องการรับนักศึกษาฝึกงาน การได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างห้องปฏิบัติการ โรงแรมและร้านอาหารสำหรับนักศึกษาเพื่อการฝึกงานและมีการร่วมมือกันกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม ในขณะที่จุดอ่อนคือการที่บุคลากรและนักศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

ในเรื่องของการบูรณาการการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศนั้น สามารถทำได้ในหลายลักษณะเช่น การสอกรแทรกเนื้อหา การสร้างวิชาใหม่ การอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ข้ามวัฒนธรรม การฝึกงานของนักศึกษาในต่างประเทศ การจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม ในส่วนของแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้นสามารถกระทำในหลายๆ ส่วนคือ ในส่วนของนักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา สถาบันการศึกษานั้นภาครัฐบาลและ ภาคเอกชน

คำหลัก : การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรม วัฒนธรรมข้ามชาติ

ABSTRACT

Project Code : TRI/ASEAN/0006

Project Title : Learning Each Other Through ASEAN Tourism Education: The Case of Lao's People Democratic Republic and Federation of Malaysia

Investigators : Wichasin, P.

E-mail Address : pimmada@hotmail.com

Project Duration : 1 June 2010 – 31 May 2011

The research 'Learning Each Other Through ASEAN Tourism Education: The Case of Lao's People Democratic Republic and Federation of Malaysia' aimed to study the current curriculum, strengths and weaknesses in tourism in Lao People's Democratic Republic (Laos PDR) and Malaysia, to offer guidelines in integrating knowledge in cross-cultural in the curriculums and to propose ways of fostering better collaborations between institutions. The data was collected by in-depth interview and observation in these two countries.

The results indicated that Laos PDR was in the process of educational system changes. Hence, the tourism curriculum was in the developing stage. The strength of tourism curriculum in Laos PDR was the strong encouragement of the cultural understanding. Students were also open-minded in term of perception and respect towards other cultures. However, the weakness of the curriculum were the insufficient of lecturer, tools and rooms for practice and textbooks in Laos language.

In Malaysia universities, there were curriculum about tourism, hotel, culinary and event business. The strengths of the tourism curriculum in Malaysia were the support from the government by allocating budget for establishing facilities and human resource development, having methods in evaluating and improving quality and standard of the curriculum, qualified human resources and training equipment, strong support from tourism

industries for students work placement and financial support for practice lab, good collaboration with established foreign institutions that offering tourism curriculum. Nevertheless, the weakness was the unawareness among lecturers and students about the ASEAN Economic Community.

The ways of integrating cross-cultural aspects in tourism curriculum could be done in a variety of forms such as integrating ASEAN aspects into the formers subjects, creating new subject about ASEAN tourism, training, creating exchange projects for both lecturer and students in ASEAN countries, students work placement in ASEAN countries ,Annual ASEAN seminar/ conference/ workshop on tourism. The ways of fostering better collaborations between institutions could be done in various sectors such as students, lecturers, institutes, governments and private sectors.

Keywords: Curriculum development, Tourism and hotel curriculum, Cross-culture

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ญ
สารบัญ	ฎ
สารบัญตาราง	ฏ
สารบัญแผนภาพ	ผ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
คำถามการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54

การวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล	57
บทที่ 5 บทสรุป	118
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	127

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตารางเปรียบเทียบกิจกรรมการพัฒนาคูคณากร	20
ตารางที่ 3.1 แผนการดำเนินการวิจัย	52
ตารางที่ 4.1 ลักษณะของหลักสูตรที่สอนในวิทยาลัยชุมชน	61
ตารางที่ 4.2 รายชื่อสถาบันการศึกษาของรัฐบาลในสหพันธรัฐมาเลเซียที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม	66
ตารางที่ 4.3 รายชื่อสถาบันการศึกษาเอกชนในสหพันธรัฐมาเลเซียที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม	76

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 2.1. องค์ประกอบการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	7
แผนภาพที่ 2.2 ระดับของวัฒนธรรม	36

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 องค์ประกอบของหลักสูตร	21
แผนภูมิที่ 2.2 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร	22

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 ห้องปฏิบัติการอาหารที่ KDU	103
ภาพที่ 4.2 ภาพการสนับสนุนจากภาคอุตสาหกรรมในการสร้างห้องปฏิบัติการอาหาร	103
ภาพที่ 4.3 โรงแรมเพื่อฝึกปฏิบัติของ Taylor's University	104
ภาพที่ 4.4 ภัตตาคารฝึกปฏิบัติของ Taylor's University	104
ภาพที่ 4.5 ภัตตาคารฝึกปฏิบัติของ Taylor's University	105
ภาพที่ 4.6 โรงแรมเพื่อฝึกปฏิบัติของ UiTM	105

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อาเซียนได้เปิดตลาดบริการ เช่น การท่องเที่ยว การบิน เทคโนโลยีสารสนเทศและสุขภาพ ให้เป็นตลาดที่ได้ดำเนินการเป็นอันดับต้นๆ ในการเปิดการค้าเสรี โดยอนุญาตให้นักลงทุนสัญชาติในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามาตั้งกิจการในอีกประเทศหนึ่งของสมาชิกอาเซียนได้โดยถือหุ้นข้างมากในสัดส่วนร้อยละ 51 ในปี 2008 และร้อยละ 70 ในปี 2010 และในปี 2015 นั้น สาขาบริการด้านอื่นๆ ทั้งหมดจะได้รับข้อตกลงนี้เช่นเดียวกัน นอกจากนั้นแล้ว ทางอาเซียนได้วางแผนจัดทำ ASEAN Business Card เพื่ออำนวยความสะดวกของผู้เดินทางจากข้อตกลงการเปิดเสรีในเรื่องของการเคลื่อนย้ายของนักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ แรงงานฝีมือและผู้มีความสามารถพิเศษในสาขาวิชาชีพต่างๆภายในประเทศสมาชิก ในการนี้กลุ่มประเทศอาเซียนเร่งพัฒนามาตรฐานการยอมรับร่วมสำหรับบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่างๆ

สาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในสาขาที่ได้มีการจัดทำความตกลงการยอมรับด้านการท่องเที่ยว (Mutual Recognition Arrangements for Tourism Professionals) เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการตอบสนองการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการส่งเสริมจุดยืนภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 10 ประเทศ รวมถึงประเทศจีนและเกาหลีใต้ที่ต้องการเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศสมาชิกและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเยือนอาเซียน โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันคือการลดการแข่งขันกันเองในภูมิภาคและก้าวไปสู่ความเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวหนึ่งเดียว

ข้อตกลงดังกล่าวนี้เอื้อประโยชน์ในแง่การเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตาม จากบทเรียนของการรวมกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป (EU) เหตุการณ์เช่นเดียวกันอาจเกิดขึ้นได้ คือปัญหาความไม่สมดุลย์ทางเศรษฐกิจและความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในกรณีที่เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานจากประเทศที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าไปสู่ประเทศที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจสูงกว่า ส่งผลให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมตามมา นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายของแรงงานอาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและความไม่เข้าใจกันในวัฒนธรรมข้ามชาติ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ต้องมีการวางแผนและจัดการที่ดี โดยเฉพาะการวางแผนผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในภูมิภาค

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ประเทศลาว) เป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนติดกับประเทศจีน ไทย กัมพูชา พม่า และเวียดนาม มีภูมิประเทศที่สวยงามและหลากหลายประเทศลาวมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ยังเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม ปราศจากการครอบงำของวัฒนธรรมสมัยใหม่ หรือวิถีที่รับแรงแบบคนเมือง (Lao Tourism Organisation, 2010) ในปี พ.ศ.2529 รัฐบาลลาวได้เริ่มดำเนินนโยบายเปิดกว้างการลงทุนของต่างประเทศโดยไม่จำแนกระบบการเมืองและเศรษฐกิจ ดำเนินธุรกิจแบบเสรีแต่ชอบด้วยกฎหมายทำให้การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจได้รับการพัฒนาในระดับที่รวดเร็วกว่าเมื่อก่อน ส่งผลให้รายได้ของประชากรเพิ่มมากขึ้น มีความสามารถในการซื้อสูงขึ้น ตามมาด้วยการเพิ่มขึ้นของเส้นทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่อยู่ใกล้และไกล เกิดการท่องเที่ยวมากขึ้น รัฐบาลลาวตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ของประเทศ จึงได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงธรรมชาติ และเชิงประวัติศาสตร์ขึ้น และได้มีการสร้างด่านเข้า-ออกประเทศมากขึ้นเพื่อสะดวกต่อการเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีการยกเว้นการขอวีซ่าในกลุ่มประเทศอาเซียน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นถือว่าเป็นแขนงเศรษฐกิจใหม่ เพิ่งเริ่มเมื่อปี พ.ศ.2533 แต่มีการขยายตัวที่รวดเร็วและต่อเนื่องคือ ในปี พ.ศ.2533 มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย 14,400 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 737,208 คน ในปี พ.ศ.2543 โคนสร้างรายได้ถึง 113.898 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ ในปี พ.ศ.2548 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยถึง 1,095,315 คน สร้างรายได้ 146,717,074 ดอลลาร์ สหรัฐ และปี พ.ศ.2549 มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวน 1,215,106 คน ซึ่งเพิ่มขึ้น 11 % เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2548 และมีรายได้จากการท่องเที่ยว 173,249,896 ดอลลาร์ สหรัฐ เท่ากับ 5 % ของผลิตภัณฑ์รวมยอดแห่งชาติหรือ GDP เพิ่มขึ้น 18 % เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นรายได้มากเป็นอันดับ 2 ของรายได้แห่งชาติ รองลงมาจากการส่งออกนอกประเทศ

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านสาธารณูปโภค การวางแผนการลงทุน การส่งเสริมการตลาด การร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Lao Association of Travel Agents, 2010)

ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย (ประเทศมาเลเซีย) เป็นอีกหนึ่งประเทศสมาชิกของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบไปด้วยเขตการปกครอง 13 รัฐและ 3 ดินแดนสหพันธ์ ประเทศมาเลเซียมีประชากรหลายเชื้อชาติ จึงมีวัฒนธรรมที่หลากหลายผสมกลมกลืนกันอยู่ ทั้งในด้านศาสนา กิจกรรมทางสังคม การแต่งกาย ภาษา อาหารการกินและวิถีชีวิตในภาพรวมเป็นที่

น่าสนใจแก่ผู้ที่ไม่เคยมาเยือน ประกอบกับความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ประเทศนี้จึงจัดได้ว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่เป็นที่นิยมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี 2541 ประเทศมาเลเซียมีนักท่องเที่ยวจำนวน 5.5 ล้านคน ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนเงิน 8580.5 ล้านริงกิตและมีอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี จนมาถึงปี 2551 นักท่องเที่ยวมีจำนวนถึง 22 ล้านคน และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 49,561.2 ล้านริงกิต (Tourism Malaysia, 2010)

จากการที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศลาวและประเทศมาเลเซียเป็นอย่างสูง การรักษาระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งคุณภาพการบริการที่ดีจากบริการทางการท่องเที่ยวต่างๆ เกิดจากการที่พนักงานในภาคอุตสาหกรรมได้รับการฝึกฝนอย่างชำนาญ ทั้งในด้านทัศนคติและการปฏิบัติงาน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศมีส่วนสำคัญในการสรรสร้างคุณภาพการบริการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามคุณภาพการบริการของแต่ละประเทศ แต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไป จากข้อตกลงการยอมรับด้านการท่องเที่ยวในเรื่องของการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในด้านแรงงานด้านการท่องเที่ยวนั้นอาจก่อให้เกิดความแตกต่างกันในระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการและความไม่เข้าใจกันในด้านวัฒนธรรม การวางแผนและการจัดการที่ดีผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษากการท่องเที่ยวและโรงแรมในภูมิภาคอาเซียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นโครงการ 'ASEAN: การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย' จึงมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางสร้างความเท่าเทียมกันของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวผ่านสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในการสร้างมาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1. เพื่อศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

1.2.2. เพื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

1.2.3. เพื่อหาแนวทางบูรณาการการศึกษาวรรณกรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ

1.2.4. เพื่อหาแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นอย่างไร

1.3.2 จุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นอย่างไร

1.3.3 การบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศควรมีแนวทางการบูรณาการอย่างไร

1.3.4 การสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ควรมีแนวทางอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดองค์ประกอบของหลักสูตร คือการจัดเนื้อหาตามทฤษฎีของไทเลอร์ คือเรื่องขอบข่าย เนื้อหาของหลักสูตร การบูรณาการ การเรียงลำดับขั้นตอน ความต่อเนื่องกัน และความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและความสมดุล

หลักสูตรการท่องเที่ยว คือหลักสูตรด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องใน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่นอาหาร การจัดการงานแสดง และสันทนาการ เป็นต้น

กรอบมาตรฐานคุณภาพของการจัดการศึกษา คือระเบียบข้อบังคับ เพื่อสร้างมาตรฐานทางการศึกษาในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1. ขอบเขตประชากร

1. ผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยในประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย
2. นักศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมในประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

1.5.2. ขอบเขตพื้นที่ศึกษา คือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

1.5.3. ขอบเขตระยะเวลา คือหนึ่งปี

1.6 ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1. ทราบสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

1.6.2. ได้ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

1.6.3. ได้แนวทางบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ

1.6.4. ได้แนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.7.1. เป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรมในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนร่วมกัน

1.7.2. เป็นแนวทางในการวางแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยฉบับนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1. ความสำคัญของการท่องเที่ยว

2.2. ความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

2.3. การพัฒนาหลักสูตร

2.4 หลักสูตรการท่องเที่ยวประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

2.5. การศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติ

2.6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้หลักให้กับประเทศในประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยธุรกิจหลากหลายประเภททั้งที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและทางอ้อม ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจ การโรงแรม การจัดการการนำเที่ยว การบริการขนส่ง ร้านอาหารภัตตาคาร ร้านขายของที่ระลึก การก่อสร้าง เสริมสวย ชักกรีด การโฆษณา เป็นต้น (นิศา ชัชกุล, 2550) ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็น ธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องอาศัยแรงงานและการลงทุนสูง ซึ่งต้องมีทักษะเฉพาะทางในการดำเนินกิจการ ต้องมีการระบบการจัดการ การวางแผน การจัดองค์การ การควบคุม และการดำเนินนโยบายทางการตลาด ที่ถูกต้องและครอบคลุมธุรกิจประเภทต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญดังที่แสดงในแผนภาพที่ 2.1

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและก่อให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และ นวัตกรรมใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา และ สอดคล้องกับ ความต้องการที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาทิ ก่อให้เกิดอาชีพใหม่ๆ เป็นต้น ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2546 สภาการเดินทางท่องเที่ยวโลก (World of Travel and Tourism Council หรือ WTTC) ได้สำรวจตลาดแรงงานท่องเที่ยวพบว่า ประชากรโลก 204 ล้านคน หรือ 1 ต่อ 9 ของผู้ที่ทำงาน จะประกอบอาชีพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หรือ คิดเป็นอัตราร้อยละ 10.6 ของแรงงานทั้งหมดของโลก การท่องเที่ยวยังกระตุ้นให้เกิดการนำเอาทรัพยากรของประเทศนั้นๆ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เรียกว่าเป็นอุตสาหกรรมเชิงซ้อน (Multifaceted Industry) ซึ่งอุตสาหกรรมเชิงซ้อนจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม (Direct Effects and Indirect Effects)

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกัน ระหว่างเจ้าของประเทศและนักท่องเที่ยวผู้เข้ามาเยี่ยมเยือนเป็นแขกบ้านแขกเมือง พร้อมๆ กับการสร้างสันติภาพ และความสามัคคีของคนในประเทศ ให้มีการเดินทางไปมาหาสู่กัน พบปะทำความรู้จักกันและกัน นอกจากนี้ยังมีผลทำให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและชนบทแคบลง คือ การที่ภาครัฐบาลเกิดโครงการสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ (infrastructures) เช่น สร้างถนน เพื่อให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเกิดความสะดวก การเดินสายไฟฟ้า การติดตั้งระบบโทรศัพท์เพื่อใช้ในการสื่อสาร หรือ แม้แต่การติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย (WiFi) เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้นักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการพัฒนาที่มีในสังคมเมือง และ ขยายออกไปสู่สังคมชนบท เพื่อลดข้อเปรียบเทียบทางด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน รวมไปถึง ลดอัตราการโยกย้ายถิ่นฐานการประกอบอาชีพจากสังคมชนบทเข้าสู่สังคมเมือง และยังช่วยให้ประชากรในท้องถิ่นใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการนำเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลัก ไปสร้างอาชีพเสริม เช่น การทำของที่ระลึกขาย เพื่อหารายได้เสริม มาจุนเจือครอบครัว นอกจากนี้การทำของที่ระลึกขายที่สะท้อนความเป็นชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่นที่มีอยู่ และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชน (นิศา ชัชกุล, 2550)

การท่องเที่ยวกับการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กัน ในปัจจุบันภาวะการเติบโต ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศต่างๆ มีอัตราการเติบโตแบบก้าวกระโดด กล่าวคือ การเดินทางมุ่งสู่แหล่งท่องเที่ยวของนักเดินทางประเภทต่างๆ ก่อให้เกิดการสร้างเพื่อตอบสนองความต้องการปัจจัยพื้นฐานต่อการชีวิตประจำวันที่ใช้ชีวิตในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาสิ่งเหล่านี้เป็นไปตามทฤษฎีปิระมิดของความต้องการปัจจัยพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow's

Hierarchy of Needs) (Maslow, 2486) ไม่ว่าจะเป็น อาหาร ที่พัก หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จึงจำเป็นต้องสร้างสิ่งเหล่านี้เพิ่มเติมเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่เดิม หากแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นขาดสิ่งเหล่านี้ แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นจำเป็นต้องมีการเร่งพัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อให้ทันต่อความต้องการ ซึ่งทุกประเทศต่างให้ความสำคัญและเร่งพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการเติบโตทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น

นอกเหนือจากการพัฒนาทรัพยากรและสาธารณูปโภคที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวแล้ว จำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านทางด้านทรัพยากรบุคคลอีกด้วยเพื่อตอบสนองต่อการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทางการศึกษาและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการก่อสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

กลุ่มประชาคมอาเซียนได้มีการจัดประชุมในประเด็นหลักดังกล่าว เช่นการประชุมความร่วมมือ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาคร่วมกัน ในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา โดย กระทรวงการท่องเที่ยวกัมพูชา และ สำนักงานประสานงานท่องเที่ยวแม่น้ำโขง (Mekong Tourism Coordinating Office: MTCO) ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดงาน Mekong Tourism Forum (MTF) 2010 มีการประชุมสัมมนาวิชาการ และการจัดงาน GMS Mini Travel Expo ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็นระหว่างกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เพื่อนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศตน (สุติรัตน์ สุขพาสณ์เจริญ, 2553) หรือ แม้แต่ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ก็มีการกำหนดให้ปี พ.ศ. 2558 จะเป็นปีแห่งการเริ่มต้นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มีการร่วมลงนามข้อตกลงหลายๆ ประการ และ หนึ่งในนั้นมีอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการรวมอยู่ด้วย ซึ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ เช่น กฎหมายการเข้าเมืองระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อการท่องเที่ยว การเปิดเสรีแรงงาน การลงทุนด้านต่างๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553) ดังนั้นจะเห็นว่าความร่วมมือต่างในภูมิภาคเพื่อยกระดับรูปแบบของการพัฒนาทั้งทางด้านบุคลากรและสาธารณูปโภคให้มีความเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2.2 ความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

ความร่วมมือของประชาคมอาเซียนเกิดจากความพยายามในการรวมกลุ่มของประเทศต่างๆ ในภูมิภาค ดังจะเห็นได้จากการประชุมอาเซียนครั้งที่ 9 เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาบาหลี (Bali Concord II) แสดงเจตนารมณ์ที่จะนำประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าสู่การเป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในการประชุมอาเซียนครั้งที่ 11 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 ได้มีการลงนามให้มีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 (เร็วขึ้นจากเดิมซึ่งมีการกำหนดให้ จัดตั้งไว้ที่ปี พ.ศ. 2563) ซึ่งมตินี้ ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นเอกฉันท์ และได้จัดทำแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) พร้อมกับ ตารางเวลาดำเนินการกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการ โดย เป้าหมายสำคัญของ แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นมีจุดมุ่งหมายให้เกิด ความมั่นคง มั่งคั่ง และ มีศักยภาพในการแข่งขันสูง

วัตถุประสงค์หลักๆ ของประชาคมอาเซียนคือ

1. การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิก
2. การธำรงสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่นคง
3. เสริมสร้างเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดีของประชาชน
4. พัฒนาสังคมและวัฒนธรรม
5. ส่งเสริมความร่วมมือกับภายนอกและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ

กลุ่มสมาชิกจัดให้มีการส่งเสริมลักษณะ 4 ประการขึ้นในภูมิภาคอาเซียนดังนี้

1. เป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม ให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี และให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี
2. สร้างเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนโดยส่งเสริม E-ASEAN ปรับปรุงนโยบายภาษี นโยบายการแข่งขัน สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองผู้บริโภค การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
3. การพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน หรือ การลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่าง สมาชิกเก่า-ใหม่ สนับสนุนการพัฒนา SMEs

4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจ สร้างเครือข่ายการผลิต จำหน่าย จัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) กับประเทศนอกภูมิภาค

ประเภทการค้าและบริการในภูมิภาค แบ่งออกเป็น 12 สาขา

1. บริการด้านธุรกิจ
2. บริการด้านสื่อสารคมนาคม
3. บริการด้านการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง
4. บริการด้านการจัดจำหน่าย
5. บริการด้านการศึกษา
6. บริการด้านสิ่งแวดล้อม
7. บริการด้านการเงิน
8. บริการด้านสุขภาพและบริการทางสังคม
9. บริการด้านการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง
10. บริการด้านนันทนาการ วัฒนธรรม และการกีฬา
11. บริการด้านการขนส่ง
12. บริการอื่นๆ

โดยจุดสำคัญในด้านบริการนั้น จะเน้นในการ ลด หรือ ยกเลิกระเบียบการต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการในอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย การเข้าสู่ตลาด (Market Access: MA) และการให้ปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment: NT) แต่ก็พบว่าในความร่วมมือนี้นั้นมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การจำกัดจำนวนผู้ให้บริการ มูลค่าที่ให้บริการ ปริมาณของการบริการ จำนวนบุคลากรที่ให้บริการ รูปแบบนิติบุคคลที่ให้บริการ หรือ สัดส่วนผู้ถือหุ้นของนิติบุคคล

ความร่วมมือทางการศึกษาในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

บทบาทของอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีทั้งหมดสามด้านคือ

1. การเมืองและความมั่นคง
 - สร้างความเข้าใจและความตระหนักเรื่องกฎบัตรอาเซียนผ่านหลักสูตรอาเซียนศึกษา และการแปลเป็นภาษาต่างๆ ในอาเซียน
 - เน้นหลักประชาธิปไตย เคารพสิทธิมนุษยชน และสันติภาพในหลักสูตรโรงเรียน

- สนับสนุนให้เกิดความเข้าใจและความตระหนักในความหลากหลายในอาเซียน
 - จัดให้มีการประชุมร่วมของผู้บริหาร/ผู้นำโรงเรียน
2. เศรษฐกิจ
- พัฒนาทักษะฝีมือภายในประเทศ
 - พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนในอาเซียน
 - สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในอาเซียน
 - พัฒนามาตรฐานด้านอาชีพ
 - ผลักดันให้มีการพัฒนามาตรฐานทักษะร่วมกันของอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา
3. สังคมและวัฒนธรรม
- พัฒนาเนื้อหาาร่วมด้านอาเซียน
 - จัดทำหลักสูตรด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอาเซียน
 - เสนอให้ภาษาในอาเซียนเป็นวิชาเลือก
 - ส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาค
 - สนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชน
 - ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - จัดให้มีการประชุมวิจัยด้านการศึกษาของอาเซียน
 - จัดกิจกรรมวันอาเซียน
 - ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกัน และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

จากข้อกำหนดของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก่อให้เกิดแนวทางในการความร่วมมือจากฝ่ายรัฐบาลไทย ในรูปแบบของการกำหนดแนวทางในการอบความร่วมมือแบบพหุภาคีในการร่วมมือกับอาเซียน มีโครงการความร่วมมือที่สำคัญเกิดขึ้นมากมายหลายโครงการ อาทิ โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของอาเซียน เป็นต้น ซึ่งมีผลก่อให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกันในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน โครงการความร่วมมือกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน คือจะมีการจัดโครงการจัดสรรทุนแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษาระหว่างประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง ตามโครงการความร่วมมือทางวิชาการกับกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง โครงการศูนย์การสอนภาษาท้องถิ่นในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน การจัดสัมมนาครูสอนภาษาไทยให้กับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โครงการแลกเปลี่ยนครูและนักเรียนกับ

ประเทศเพื่อนบ้าน โครงการการรับนักศึกษาประเทศเพื่อนบ้านศึกษาต่อหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น (ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี, 2553)

กระทรวงศึกษาธิการยังได้จัดทำโครงการกิจกรรม การวิจัย และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ดังเช่น การส่งเสริมโครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินร่วมกันระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิเทศสหการ และกระทรวงการต่างประเทศ อันได้แก่ โครงการพัฒนา ศูนย์อาชีวศึกษานานาติน จังหวัดน่านนำ อำเภอ ประเทศเวียดนาม โครงการพัฒนาโรงเรียนเทคนิค แขวง เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งโครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ดำเนินการเพื่อจุดประสงค์ในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาหลักสูตร สร้างอาคารฝึกปฏิบัติและจัดหาอุปกรณ์ในสาขาต่างๆ ในสถานศึกษาของประเทศในประชาคมอาเซียน (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2553)

ในการเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านการศึกษานั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมในหลายๆ ระดับ คือ

1. ระดับภูมิภาค

- การทำ Mutual Recognition Arrangement (MRA)
- การพัฒนาระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตในภูมิภาค

2. ระดับประเทศ

- การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา
- การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

3. ระดับกระทรวง

- การจัดทำยุทธศาสตร์รองรับการเป็นประชาคมอาเซียน
- การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง

4. ระดับสถาบัน

- การพัฒนาหลักสูตร
- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา., 2554)

จากมติในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะเกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. 2558 ได้มีแนวคิดและการดำเนินงาน ดังนี้

1. กิจกรรมทางการศึกษาต้องดำเนินงานภายใต้กรอบรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน กรอบประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา เสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน
2. การจัดตั้งสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาผู้บริหารการศึกษา
3. ก่อตั้งโครงการ Education Hub School และอยู่ระหว่างดำเนินโครงการ Spirit of ASEAN (Sister/Partner School และ Buffer School) สำหรับกิจกรรมที่จะดำเนินการในปี พ.ศ. 2558 คือการพัฒนาหลักสูตรและสื่อเกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้งกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
4. สนับสนุนให้มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา มาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย การประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้านการอุดมศึกษา และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการอุดมศึกษาอาเซียน
5. จัดโครงการเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เกษตรนานาชาติ จัดการเรียนการสอนบริการสังคมร่วมกับนักศึกษาสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยนกับ Institute Of Technical Education Collage East สิงคโปร์ โครงการพัฒนาโรงเรียนเทคนิคลาว แลกเปลี่ยนนักศึกษาทวิภาคีระดับปวส.กับบรูไนฯ โรงเรียนพระราชทานฯ วิทยาลัยกำปงเจมอเตียลัมพูชา ร่วมมือกับ SEAMEO SEAMOLEC ประเทศอินโดนีเซีย จัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
6. จัดโครงการสัมมนาการวิจัยการศึกษาไทย-มาเลเซีย บรรยายทางวิชาการเรื่องความตระหนักเรื่องการก้าวสู่อาเซียน บรรยายเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนและคนด้อยโอกาสให้กับผู้แทนมาเลเซีย โครงการพัฒนานโยบายการศึกษาสู่อาเซียน:กรณีศึกษาไทย-ลาว-เวียดนาม โครงการความร่วมมือไทย-ลาว โครงการความร่วมมือไทย-เวียดนาม
7. จัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ประเทศเพื่อนบ้าน อบรบเทคนิคการจัดนิทรรศการ การนำเสนอข้อมูล ส่งเสริมความรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพชุมชนในศูนย์วิทยาศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้าน
8. ส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องอาเซียนแก่บุคลากร
9. ก่อตั้งภาคีองค์กรสมาชิกสภาครูอาเซียน โดยการรวมตัวขององค์กรครูในกลุ่มประเทศอาเซียน 5ประเทศได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ก่อตั้งขึ้นในปี 2521 ปัจจุบันมีภาคีสมาชิก 23องค์กรจาก 9 ประเทศ
10. สภาเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Asian University Network) ได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษายาวในอาเซียน มีการพัฒนาหลักสูตรและการประเมินหลักสูตรในสาขาวิชาต่างๆ เช่น เคมี คอมพิวเตอร์ วิศวกรรมศาสตร์ ฯลฯ (พรชัย โปกันโย, 2553) ซึ่งเครือข่าย

มหาวิทยาลัยอาเซียนได้ถูกจัดตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2538 ประกอบไปด้วยสมาชิก 26 มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความเป็นปึกแผ่นของนักวิชาการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน พัฒนาศักยภาพบุคคลทางด้านวิชาการและวิชาชีพในภูมิภาค และเพื่อผลิตและส่งผ่านองค์ความรู้และข้อมูลด้านวิชาการเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (AUN Quality Assurance) การเคลื่อนย้ายนักศึกษา (Student Mobility) การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ (Academic Exchange) เครือข่ายทรัพย์สินทางปัญญา (AUN Intellectual Property) และ การสร้างฐานข้อมูล (Database) เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนนี้ได้ทำกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย เช่น

- ASEAN Studies Programme
- AUN Student and Faculty Exchange Programmes
- Collaborative Research
- AUN-Quality Assurance (AUN-QA)
- AUN Internship Programme
- AUN-ASEAN Credit Transfer System
- ASEAN Studies Programme
- Initiative for ASEAN Integration (IAI)

นอกจากนั้น ยังมีเครือข่ายย่อย ดังนี้

- ASEAN Graduate Business & Economics
- Programme Network (AGBEP)
- AUN Information Networking (AUNILO)
- AUN Southeast Asia Engineering Education
- Development Network (AUN/SEED-NET)
- AUN Intellectual Property Network (AUNIP)
- AUN Human Rights Education Network (AUN-HREN)

(นันทนา คชเสนี, 2004)

ในปี 2008 ได้มีการจัดตั้งโครงการต้นแบบเพื่อให้นักศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนสามารถย้ายไปเรียนในกลุ่มประเทศสมาชิกและสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตได้ เรียกว่า M-I-T Student Mobility Programme โดยได้จัดกิจกรรมขึ้นในปี 2010 โดยเลือกนักศึกษาจากสาขาต่างๆ ดังนี้ คือ สาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ภาษาและวัฒนธรรม

อุตสาหกรรมอาหารและเทคโนโลยี ธุรกิจนานาชาติ โดยมี 23 มหาวิทยาลัยจาก 3 ประเทศเข้าร่วมโครงการ (ศุภชัย ยวปราบ, 2554)

รศ.ดร.นันทนา คชเสนี (2004) ได้สรุปผลการประชุม ASEAN+3 Heads of International Relations Offices' Meeting 2553 ในเรื่อง การสร้างความแข็งแกร่งทางการอุดมศึกษาในภูมิภาคเพื่อการส่งเสริมและรองรับการเคลื่อนย้ายนักศึกษา โดยมีปัญหาและข้อเสนอแนะ ใน 7 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อจำกัดด้านข้อมูลข่าวสาร

- การประสานงานกับราชการขาดประสิทธิภาพ
- ขาดข้อมูลข่าวสารด้านทุนการศึกษาและโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา
- หลักสูตรการศึกษาไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน
- ขาดกลไกเชื่อมโยงการทำงานวิจัยกับประเทศคู่เจรจา

ข้อเสนอแนะ

- เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารผ่านระบบ ICT
- พัฒนารฐานข้อมูลหลักสูตรการเรียนการสอน
- จัดทำการสำรวจข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- สร้างความตระหนักในระหว่างมหาวิทยาลัยถึงความสำคัญของการเคลื่อนย้ายบุคลากรทางการศึกษาในภูมิภาค

2. ข้อจำกัดด้านคุณภาพ

- คุณภาพของกิจกรรมการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษายังไม่เทียบเท่ามาตรฐาน
- การขาดมาตรฐานร่วมระหว่างสถาบันต้นสังกัดและสถาบันเจ้าภาพ

ข้อเสนอแนะ

- สนับสนุนการใช้ระบบประกันคุณภาพ AUN-QA ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษา
- สนับสนุนการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (มีความเชี่ยวชาญ/เป็นที่รู้จักในระดับภูมิภาค) เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนระหว่างสถาบัน
- จัดหลักสูตรการสอนร่วมระหว่างสถาบัน

3. ข้อจำกัดด้านศักยภาพ

- อุปสรรคทางภาษา
- ขาดการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

- ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการทำงาน
- ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษในสถาบันเจ้าภาพ
- จัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษเพิ่มเติม

4. ข้อจำกัดด้านทัศนคติ

- มุ่งความสนใจไปที่ประเทศตะวันตก
- นักศึกษาไม่สนใจแลกเปลี่ยนในประเทศ/สถาบันที่ไม่เป็นที่นิยม
- ขาดแรงจูงใจ เช่น การประกันการจ้างงาน
- ปัจจัยส่วนตัว (ความกังวลของครอบครัว/ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่/ความล่าช้าในการจบการศึกษา)

ข้อเสนอแนะ

- สร้างความเข้าใจร่วมผ่านกิจกรรมสัณฐาน การประชุม สัมมนา เป็นต้น
- สร้างความน่าสนใจจากจุดแข็งของสถาบันผ่านโครงการภาคฤดูร้อนและหลักสูตรระยะสั้น
- โครงการนักศึกษาฝึกงาน
- ร่วมแบ่งปันประสบการณ์และความสำเร็จจากศิษย์เก่า
- สร้างแรงจูงใจผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter

5. ข้อจำกัดด้านระบบ

- ความแตกต่างของปฏิทินการศึกษา
- การยอมรับการเทียบโอนหน่วยกิต
- ระบบและขั้นตอนการอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนบุคลากรขาดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

- สนับสนุนการเทียบโอนหน่วยกิตผ่าน ACTS
- สร้างระบบการยอมรับปริญญาบัตรร่วมระหว่างสถาบัน
- ปรับปฏิทินการศึกษาให้สอดคล้องกัน โดยเริ่มจากหลักสูตรนานาชาติ

- พัฒนาหลักสูตร e-learning เพื่อส่งเสริมการศึกษาข้ามพรมแดน
- ส่งเสริมหลักสูตรภาคฤดูร้อน หลักสูตรระยะสั้น และการศึกษาดูงานระหว่างสถาบัน

6. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

- ค่าครองชีพในเมืองใหญ่
- ทุนการศึกษาไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- มหาวิทยาลัยต้นสังกัดไม่สามารถให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณกับนักศึกษา
- ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ
- ระบบการบริหารจัดการที่พิกในมหาวิทยาลัยไม่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

- หาความสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก
- ให้ข้อมูลแหล่งทุนที่น่าสนใจและเชื่อถือได้
- หาผู้สนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร/ สาขานั้นๆ เช่น ธุรกิจโรงแรมเพื่อสนับสนุนหลักสูตรการท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม/ ธุรกิจสังหาริมทรัพย์/ วิศวกรรมศาสตร์/ วิทยาศาสตร์การแพทย์/ ศาสตร์ด้านป้องกันภัยพิบัติจากแผ่นดินไหว เป็นต้น

7. ข้อจำกัดจากปัจจัยภายนอก

- ใบบรรองการทำงานและวีซ่า
- สภาพภูมิอากาศ
- สวัสดิการและความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น อาหาร การแต่งกาย เป็นต้น
- ข้อผูกพันของทุนการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

- ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ยื่นเอกสารขออนุมัติเดินทางผ่านระบบออนไลน์
- จัดตั้งหน่วยงานให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัยต้นสังกัดและมหาวิทยาลัยเจ้าภาพ
- ให้ AUN ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางในการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาและบุคลากรในโครงการแลกเปลี่ยนต่างๆ
- สร้างเครือข่ายการให้ความคุ้มครองแก่บุคลากรที่ร่วมโครงการแลกเปลี่ยน

2.3 การพัฒนาหลักสูตร

จากกรอบในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียน จะเห็นได้ว่าเป็นการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่เน้นการพัฒนาด้านบุคลากร เนื้อหา และ การนำเสนอในการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียน ทั้งทางทฤษฎี และ ในด้านปฏิบัติ โดยเห็นได้จากการนำแนวคิดการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา หรือ ผู้ฝึกหัด ให้เข้าฝึกฝนและเรียนรู้วิชาการศึกษาในต่างประเทศ ที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ในภูมิลำเนาของตนเอง ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการรองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ย่อมเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ ที่จะนำเอาต้นแบบของการพัฒนาหลักสูตรทางภาษาเข้ามาประยุกต์ใช้กับหลักสูตรของตนเอง เพราะฉะนั้นการวางรากฐานทางการศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเป็นที่ยอมรับของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน การแข่งขันและการพัฒนาต่างๆ ต่างที่ทวีความรุนแรงและกำลังขยายตัวมากขึ้น ย่อมหมายถึงการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร คุณภาพการบริการ และ คุณภาพด้านของสินค้า ทางการท่องเที่ยว และยังรวมไปถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในแวดวงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นการบริหารและพัฒนาบุคลากรระดับนานาชาติ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ในการช่วยให้ประเทศต่างๆ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้โดยปราศจากกำแพงทางภูมิศาสตร์ ความสำคัญของการบริหารและพัฒนาบุคลากรระดับนานาชาตินี้ จึงไม่ได้เป็นเพียงการคำนึงถึงหลักกลยุทธ์ในระดับประเทศเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงกลยุทธ์ในระดับนานาชาติอีกด้วย ดังนั้นข้อตกลงทางธุรกิจระหว่างประเทศและการเปิดเสรีทางการค้า (FTA) ทำให้ประเทศคู่ค้าต่างๆ ต้องเผชิญกับอุปสรรคด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปพร้อมๆ กับการปรับกลยุทธ์ต่างๆ ให้ก้าวข้ามวัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่วัฒนธรรมระดับสากล และเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในท้องถิ่นนั้นๆ

Nadler and Nadler (1989) กล่าวว่า กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในภาคต่างๆ รวมไปถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วย การฝึกอบรม การศึกษา และ การพัฒนา ซึ่งการฝึกอบรม (Training) คือกระบวนการที่นำเอาคนที่ไม่มีความรู้และทักษะ มาเข้ารับการอบรม เกิดการเรียนรู้ในแบบใดแบบหนึ่ง การศึกษา (Education) คือ การเตรียมบุคลากรในการปฏิบัติงานในอนาคตแต่ยังคงเกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่ เช่น สอนหลักการลงทะเลเบียนที่จะเอามาใช้ในอนาคตให้แก่พนักงานต้อนรับที่สนามบิน การพัฒนา (Develop) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่มีลักษณะต่อเนื่องไปตลอดชีวิตของคนในองค์กร ซึ่งเกิดทั้งในและนอกห้องเรียน และคำนึงถึง

ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานที่ได้รับงานมอบหมายอย่างประสิทธิภาพ (Nadler & Nadler, 1989)

ในการพัฒนาบุคลากรนั้นจะมีปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างมีระบบ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ได้แก่ การแข่งขันของธุรกิจ เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
2. ปัจจัยภายใน
 - ตัวบุคลากร พนักงานต้องมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นจะเรียนรู้ ตั้งใจนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาให้เป็นปฏิบัติ งาน องค์กรต้องดูแลให้พนักงานมีทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมแก่การทำงาน
 - ผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชา ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยการให้ความสนใจและอำนวยความสะดวกต่อกิจกรรมฝึกอบรม

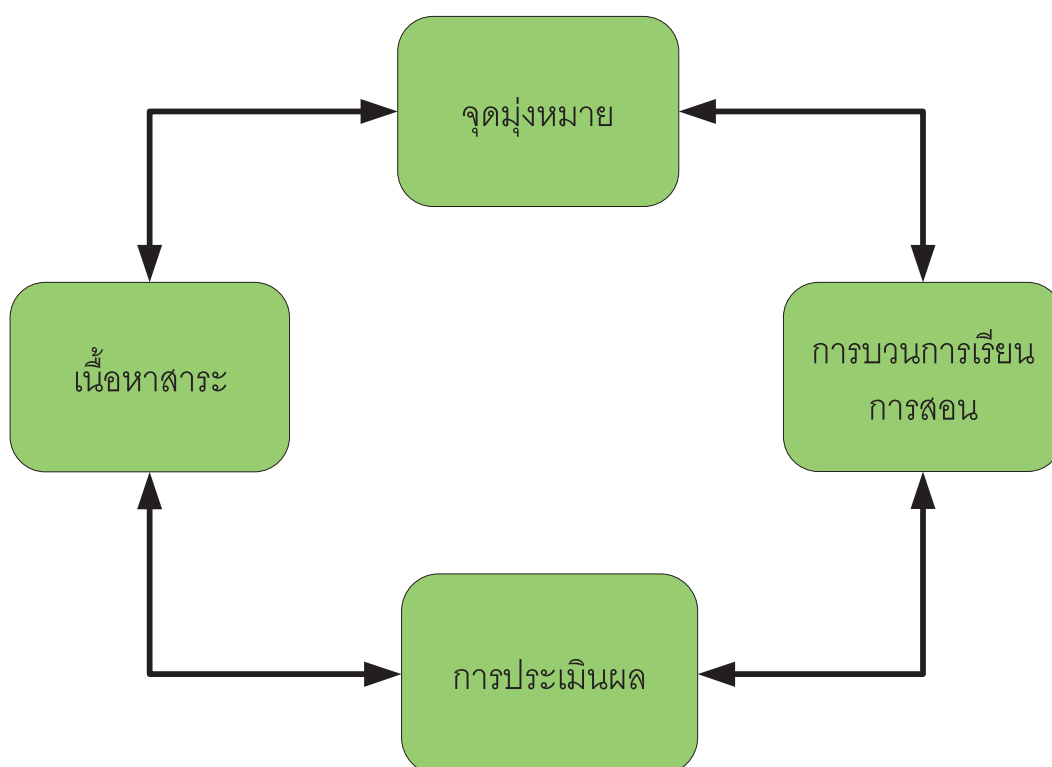
สาระสำคัญ	การฝึกอบรม	การศึกษา	การพัฒนา
จุดมุ่งหมาย	งานปัจจุบัน	งานอนาคตเกี่ยวข้องกับปัจจุบัน	งานในอนาคต
ขอบเขต	พนักงานแต่ละคน	กลุ่มงานและองค์กร	องค์กร
กรอบเวลา	ระยะสั้น	ระยะยาว	ระยะยาว
เป้าหมาย	ทักษะปัจจุบัน	เตรียมความต้องการในอนาคต	เตรียมความต้องการในอนาคต

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร (Nadler and Nadler, 1989)

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการฝึกอบรมมีจุดประสงค์ ที่ตัวบุคลากรเป็นรายบุคคลและเพื่อประโยชน์ในระยะสั้น ในขณะที่ การศึกษาและการพัฒนามีจุดประสงค์ในการยกระดับภาพรวมขององค์กร หรือ ของประเทศ เพื่อหวังผลในระยะยาว หรือ เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อความต้องการในอนาคต

2.3.1 รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีของ ราล์ฟ ดับเบิลยู ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) อธิบายการสร้างหลักสูตรไว้ 4 ข้อ เรียกว่า "Tyler's rationale" ซึ่งโดยหลักเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรและการสอนต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ข้อ โดยคำถามจะต้องเรียงลำดับตามที่ ราล์ฟ ดับเบิลยู ไทเลอร์ กำหนดซึ่ง 'การตั้งจุดมุ่งหมาย' เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในทฤษฎีของไทเลอร์

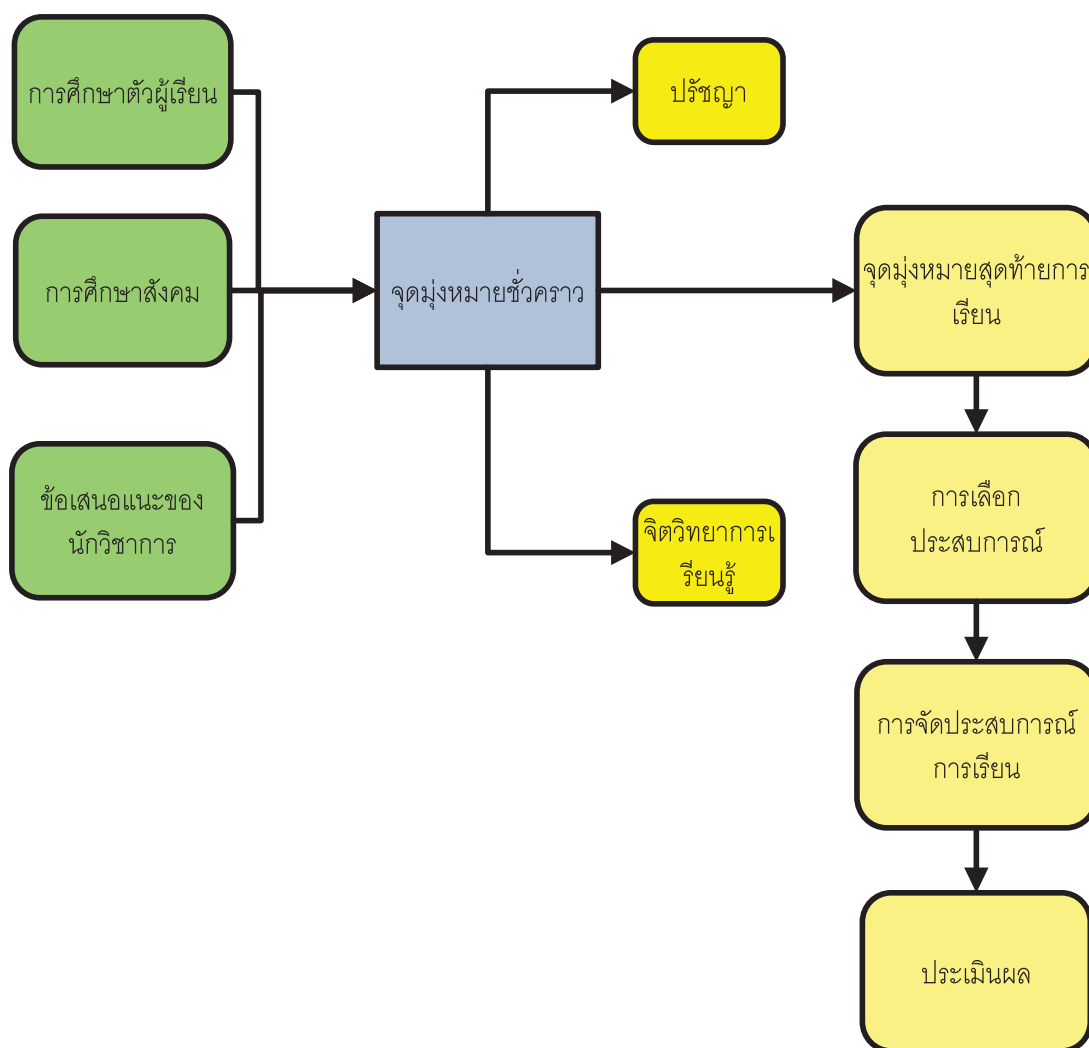


แผนภูมิที่ 2.1 องค์ประกอบของหลักสูตร (Novak & Tyler, 1986)

ทฤษฎี Tyler's Rationale ได้กำหนดหัวข้อ หรือ ขั้นตอนของคำถามตามลำดับดังนี้

- มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถานศึกษาควรมี (Educational Purposes)
- มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่ควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Educational Experiences)
- ดำเนินการจัดการในวิธีการสอนอย่างไร ที่จะส่งผลให้มีการสอนมีประสิทธิภาพ (Organization of Educational Experiences)

- การประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Evaluation)



แผนภูมิที่ 2.2 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร (Novak & Tyler, 1986)

จากแผนภูมิทั้งสอง จะเห็นได้ว่าการจัดองค์ประกอบของหลักสูตร ตามทฤษฎีของไทเลอร์ ครอบคลุมเนื้อหาดังนี้

1. ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร (Scope)
2. การบูรณาการ (Integration) จะต้องมีความเชื่อมโยงเนื้อหาจากสาขาวิชาหนึ่งไปยังเนื้อหาของอีกสาขาวิชาหนึ่งได้

3. การเรียงลำดับขั้นตอน (Sequence) ความยากง่ายของหลักสูตรที่ควรเริ่มจากง่ายไปหายาก
4. ความต่อเนื่องกัน (Continuity) และโอกาสเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สามารถที่จะทำการเรียนซ้ำบ่อย ๆ ได้)
5. ความสัมพันธ์เชื่อมโยงและความสมดุล (Articulation and Balance) จัดต้องมีความสัมพันธ์กัน

สืบเนื่องจากทฤษฎีของ ไทเลอร์นั้น จอห์น เนสบิส (1982) ยังได้ให้มุมมองต่อเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในสังคมในอนาคตได้อย่างน่าสนใจดังนี้

1. สถาบันสังคมในอนาคตมีความต้องการที่จะใช้เทคโนโลยีในระดับสูงเพื่อให้สอดคล้องกับปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีการพัฒนาอยู่ในระดับสูง
2. เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่เริ่มเปลี่ยนจากเศรษฐกิจระดับประเทศก้าวขึ้นไปสู่ระดับนานาชาติ
3. การวางแผนและนโยบายจะปรับเปลี่ยนจากการวางแผนระยะสั้นไปสู่การวางแผนระยะยาวและสู่การปฏิบัติจริงมากขึ้น
4. การบริการและการบริหารองค์กรจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากการรวมอำนาจในส่วนกลางจะทำการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนต่างๆ มากขึ้น
5. นโยบายและแบบแผนจะการเน้นและส่งเสริมการดำรงอยู่ด้วยตนเองแทนการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานส่วนกลาง
6. การปกครองแบบประชาธิปไตยจะมีการเปลี่ยนจากประชาธิปไตยแบบมีตัวแทนไปสู่การเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
7. การจัดองค์กรจะมีการเปลี่ยนแปลงจากการแบ่งการปกครองเป็นระดับชั้นไปเป็นการสร้างแบบเครือข่าย
8. เขตความเจริญจะเปลี่ยนทิศทางจากทางตอนเหนือมาเป็นแถบเอเชียแปซิฟิก
9. จะเปลี่ยนสถานการณ์ที่มักจะทำให้มีทางเลือกเพียงสองทางจะเพิ่มเป็นหลายช่องทางมากขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรในอนาคตควรมีรูปแบบของเครือข่ายการเรียนรู้ ในด้านวิชาการและวิชาชีพ และ ถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจัดหลักสูตรเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความต่อเนื่องตลอดเวลาในชีวิต ซึ่งจะมีความหลากหลายมากขึ้น อาทิ หลักสูตรการศึกษาภาคพิเศษ หลักสูตรวิชาชีพเฉพาะด้าน หลักสูตรการพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากรให้มีศักยภาพมากขึ้น โดยการเปิดสอนหลักสูตรเพิ่มความเป็นนานาชาติมากขึ้นนั้น จะมีการเปิดหลักสูตรที่ให้การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศใหม่ๆ อย่างน้อย 2 ภาษา เช่น ภาษาเวียดนาม ภาษาเขมร ภาษาลาว ภาษามลายู ภาษาพม่า เป็นต้น นอกจากนี้การเสริมด้วยหลักสูตรที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น โดยที่การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวมีความสอดคล้องและไม่ขัดแย้งกับสถาบันสังคมและสิ่งแวดล้อม พร้อมกันนี้หลักสูตรและการเรียนการสอนจะมีการพัฒนาทักษะในด้านกระบวนการคิด การศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีศักยภาพในด้านการสื่อสาร เป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความคิดที่กว้างไกล ใฝ่หาการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ผู้เรียนรู้มีความรู้ทั้งเรื่องที่เป็นแบบสากล นานาชาติ และในท้องถิ่น ซึ่งจะสามารถเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม และควรที่จะมีการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรที่ผสมผสานในองค์ความรู้ทั่วไปและในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเสมอ และการจัดการเรียนและการสอนควรจะมีการใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และสุดท้ายคือการเพิ่มมาตรฐานการควบคุมคุณภาพทางการศึกษาในทุกระดับชั้นให้ครอบคลุมทั้งภูมิภาค (Novak & Tyler, 1986)

2.3.2 หลักสูตรสาขาการท่องเที่ยวและโรงแรมประสิทธิภาพในการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน

ในระดับอุดมศึกษาการเรียนการสอนในหลักสูตรสาขาการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการนำหลักสูตรการโรงแรมมาสอนควบคู่กันไปด้วย เนื่องจากว่ามีเนื้องานที่ใกล้เคียงกัน โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนนักศึกษาที่สนใจให้สายงานอาชีพนี้และเป็นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาหลังจบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้เข้าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีทักษะความชำนาญเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งสร้างเสริมจริยธรรมอันดีงามและอุปนิสัยของผู้ที่จะทำงานในสายงานอาชีพนี้ อันพึงประสงค์ โดยการกระตุ้น ชัดเจน รวมไปถึงแนะนำให้นักศึกษาเหล่านั้นเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและสามารถนำความรู้ไปใช้หลังจบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล รวมไปถึงการฝึกปฏิบัติจริง ทั้งในสภาวะแวดล้อมจำลอง และ สภาวะแวดล้อม

จริง มีการฝึกฝนในสถานประกอบการท่องเที่ยวจริงๆ ในตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ รวมไปถึงการสอนการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวและพร้อมพัฒนาตนเองก้าวไปสู่การเป็นเจ้าของกิจการการท่องเที่ยวในอนาคต (มหาวิทยาลัยพายัพ, 2553)

การเรียนการสอนส่วนใหญ่มักจะแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคทฤษฎี และ ภาคปฏิบัติใน 3 หมวดการศึกษา คือ กลุ่มวิชาการศึกษาทั่วไป กลุ่มสาขาวิชาเอก (กลุ่มสาขาวิชาเอกแบ่งออกย่อยออกเป็น วิชาเอกบังคับและ วิชาเอกเสรี) และ กลุ่มวิชาเลือกเสรี ในส่วนของภาคปฏิบัติ จะมีการกำหนดให้นักศึกษาออกไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการท่องเที่ยวต่างๆ อาทิ โรงแรม บริษัททัวร์ องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ เป็นต้น และในส่วนการศึกษาระดับปริญญาโทนั้น ก็จะมีการเพิ่มในส่วนของการวิทยานิพนธ์ และ/หรือ สารานิพนธ์ อีกด้วย ซึ่งวิชาต่างๆ เหล่านี้มุ่งหวังที่จะให้นักศึกษาเมื่อจบการศึกษาออกไปแล้วต่างสามารถทำงานในองค์กรที่ตนเองต้องการตามความชอบ หรือ ความถนัด

ประสิทธิภาพในการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนสามารถวัดได้จากการประเมินหลักสูตร ซึ่งการประเมินคือ การวัดประสิทธิภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่น่าเอากฎระเบียบต่างๆ มาประกอบการตัดสินใจ อาจอยู่ในรูปของลักษณะข้อมูล การวัดคุณค่า คุณภาพ และ ความสำคัญของสิ่งนั้นๆ รวมไปถึงเอาข้อเปรียบเทียบรวมไปถึงประสบการณ์ก่อนหน้ามาประกอบการตัดสินใจ เหตุผลที่ต้องมีการประเมินอันเนื่องมาจาก เป็นการตอบสนองเจตนารมณ์ของสังคม ในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่การทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำเอาค่านิยม ชุมชน มาประยุกต์กับการตัดสินใจระดับคุณภาพ เพื่อนำข้อประเมินไปปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นไปอีก และ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต (ฉ่ำ เชื้ออินทร์, 2553) ดังนั้นการประเมินหลักสูตร คือการหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้หลักสูตรไม่สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมาย

ขั้นตอนการประเมินการออกแบบทั้งหมดแบ่งออกเป็น 3 หมวดใหญ่มีขั้นตอนดังนี้

- ขั้นพัฒนาหลักสูตร คือ การประเมินโครงสร้างหลักสูตร
- ขั้นการใช้หลักสูตร คือ การประเมินหลักสูตรที่ใช้จริง
- ขั้นผลิตผลของหลักสูตร คือ การประเมินติดตามผล

(Novak & Tyler, 1986)

2.4 หลักสูตรการท่องเที่ยวประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธ์รัฐมาเลเซีย

2.4.1 หลักสูตรการท่องเที่ยวประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประเทศลาวมีชื่อเต็มว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic) เป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยมีอาณาเขตติดต่อกับ 5 ประเทศ คือ เวียดนาม กัมพูชา ไทย พม่า และจีน และเป็นประเทศที่ไม่มีอาณาเขตที่เชื่อมต่อกับทางทะเล มีพื้นที่ประเทศทั้งหมด 236,800 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่ราบสูง ทรัพยากรสำคัญของลาว ได้แก่ ไม้ ดีบุก ยิบซั่ม ตะกั่ว หินเกลือ เหล็ก ถ่านหินลิกไนต์ สังกะสี ทองคำ อัญมณี หินอ่อน น้ำมัน และแหล่งน้ำผลิตไฟฟ้า ประเทศลาวอยู่ในภูมิภาคเขตร้อน มีลมมรสุมแต่ไม่มีลมพายุ สำหรับเขตภูเขาภาคเหนือ และ เขตเทือกเขา อากาศมีลักษณะกึ่งร้อนกึ่งหนาว มีอุณหภูมิสะสมเฉลี่ยประจำปีสูงถึง 15-30 องศาเซลเซียส และ มีความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างกลางวันและกลางคืนประมาณ 10 องศาเซลเซียส และมีเมืองหลวงชื่อ เวียงจันทน์ (Vientiane) ประเทศลาวใช้ภาษาลาวเป็นภาษาราชการ ทั้งภาษาพูดและระบบการเขียน ส่วนในกลุ่มชาวลาวท้องถิ่นต่างๆ ที่กระจายแหล่งชุมชนทั่วประเทศ อาทิ ลาวเทิงและชาวลาวสูง ก็จะมีการใช้ภาษาประจำเผ่าของตนควบคู่กับภาษาลาวด้วย ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่มีการใช้ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากประเทศลาวเคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส และในปัจจุบันยังคงใช้ในวงราชการและการติดต่อค้าขายบ้าง อีกภาษาหนึ่งที่สำคัญคือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งใช้ในการติดต่อกับต่างประเทศและการค้า ซึ่งนับวันการศึกษาภาษาอังกฤษก็ยิ่งจะขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ สำหรับอัตราการรู้หนังสือของลาวนั้น ประชากรเพศชายรู้หนังสือร้อยละ 67 หญิงร้อยละ 43 เมื่อคิดเฉลี่ยรวมทั้งสองเพศแล้วปรากฏว่าประเทศลาวมีอัตราประชากรที่รู้หนังสือ ร้อยละ 56

ประเทศลาวมีระบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรชั้นนำประเทศ และเป็นพรรคที่มีอำนาจสูงสุดเริ่มตั้งแต่ประเทศลาวเริ่มมีการปกครองในระบอบสังคมนิยม เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ตำแหน่ง ประธานประเทศ หรือ ตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศลาว จะสามารถอยู่ในวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยปัจจุบันประธานประเทศของ ลาว คือ พลโทจุมมะลี ไซยะสอน (ดำรงตำแหน่งเลขาธิการใหญ่คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาวอีกตำแหน่งหนึ่ง) ส่วนนายกรัฐมนตรีของลาวคนปัจจุบันคือนายบัวสอน บุบผาวัน ในด้านเศรษฐกิจของประเทศลาวมีการพัฒนาที่ดีขึ้นตามลำดับ

โดยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมสู่ระบบเศรษฐกิจเสรี การตลาดเมื่อปี 2529 ประเทศลาวมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.2 ต่อปี ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 200 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2529 เป็น 491 ดอลลาร์สหรัฐในปี 2548 ในด้านเศรษฐกิจมหภาคพบว่า ระบบอุตสาหกรรมของลาวมีการขยายตัวในอัตราไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 10 ต่อปี โดยมีอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้าเป็นสาขาหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ แต่ว่าประเทศลาวยังคงประสบปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ที่สำคัญ อันได้แก่ ปัญหาราคาน้ำมัน ที่เพิ่มสูงขึ้น ปัญหาการขาดดุลการค้าที่อยู่ในอัตราสูง ความไม่มีเสถียรภาพของค่าเงินกีบ การจัดเก็บรายได้ที่ได้รับต่ำกว่าเป้าหมาย และปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของลาวเริ่มปฏิรูป ในปี พ.ศ. 2538 และเป็นที่น่าสังเกตได้ว่ามีการเติบโตของสถานการศึกษาภาคเอกชน 14 แห่ง ภายใต้การดูแลของ สำนักงานการศึกษา ระดับสูง (Higher Education Institutions (HEIs) และเพิ่มขึ้นเป็น 17 แห่งในปี พ.ศ. 2540 และมีการสมัครเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จาก 2,716 คน เพิ่มขึ้นเป็น 14,371 คนในช่วงระหว่าง ปี พ.ศ. 2538-2540 และในช่วงเดียวกันในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐเพิ่มจาก 11,250 คน เป็น 45,684 คน (Division of Higher Education, 2006)

ระบบการศึกษาของลาว

ทางด้านการจัดการทางการศึกษาของประเทศลาว จะเริ่มจากการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลและก่อนวัยเรียน ซึ่งโรงเรียนอนุบาลในประเทศลาวจะมีทั้งโรงเรียนที่เป็นของรัฐบาลและเอกชน โดยเปิดรับนักเรียนตั้งแต่อายุ 3-6 ปี และใช้เวลาเรียนประมาณ 3 ปี โดยมีการแบ่งเป็นชั้นเรียนในระดับอนุบาลออกมาเป็น อนุบาล 1 – 2 – 3 ตามลำดับ จากนั้นจะเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาต่อไป ซึ่งได้มีการใช้ระบบทางการศึกษาแบบ 11 ปี คือ ระบบ 5: 3: 3 ในปี พ.ศ. 2528 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **ระดับประถมศึกษา 5 ปี** โดยเด็กชาวลาวจะเริ่มเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับเมื่ออายุครบ 6 ปีบริบูรณ์ เด็กทุกคนต้องสำเร็จการศึกษาในระดับนี้ แต่ในทางปฏิบัติการศึกษาภาคบังคับส่งผลดีแต่เฉพาะเด็กที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่เท่านั้น เนื่องจากลาวมีพื้นที่ประเทศกว้างใหญ่และประชากรกระจ่ายกันอยู่ ทำให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาประสบผลสำเร็จได้ไม่มากนัก

- **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี** นอกจากการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐบาลกำหนดแล้ว หลักสูตรส่งเสริมให้เด็กที่เรียนในระดับนี้ ได้เรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น

- **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี** โดยการศึกษาในระดับพื้นฐานในระบบ 5 -3 -3 นี้ จะอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

- **ระดับอุดมศึกษาหรือการศึกษาขั้นสูง รวมถึง การศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค**
สถาบันการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป หรือ ระดับมหาวิทยาลัย จะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ แต่จะยกเว้นการศึกษาเฉพาะทาง ที่ จะแยกไปอยู่ในการดูแลของกระทรวงอื่นๆ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขานั้นๆ โดยเมื่อเด็กจบ การศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว จะมีการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเสนอชื่อต่อ กระทรวงศึกษาธิการให้เด็กเหล่านั้นได้เข้ารับการการศึกษาต่อไปในระดับที่สูงขึ้น โดยแบ่งเป็น สาย อาชีพและสายวิชาการ

สายอาชีพ ใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี ในวิทยาลัยเทคนิคต่างๆ อาทิ ด้านการไฟฟ้า การโยธา การบัญชี การป่าไม้ เป็นต้น

สายวิชาการในระดับมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาที่สำคัญได้แก่

1. มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (เวียงจันทน์) ใช้เวลาศึกษา 6 ปี
2. มหาวิทยาลัยแห่งชาติ (ดงดอก) ใช้เวลาศึกษา 4 ปี
3. สถาบันสรรพวิชา (National Polytechnic Institute) ใช้เวลาศึกษา 6 ปี

(สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ, 2553)

กรอบมาตรฐานคุณภาพทางศึกษาของประเทศสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว (Quality Assurance Mechanisms)

กระทรวงศึกษาธิการของประเทศลาว (The Ministry of Education: MOE) ได้ออกระเบียบข้อบังคับ เพื่อสร้างมาตรฐานทางการศึกษาสำหรับรองรับการพัฒนาที่รวดเร็วทางด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศลาว โดยนำหลักการวัดผลทางการศึกษา 3 ข้อมาประยุกต์ปรับใช้ได้แก่

- 1) ปรับปรุงด้าน ระบบการรับเข้าเรียน โดยวัดจาก ความถูกต้อง และการแก้ไขเนื้อหาหลักสูตร และ ความสามารถทางวิชาการ รวมไปถึง การสนับสนุนด้านการเงิน
- 2) การเพิ่มจำนวนหลักสูตร และ การให้บริการการแนะแนวอาชีพ ที่ได้มาตรฐานคุณภาพตรงกับความต้องการของนักศึกษา ผู้ปกครอง บริษัทนายจ้าง ชุมชน และ ตลาดแรงงาน
- 3) การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ผู้สอน และ การเพิ่มจำนวนอาจารย์ที่มีคุณภาพในการสอน

มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ได้กำหนด ระบบมาตรฐานทางการศึกษา (Quality Assurance Task Force) ของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารทางการศึกษาของแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยเอง และเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองในมีคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการได้แก่

- 1) เพื่อเป็นการรับประกันว่า มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว สามารถดำเนินการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของกิจกรรมทางการสอน และ การเรียนรู้
- 3) เป็นแหล่งการศึกษาวิจัยที่เข้มแข็ง ให้บริการชุมชน รวมทั้ง อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 4) ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ในการเสริมสร้างศักยภาพทางการศึกษาของหลักสูตรต่างๆ ในทุกคณะและสาขาวิชา

2.4.2 หลักสูตรการท่องเที่ยวสหพันธรัฐมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีชื่อเต็มว่าสหพันธรัฐมาเลเซีย เป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษมาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1942-1957 เป็นเวลานานถึง 15 ปี ในปัจจุบันประเทศมาเลเซียมีการ ปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยโดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำด้านการบริหารของประเทศและมีสูลต่านต่าง ๆ ปกครองดูแลรัฐต่าง ๆ ยกเว้นเกาะ Penang, Malaka, Sabah และ Sarawak โดยมีพระราชอาภิบัติเป็นประมุขของประเทศ ในปัจจุบันประกอบด้วยรัฐ 13 รัฐและปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีรูปแบบในการปกครองคล้ายอังกฤษกับสหรัฐอเมริกาได้รับเอมิเรตส์ ประมุขแห่งรัฐมีตำแหน่งเป็นพระราชอาภิบัติ

เนื่องจากการที่อยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษจนถึงปี พ.ศ. 2500 ย่อมมีผลกระทบต่อความคิดเห็น การศึกษา และวิถีการดำเนินชีวิตของชาวมาเลเซีย ดังนั้นการจัดการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาจึงยังใช้ระเบียบแบบแผนของประเทศอังกฤษอยู่มาก อย่างไรก็ตาม ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในสถาบันการศึกษาจึงได้รับอิทธิพลของศาสนาอิสลามส่วนหนึ่งด้วย

ลักษณะภูมิประเทศ ของประเทศมาเลเซียมี 2 ลักษณะดังนี้

1. มาเลเซียตะวันตก มีแนวเขาทอดยาวทางตอนกลางเกือบตลอดของประเทศ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการคมนาคม จึงทำให้เกิดมีที่ราบ 2 ด้าน คือที่ราบด้านตะวันตกกว้างกว่าด้าน

ตะวันออก และเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ กล่าวคือเป็นเขตปลูกยางพารา และ การทำเหมืองแร่ ดีบุก

2. มาเลเซียตะวันออก ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ที่ราบสูงอยู่ทางตอนใน มีที่ราบย่อม ๆ อยู่ตามชายฝั่งทะเล

เนื่องจากกายภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร ดังนั้น ภูมิอากาศของประเทศจึงเป็นแบบอากาศร้อนชื้นแถบศูนย์สูตร อยู่ในอิทธิพลของลมมรสุม

ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย สามารถสรุปได้ 4 ข้อหลักๆ คือ

- ด้านการเกษตร ประเทศมาเลเซียเป็นแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก และ มีการปลูกข้าวมากในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทั้ง 2 ด้าน
- ด้านการทำเหมืองแร่ มาเลเซียเป็นแหล่งแร่ดีบุกที่สำคัญและส่งออกเป็นอันดับหนึ่งของโลก นอกจากนี้ยังมีแร่อื่นๆ อาทิ เหล็ก น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติอีกด้วย
- ด้านการทำป่าไม้ เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้นเหมาะต่อการเจริญเติบโตของไม้เศรษฐกิจต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไม้เนื้อแข็ง ดังนั้นมาเลเซียจึงเป็นประเทศที่ส่งไม้ส่งออกเป็นอันดับ 2 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากอินโดนีเซีย
- ด้านการอุตสาหกรรม มาเลเซียได้ชื่อว่าเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของเอเชีย (NICs) อีกด้วย

ในด้านประชากร ประเทศมาเลเซียประสบปัญหาประชากรหลากหลายเชื้อชาติ และเคยเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นในอดีตเนื่องจากการกีดกันทางเชื้อชาติ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูร้อยละ 50.4 กล่าวคือเป็นชาวภูมิบุตร (Bumiputra) หรือ บุตรแห่งแผ่นดิน รวมไปถึงชนพื้นเมืองดั้งเดิมของประเทศอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่กลุ่มชนเผ่าในรัฐซาราวัก และรัฐซาบาห์มีอยู่ร้อยละ 11 นอกจากนี้ยังมีชนพื้นเมืองดั้งเดิมของคาบสมุทรมลายูอีกกลุ่มหนึ่ง คือ โอริง อัลลี ประชากรกลุ่มใหญ่ที่ไม่ใช่ชาวภูมิบุตรหรือชนดั้งเดิมเป็นพวกที่เข้ามาใหม่ โดยเป็นชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนมีอยู่ร้อยละ 23.7 ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดีย อีกร้อยละ 7.1 ของประชากร ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวทมิฬ แต่ยังมีชาวอินเดียกลุ่มอื่น อย่างเกรละ, ปัญจาบ,คุชราต และปาร์ซี นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย โดยอาศัยอยู่ในรัฐทางตอนเหนือของประเทศ มีคนเชื้อสายชาวและมินังกะเบาในรัฐทางใต้ของคาบสมุทรมลายูอย่างรัฐยะโฮร์

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาของมาเลเซียเป็นระบบบริหารการศึกษาจากส่วนกลาง โดยรัฐบาลกลางจะควบคุมดูแลและมีกระทรวงศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ นอกจากนั้นยังมีคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผน วิจัย ติดตาม และประสานงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งรัฐ ดำเนินงานทั้งหมด รวมถึงการกำหนดแผนงานและโครงการต่าง ๆ ส่วนในระดับอำเภอ มีสำนักงานการศึกษาอำเภอ ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสำนักงานการศึกษาแห่งรัฐ

ระบบการศึกษาของสหพันธรัฐมาเลเซีย

ระบบการศึกษาของมาเลเซียเป็นแบบ 6: 3: 2: 2 กล่าวคือ

- ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ
 - National School เป็นโรงเรียนที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษากลางในการเรียนการสอน
 - National Type School เป็นโรงเรียนที่ใช้ภาษาจีนหรือภาษาทมิฬเป็นภาษากลางในการเรียนการสอน

การที่ให้ได้สามารถใช้ภาษามลายูได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่วใน National Type School สำหรับการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาของนักเรียนบางคน อาจต้องใช้เวลาเรียนมากขึ้นอีก 1 ปี สำหรับนักเรียนที่เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะยังมีการใช้ระบบการเรียนการสอนแบบอังกฤษ คือ มี O level (Ordinary level) และ A level (Advanced level) นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีจะเป็นเด็กที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย A level จะใช้เวลาเรียน 3 ปี และเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ส่วนนักเรียนที่เรียนปานกลางและไม่พร้อมนักจะเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 4 ปี ก่อนจะเข้ามหาวิทยาลัย

การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซียถือเป็นการศึกษาขั้นสูงสุด โดยอยู่ในการควบคุมดูแลของมีรัฐบาลเท่านั้น โดยสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาจะประกอบด้วยมหาวิทยาลัยต่างๆ สถาบันเทคโนโลยี และ วิทยาลัยครู

กรอบมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย (Malaysia Qualification Framework)

ในประเทศมาเลเซีย มีการพัฒนาหลักสูตรและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติในการควบคุมมาตรฐานภายในประเทศ เรียกว่า กรอบคุณภาพทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย (The Malaysian Qualifications Framework หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า MQF) (Zita Mohd Fahmi, 2009) สาเหตุในการสร้างกรอบมาตรฐานการศึกษาประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย อันเนื่องมาจากการแข่งขันในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างสังคมองค์ความรู้ (การศึกษาระดับอุดมศึกษา) เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2550 – 2563) รวมถึงการพัฒนาสู่มาตรฐานสากลพร้อมๆ กับยกระดับการศึกษาขั้นสูงสู่ระบบธุรกิจการค้าและบริการ นอกจากนี้ประเทศมาเลเซียยังต้องการให้แรงงานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และ เพื่อสร้างมาตรฐานในการศึกษาของประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

กรอบมาตรฐานทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของประเทศ โดยที่ ปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ 8 ประการอันได้แก่

1. ระดับคุณภาพทางการศึกษา
2. การจัดระดับคุณภาพทางการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรจนถึงระดับปริญญาเอก
3. ระดับผลการเรียนรู้
4. ความน่าเชื่อถือของระบบการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ของนักศึกษา
5. การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
6. หลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนมีมาตรฐาน
7. การแบ่งแยกอย่างชัดเจนและมีความเชื่อมโยงในเวลาเดียวกัน (ด้านทักษะ/เทคนิค/ความชำนาญในการดำเนินงาน /และ รอบรู้ด้านวิชาการ)
8. การพัฒนาแนวทางการศึกษาเป็นเอกภาพ (มีความยั่งยืนในการเรียนรู้)

กรอบมาตรฐานการศึกษาของประเทศมาเลเซีย ก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในเรื่องการเรียนการสอนและระยะเวลาของการเรียนรู้ของผู้เรียน ก่อให้เกิดการวางแผนด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ และการมีระบบการโอนย้ายผลการเรียน ทำให้สามารถเชื่อมต่อกับระบบการศึกษาระบบอื่นในระดับเดียวกันหรือสูงกว่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการปฏิบัติของหลักสูตร (Program Discipline Standards) ตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของประเทศมาเลเซีย จะถูกบรรจุในโครงสร้างหลักสูตรทั้งในระดับประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และ ระดับปริญญาเอก มีการแนะแนวทางการปฏิบัติให้สถาบันการศึกษา การจัดการหลักสูตร และ กรอบมาตรฐานการศึกษา ซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องครอบคลุมทุกวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามหลักสูตร อาทิ ผลการเรียนรู้ การออกแบบหลักสูตรและถ่ายทอดความรู้ ขั้นตอนการเข้ารับการศึกษา การวัดผลการเรียนรู้ บุคลากรทางวิชาการ ทรัพยากรทางการศึกษา การบริหารหลักสูตร และ บุคลากรการเรียนรู้ทางหลักสูตร รวมไปถึงการเข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตรและมีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการศึกษา

ความมั่นใจในการใช้กรอบมาตรฐานการศึกษาและการวัดผลเพื่อการรับรองวิทยฐานะในความน่าเชื่อถือ และการยอมรับจากทุกๆ ฝ่ายนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศรับรองในการดำเนินการเรียนการสอน (โดยการวัดผลตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของประเทศมาเลเซีย) ดังนั้นกรอบมาตรฐานการศึกษาประเทศมาเลเซียจึงเป็นที่น่าเชื่อถือ เพราะสามารถปฏิบัติตามกรอบที่วางไว้ และได้รับการยอมรับในตลาดแรงงาน โดยผู้จบการศึกษายาได้กรอบมาตรฐานการศึกษาของประเทศมาเลเซีย นั้น มีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและสามารถขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานฝีมือของกรมการจ้างงานและมีคุณสมบัติที่สามารถเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ กรอบมาตรฐานการศึกษาประเทศมาเลเซีย และการประกันคุณภาพการศึกษาก่อให้เกิด การเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางในการขับเคลื่อนองค์ความรู้จากหมวดหลักสูตรข้างเคียงสู่หมวดความรู้ตรงสาขาสำหรับการเรียนรู้และการฝึกฝน ตลอดจนความน่าเชื่อถือจากมาตรฐานระดับประเทศสูงขึ้นสู่ระดับสากล ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนและการควบคุมคุณภาพเป็นระเบียบในการตรวจสอบและหลักปฏิบัติสำหรับสถาบันการศึกษาที่ต้องดำเนินการ เพื่อจะยกระดับคุณภาพการตรวจมาตรฐานจากหน่วยงานภายนอกปรับเข้าสู่ระบบการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่อยู่ในระบบการควบคุมของกรอบมาตรฐานการศึกษา เพื่อก่อนให้เกิดการพัฒนาการและเข้าถึงกรอบมาตรฐาน

กล่าวโดยสรุป กรอบมาตรฐานการศึกษาของประเทศมาเลเซียเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและจัดมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษา โดยใช้หลักการพื้นฐานที่ได้รับการรับรองระดับชาติและเท่าเทียมระดับนานาชาติ ในระดับแนวหน้าทางด้านวิชาการ ผลการศึกษาในขอบเขตที่ศึกษาและมีระบบความน่าเชื่อถือบนมาตรฐานของการเรียนรู้นักศึกษา (The Malaysian Qualifications Agency, 2007) ดังนั้น จะเห็นว่าประเทศมาเลเซียได้มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในประชาคม

อาเซียน โดยเห็นได้จากระดับมาตรฐานทางการศึกษา โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีคุณภาพในระดับสากล

2.5 วัฒนธรรมข้ามชาติ

2.5.1 ความหมายและลักษณะของวัฒนธรรม

ลักษณะของวัฒนธรรม (Culture) จะมีอยู่ในรูปของการเป็นนามธรรมสูง (Abstraction) การกำหนดความหมายของวัฒนธรรมมักจะอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมกับบริบทที่ต้องการศึกษา ในทางสังคมศาสตร์ความหมายของวัฒนธรรมกล่าวถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีความสลับซับซ้อน ที่รวมเอา องค์ความรู้ ความเชื่อ คติธรรม ศีลธรรม จริยธรรม ประเพณี ระเบียบของสังคม กฎหมาย ศิลปะ และ องค์ประกอบอื่นๆ ที่สมาชิกในสังคมได้จากการมีส่วนร่วม (Soules, 2006)

Broom และ Selznick (1968,50) กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมไว้ คือ มรดกทางสังคม ที่ประกอบด้วย ความเชื่อ ประเพณี ภูมิปัญญา และ ทักษะต่างๆ ที่ถูกถ่ายทอดสู่สมาชิกในสังคมนั้นๆ และ อีกความหมายหนึ่งของวัฒนธรรม คือ ระเบียบแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่ครอบคลุมไปถึง ค่านิยม ระเบียบของสังคม ความเชื่อ ประเพณี องค์ความรู้ต่างๆ รวมไปถึง สิ่งต่างๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งโดยผ่านการเรียนรู้ (Trompernaars and Hampden-Turner 1999,13) ส่วน Hofstede (2001, 9) ได้พูดถึงความหมายของวัฒนธรรมไว้คือ แบบแผนที่สมาชิกในสังคมร่วมกันกำหนด เพื่อบริหารองค์การให้มีประสิทธิผล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางองค์การนั้นๆ ที่มีความแตกต่างกัน

ลักษณะสำคัญของวัฒนธรรม มีดังนี้

1. วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อสมาชิกในสังคมได้มีการเรียนรู้และถ่ายทอดให้กันในกลุ่มสมาชิก จากรุ่นสู่รุ่น โดยต้องผ่านการเรียนรู้ ฝึกฝนตั้งแต่ลืมตาดูโลกจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และต้องมีการยอมรับของสังคมที่จะปฏิบัติตาม โดยการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดและเรียนรู้
2. วัฒนธรรมจะมีพื้นฐานของการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic) อันเกิดขึ้นการพฤติกรรมในสังคมที่มนุษย์ดำรงชีพในชีวิตประจำวัน และสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดในสังคมที่มนุษย์ใช้คือ ภาษาดังนั้นภาษาจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างกันและยังสามารถทำให้วัฒนธรรมที่ได้มีการสร้างขึ้นถูกถ่ายทอดไปสู่รุ่นต่อไปได้

3. วัฒนธรรมเป็นการร่วมกันคิดค้น (Shared Idea) กล่าวคือสมาชิกของสังคมมีความเข้าใจในความหมายตรงกันและร่วมปฏิบัติวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นร่วมกัน วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของความรู้และภูมิปัญญา (Wisdom) ซึ่งเกิดจากการสั่งสมของความรู้ประสบการณ์ในสังคมมนุษย์

4. พื้นฐานทางวัฒนธรรมอันเกิดจากการพัฒนา ปรับตัว เปลี่ยนแปลงในตัวของวัฒนธรรมเอง อาทิการขยายตัวของวัฒนธรรมต่างถิ่น (Diffusion) ในเรื่องการแต่งกาย ประเพณี นิยมด้านการแต่งงาน หรือ แนวทางปฏิบัติทางของสังคมอื่น ที่ได้รับการยอมรับจากอีกสังคมหนึ่ง

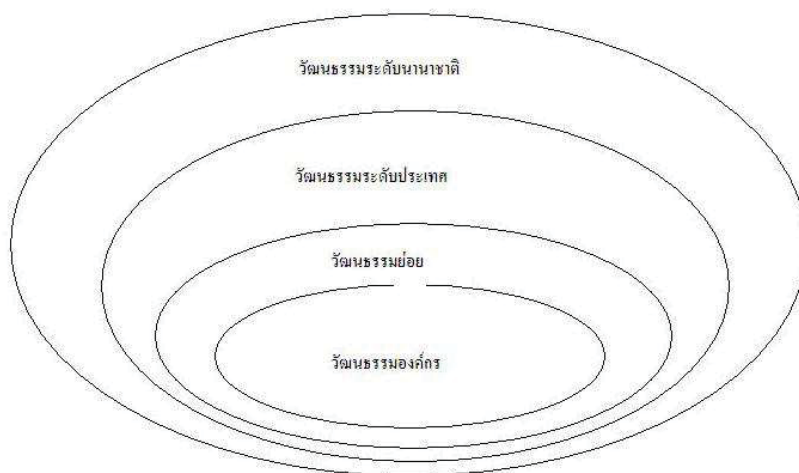
5. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยการยอมรับของสมาชิกทางสังคม เพื่อให้เข้ากับการใช้ชีวิตประจำวัน ดังเช่น วัฒนธรรมทางศาสนา พิธีกรรมต่างๆ หรือ แม้แต่ ตำนานเรื่องเล่าต่างๆ สิ่งเหล่านี้อาจได้รับการปรับเปลี่ยนในเข้ากับความคิดสร้างสรรค์ระบบการปกครองทางสังคม

2.5.2 องค์ประกอบและระดับของวัฒนธรรม

Trompenrs และ Hampend-Turner (1999,13) และ Soules (2006) กล่าวว่า วัฒนธรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบแรกคือ ค่านิยม (Values) ที่เป็นความคิดโดยรวมของสมาชิกในสังคม ซึ่งอาจจะเห็นค่านิยมของแต่ละสังคมปรากฏออกมาในรูปแบบของ จารีต ประเพณี ศิลปะและวรรณกรรม หรือแม้แต่สื่ออื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมนั้นๆ องค์ประกอบที่สองคือบรรทัดฐาน (Norm) จะเป็นระเบียบข้อบังคับให้สมาชิกทุกคนในสังคมต้องทำตาม แยกออกเป็นสองแบบคือ แบบที่เป็นทางการ (Formal norms) และ แบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal norms) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนของบรรทัดฐานแบบทางการคือ ประมวลกฎหมายต่างๆ ที่มีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนของปฏิบัติที่บัญญัติไว้ในระเบียบข้อกฎหมาย แต่สำหรับบรรทัดฐานแบบไม่เป็นทางการนั้น ไม่ได้มีการกำหนดที่ชัดเจน แต่เป็นที่เข้าใจของทุกคนในสังคม องค์ประกอบที่สามคือสัญลักษณ์ (Symbols) หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรมเพื่อใช้แสดงแทนสิ่งได้สิ่งหนึ่งเพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจ ตัวหนังสือ หรือ ตัวอักษร หรือแม้แต่กระทั่งตัวเลข ก็ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่เข้าใจกันทั่วไป และองค์ประกอบสุดท้ายคือ ภาษา (Language) ซึ่งมีความชัดเจนกว่าสัญลักษณ์ เพราะว่าการสื่อสารด้วยภาษา มนุษย์สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้และความนึกคิดต่างๆ ได้อย่างละเอียดทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม

องค์ประกอบของวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์จะมีองค์ประกอบที่มีระดับความแตกต่างในแต่ละองค์ประกอบต่างกันไป อาทิ เรื่ององค์ประกอบด้านค่านิยมในระดับองค์กรของสมาชิกในองค์กรแห่งนั้นอาจมีความแตกต่างกับค่านิยมในองค์กรอีกแห่งหนึ่ง ถึงแม้จะเป็นค่านิยมในระดับ

องค์กรเหมือนกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการลำดับชั้นของวัฒนธรรมสามารถแบ่งได้หลายระดับ แต่ที่นิยมในทางวิชาการแบ่งระดับของวัฒนธรรมได้ 4 ชั้นลำดับ ดังที่แสดงในแผนภาพที่ 4



แผนภาพที่ 2.2 ระดับของวัฒนธรรม (Hofstede, 2001)

จากแผนภาพ 2.2. Hofstede (2001) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมมีให้เห็นอยู่ทุกระดับชั้นในสังคม โดยเป็นไปได้ว่าสมาชิกหนึ่งคนในสังคมอาจเป็นสมาชิกของหลายระดับวัฒนธรรม ซึ่งแบบได้ดังนี้

วัฒนธรรมระดับนานาชาติ (International Culture) หมายถึง วัฒนธรรมร่วมที่ใช้ร่วมกันหลายๆ ประเทศ เช่น พื้นที่จังหวัดต่างๆ ในตอนบนของประเทศไทย มีวัฒนธรรมคล้ายๆ กับวัฒนธรรมของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกัน เหมือนกับประเพณีสงกรานต์ของประเทศไทยและของประเทศสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว หรือ พื้นที่จังหวัดทางภาคใต้ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ประชาชนในท้องถิ่นนิยมนับถือศาสนาอิสลาม มีประเพณี หรือ อาชีพคล้ายๆ กัน ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้ถือว่าเป็นตัวอย่างทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติพบได้และเห็นอย่างชัดเจน

วัฒนธรรมระดับประเทศ (National Culture) หมายถึง วัฒนธรรมของคนในประเทศนั้นๆ และมีลักษณะของวัฒนธรรมที่คล้ายๆ กัน เช่น วัฒนธรรมของประเทศไทย ในการทักทายชาวไทยจะนิยมการแสดงความเคารพด้วยการไหว้ หรือ นิสัยใจคอที่เป็นคนมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี และมอบรอยยิ้มให้แก่กันเสมอๆ ที่พบหน้ากัน ถึงแม้บางครั้งทั้งสองฝ่ายอาจไม่มีความคุ้นเคยกันก็ตาม

วัฒนธรรมย่อย (Subculture) หมายถึง วัฒนธรรมที่มีขนาดใหญ่ ที่มีกลุ่มวัฒนธรรมย่อยรวมอยู่ เช่น ประเทศจีนนอกจากจะมีวัฒนธรรมของชนชาติแล้ว ยังเห็นได้ว่าในแต่ละกลุ่มชนชั้นในสังคมจะมีความแตกต่างกันอยู่ อาทิ สมาชิกของสังคมที่มาจากครอบครัวชนชั้นสูง จะให้ความสำคัญกับความสุขสบายในชีวิต ในขณะที่สมาชิกของสังคมเดียวกันที่จากครอบครัวชนชั้นกลางหรือด้อยกว่า จะให้ความสำคัญในเรื่องอื่นที่แตกต่างออกไป

วัฒนธรรมองค์กร (Corporate Culture) โดยทั่วไปแล้ววัฒนธรรมองค์กรจะมีความเหมือนกับวัฒนธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันเนื่องจากสังคมในระดับองค์กรมีความเป็นสากลมากขึ้น พนักงานในองค์กรนั้นๆ ไม่จำเป็นจะเป็นคนในท้องถิ่นเสมอไป อาจจะเป็นคนต่างถิ่น หรือต่างชาติพันธุ์ที่เข้ามาประกอบธุรกิจ หรือทำงานในประเทศนั้นๆ ก็ได้ ดังนั้นวัฒนธรรมของแต่ละองค์กรจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ ที่องค์กรแห่งนั้นตั้งอยู่เสมอไป

2.5.3 กรอบการศึกษาวัฒนธรรม

Hofstede และ Bond (1988) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมมีบทบาทที่สำคัญในด้านต่างๆ ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และ ความมั่นคงของประเทศ กรอบการศึกษาวัฒนธรรมในหลายรูปแบบจึงได้รับการพัฒนาเพื่อให้มีประโยชน์ต่อการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งกรอบการศึกษาวัฒนธรรม ของ Inkeles และ Levison (1969) ได้ทำการศึกษาลักษณะของกรอบวัฒนธรรมที่เกิดปัญหา โดยศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมทั้งหมดสี่ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ด้านอำนาจหน้าที่ ความคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง โดยมักจะมีการแยกออกเป็นสองแบบคือ บุคคลกับสังคม หรือความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดที่เป็นลักษณะบุรุษเพศหรือสตรีเพศ สุดท้ายคือการต่อสู้กับความขัดแย้ง อันเกิดจากระบบความโกรธหรือความ ก้าวร้าว ในขณะที่กรอบการศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นศึกษาลักษณะระบบของสังคมต่างๆ ด้วยการกำหนดตัวแปรเป็นคู่ๆ ที่มีลักษณะตรงข้ามกัน (Parsons and Shils, 1951) มีการจับคู่ในลักษณะต่างๆ กัน 5 แบบ คือ

- การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนตัว (Self-Orientation) คู่กับ การให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Collectivity Orientation) เช่น การร่วมมือกันของสมาชิกในสังคมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง นำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม
- การให้ความสำคัญกับลักษณะของบุคคลอื่น เป็นอันดับแรก (Ascription) คู่กับ การให้ความสำคัญกับการทำงานและผลงานของบุคคลอื่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและผลที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (Achievement)

- การปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยใช้กฎเกณฑ์ทางสังคมเป็นบรรทัดฐาน (Universalism) คู่กับการปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Particularism)
- ลักษณะของบุคคลในสังคมพอใจกับสิ่งที่ได้รับในทุกๆ โอกาส (Affectivity) คู่กับลักษณะที่บุคคลจะปฏิเสธสิ่งที่พวกเขาได้รับมาในเบื้องต้น จากนั้นจะทำการพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่พวกเขาจะประเมินผลที่จะตามมา ก่อนการตัดสินใจที่จะยอมรับ (Affective Neutrality)
- รูปแบบของสังคมที่มีการติดต่อกันในลักษณะของการใช้ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันในวงแคบๆ และ เฉพาะเจาะจง (Specificity) คู่กับ ลักษณะของการใช้ความสัมพันธ์ในวงกว้างไร้ขอบเขต (Diffuseness)

จากการรอบการศึกษาวัฒนธรรมที่อ้างถึงของ Inkeles และ Levinson (1969) และ ของ Parsons กับ Shils (1951) ยังมีการศึกษากรอบวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางนั้นคือ กรอบการศึกษาวัฒนธรรมของ Hofstede (1987) ที่ทำการวิจัยศึกษาวัฒนธรรม ของ 66 ประเทศ โดย Hofstede ได้จัดหมวดหมู่ลักษณะของวัฒนธรรมตามวิธีการคิด ความรู้สึก และการตอบสนองของกลุ่มบุคคล ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงพื้นฐานลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อันได้แก่ ความเหลื่อมล้ำทางอำนาจ (Power Distance) การกระจายอำนาจ (Power Sharing) การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Participative Management) การหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน (uncertainty Avoidance) ความเป็นปัจเจกนิยม (Individualism) และกลุ่มนิยม (Collectivism) ความเป็นบุรุษ (Masculinity) และ สตรี (Femininity) ซึ่งมีพื้นฐานจากด้านจิตวิทยาข้ามวัฒนธรรม (Cross-Culture Psychology) และ ทฤษฎีทางด้านมนุษยวิทยา และสุดท้ายที่เพิ่มเข้ามาคือลักษณะสังคมที่มีเป้าหมายระยะยาว (Long Term Orientation) โดยลักษณะของวัฒนธรรมทั้งหมดนี้ได้ถูกเรียกว่า ลักษณะวัฒนธรรม 5 มิติ

2.5.4 อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อการศึกษา

สมาชิกในสังคมไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม ย่อมจะได้รับอิทธิพลต่างๆ จากวัฒนธรรมทั้ง วัฒนธรรมในสังคมตนเอง สังคมใกล้เคียง หรือ สังคมรอบข้าง ตลอดจนไปถึงวัฒนธรรมในอีกมุมหนึ่งของโลก แล้วนำมาเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติ (Reisinger, 2009) อิทธิพลเหล่านี้ผู้ให้ได้นำไปใช้โดยไม่รู้สึกตัวเลย เพราะก่อนจะยอมรับสิ่งใดใดก็ตามผู้ปฏิบัติย่อมมีประสบการณ์จากวัฒนธรรมของตนเองและนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งใหม่ที่ได้รับ เพื่อตัดสินใจว่าจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ กล่าวคือเป็นอิทธิพลของวัฒนธรรมเอง แม้ว่าการตัดสินใจที่จะยอมรับวัฒนธรรมใหม่ๆ จะอยู่บนพื้นฐานของระเบียบข้อบังคับต่าง หรือแม้แต่ หลักการจัดการวาง

แผนการทางหลักสูตรของสังคมนั้นๆ หากกฎระเบียบข้อปฏิบัติทางการศึกษาที่วางแผนหรือออกแบบ มีความขัดแย้งกับวัฒนธรรมของสมาชิกในสังคมนั้นแล้ว สังคมแห่งนั้นก็พยายามผลักดันออกไป หรือ ไม่ยอมรับการเรียนรู้อีกต่อไป ซึ่งการนำเอาหลักสูตรและเทคนิคทางการศึกษาใดๆ เข้ามาปฏิบัติหรือทดสอบ แต่มีความขัดแย้งในสังคมนั้นๆ ก็อาจเกิดความล้มเหลวได้ในที่สุด

องค์ประกอบทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

วัฒนธรรมเป็นผลจากการที่มนุษย์ได้พยายามที่จะควบคุม ธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้เกิดการจัดระเบียบทางสังคมขึ้นมาในลักษณะต่างๆ เช่น สมาคม องค์การการบริหาร หรือ สถาบันต่างๆ อีกทั้งรวมถึงระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นต้น นั่นก็คือ วัฒนธรรมย่อมก่อให้เกิดระบบเกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม ศิลปกรรม และ วิทยาการต่างๆ เพื่อจัดระเบียบขึ้นมา ความคุมพฤติกรรมของมนุษย์และธรรมชาติที่แวดล้อมต่างๆ (Saee, 2005) ดังนั้น ถ้าหากจะแยกอธิบายถึงองค์ประกอบของวัฒนธรรมที่จะมีผลกระทบต่อการศึกษาแล้ว ก็อาจจะแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) องค์ประกอบของวัฒนธรรมทางด้านความคิด เช่น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความเข้าใจ ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ ที่ทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และการบริหาร อันเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตใจหรือ / และ ความคิดเป็นสำคัญ มีผลต่อหลักสูตรการศึกษาที่ต้องออกแบบวิธีการเรียนการสอน สื่อความและให้สอดคล้องกับแนวคิดของสังคมและวัฒนธรรมที่นำมาดำเนินการร่วมกัน

2) องค์ประกอบของวัฒนธรรมด้านพิธีการ ได้แก่ ธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งจะแสดงออกมาในลักษณะของการกระทำหรือ การประพฤติปฏิบัติในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการบริหารที่ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อให้ดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

3) องค์ประกอบของวัฒนธรรมทางด้านสถาบัน หรือ องค์กร เป็นการพิจารณาวัฒนธรรมในลักษณะของการจัดกลุ่มที่มีระบบความสัมพันธ์ มีโครงสร้างหน้าที่ มีกฎเกณฑ์ มีระเบียบ ซึ่งจะมีตั้งแต่ระดับเริ่มต้นการเรียนรู้ ขึ้นไป เช่น เตรียมก่อนวัยเรียน อนุบาล ไปจนถึงมหาวิทยาลัย

4) องค์ประกอบของวัฒนธรรมทางด้านวัตถุหรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลผลิตจากวัฒนธรรมทางด้านความคิด เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีที่ใช้ในระบบสังคม และการบริหาร องค์ประกอบด้านนี้จะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมโดยส่วนรวมด้วย ที่อาจจะ

ผลต่อการสร้างแนวคิดในการเรียนการสอนบนวัฒนธรรมท้องถิ่น และนำไปสู่การประยุกต์กับ วัฒนธรรมใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการทางการศึกษาและเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ อันทำให้เกิดการ พัฒนาการศึกษา เป็นหลักสูตรใหม่ ในระบบการศึกษา

ในกรณีพิจารณาเกี่ยวกับประเภท ลักษณะ และองค์ประกอบต่างๆ ของวัฒนธรรมที่จะมี ผลกระทบต่างๆ ต่อการศึกษา ดังกล่าวข้างต้นนั้น ก็เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมจะมีผลต่อ การแสดงออก และการกระทำของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ ทั้งในด้านความคิด การประพฤติ ปฏิบัติ ด้านลักษณะของความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบในกลุ่มหรือองค์การและในท้ายสุดก็คือ ลักษณะของการสร้างและการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีต่างๆ อันจะได้กล่าวในรายละเอียด คือ

1. ผลกระทบของวัฒนธรรมในด้านความคิดในการศึกษา

ผลกระทบของวัฒนธรรมในด้านความคิดในการศึกษานี้ เป็นการพิจารณาวัฒนธรรมใน ด้านต่างๆ ที่จะเข้ามาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิด และการตัดสินใจในการศึกษา ซึ่ง อาจจะเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับ ความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรืออื่นๆ ก็แล้วแต่สิ่ง เหล่านี้เข้ามามีผลต่อความคิดในการตัดสินใจในทางวางแผนหลักสูตรอยู่น้อย ซึ่งนักการศึกษา ในระยะหลังๆ นี้ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า การศึกษาก็คือกระบวนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม คือมองการ ปฏิบัติงานของคนทุกคนในองค์การว่าเป็นเรื่องของการตัดสินใจในการเลือกวิธีปฏิบัติ ซึ่งมีหลาย วิธีและที่คนเลือกตัดสินใจทางใดทางหนึ่งนั้นก็เนื่องจากอิทธิพลบางสิ่งบางอย่างที่มีอยู่ต่อการ ตัดสินใจนั้นนักบริหารในกลุ่มนี้จะเห็นว่า การตัดสินใจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท โดยจะเป็นประเภท ไດนั้นก็ขึ้นอยู่กับอิทธิพลที่มีอยู่เหนือการตัดสินใจนั้นๆ ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. การตัดสินใจตามข้อเท็จจริง (Factual judgment) การตัดสินใจประเภทนี้ตั้งอยู่บน รากฐานข้อเท็จจริง (Factual premises) กล่าวคือ เป็นการตัดสินใจที่ขึ้นอยู่กับตัวเลขข้อมูลที่ แน่นนอนและถูกบังคับโดยกฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติงาน หรือเทคนิคที่ได้รับอบรมมาก่อน ตลอดจน ขึ้นอยู่กับลักษณะของเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากร ทางด้านเทคนิคต่างๆ หรือในกรณีการสั่งงานของอาจารย์ก็ต้องพิมพ์ตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ หรือการแต่งการเข้าเรียนในชั้นเรียนก็ต้องทำตามระเบียบของสถานศึกษา รวมทั้งงานที่เกี่ยวกับการ ใช้ความสามารถรวมกับการใช้เครื่องมืออันทันสมัย การใช้เครื่องคำนวณ หรือตัวเลข ควบคู่กับ การตัดสินใจ ซึ่งในการตัดสินใจประเภทนี้ถ้าหากมีการกำหนดรายละเอียดในเรื่องกฎเกณฑ์ในการ ปฏิบัติ ตลอดจนเทคนิคต่างๆ มากขึ้นเท่าใดก็ย่อมจะจำกัดโอกาสในการเลือกวิธีมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องกรอบต่างๆ ที่องค์การกำหนดขึ้น เพราะการจัดองค์การนั้นย่อม

เป็นการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของบุคคลในองค์กรนั้น คือใครบังคับบัญชาใคร บทบาทขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่เปิดสอน

2. การตัดสินใจที่ขึ้นอยู่กับค่านิยม (Value judgment) เป็นการตัดสินใจที่นอกเหนือไปจากการตัดสินใจประเภทแรก กล่าวคือ ในทางปฏิบัตินั้น แม้ว่าจะมีการกำหนดกรอบของบทบาทอำนาจหน้าที่แล้วก็ตาม แต่ในการตัดสินใจของบุคคลนั้นอาจถูกเปลี่ยนแปลงไปได้โดยอิทธิพลของสิ่งอื่นๆ เช่น ความเกรงใจ ความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นหมู่มิตร ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของวัฒนธรรม การตัดสินใจประเภทหลังนี้ จึงเป็นการเลือกวิธีปฏิบัติหรือการตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผลอื่นที่ไม่ได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในองค์กร แต่จะอยู่ที่ค่านิยมและความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นั้นด้วย

การตัดสินใจในประการหลังนี้แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมในเรื่องต่างๆ ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของคนในองค์กรด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดเห็นหรือค่านิยม (Value) ของผู้ตัดสินใจเป็นสำคัญ ซึ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับค่านิยมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลที่ถือว่าเป็นวัฒนธรรมในส่วนที่เป็นแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนาซึ่งมามีอิทธิพลในการเลือกประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ซึ่งหมายถึง ความสนใจ (Interests) ความพึงใจ (Pleasures) ความชอบ (Likes) ความนิยม (Preferences) หน้าที่ (Duties) พันธกรณี (Moral Obligations) ความปรารถนา (Desires) ความอยาก (Wants) ความต้องการ (Needs) ความแค้นหน่าย (Aversions) และความดึงดูด (Attractions) หรือความรู้สึกอื่นๆ ซึ่งมนุษย์เชื่อและยึดถือเอาไว้เป็นแนวทางสำหรับการเลือก ถ้าจะว่าไปแล้วค่านิยมของบุคคลก็มองได้จากพฤติกรรมของบุคคลที่เลือกปฏิบัติต่าง ๆ นานา ยกเว้น อาจปฎิบัติตามธรรมชาติ เช่น ตาขบิบ เขากระตุก หรือขบวนการทางชีวเคมีของมนุษย์ไม่ถือว่าเป็นการแสดงค่านิยม อย่างไรก็ดี เชื่อได้ว่าไม่มีคำจำกัดความใดๆ ที่สามารถครอบคลุมถึงพฤติกรรมของมนุษย์ทุกอย่าง ซึ่งมีค่านิยมเป็นเหตุได้ค่านิยมจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความรู้สึก ความเห็นในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับคน สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ หรือแม้แต่สิ่งนอกเหนือธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในการเลือกทางปฏิบัติอันมีผลต่อการตัดสินใจของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน การตัดสินใจของมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ยากจะหลุดพ้นไปจากเรื่องของค่านิยมได้ ซึ่งในด้านการศึกษาก็เช่นเดียวกัน นั่นก็คือ การที่คนเราจะคิดหรือตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งมักจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของค่านิยมซึ่งเป็นวัฒนธรรมของตัวนั่นเอง ความสมเหตุผลของการตัดสินใจจึงขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและค่านิยมด้วย

2. ผลกระทบของวัฒนธรรมในด้านการประพฤติปฏิบัติและพฤติกรรมในการศึกษา

วัฒนธรรมนอกจากจะมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อถือแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติอีกด้วย (Nonaka & Takeuchi, 1995) นั่นก็คือ ความแตกต่างของวัฒนธรรมทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็นที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในพฤติกรรม การประพฤติปฏิบัติในการศึกษาทั้งนี้ เพราะการศึกษาเป็นสิ่งสะท้อนด้านวัฒนธรรมด้านหนึ่งของคนในสังคมท้องถิ่นนั้นๆ (Johnson, Lenartowicz & Apud, 2006) ซึ่งโดยปกติคนจะไม่รู้สึกตัวในการแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของตน เพราะได้รับอิทธิพลตั้งแต่เกิด จึงเห็นเป็นเรื่องธรรมดาและไม่เคยที่จะถามตนเองว่า ทำไมต้องปฏิบัติอย่างนั้นอย่างนี้ จนกว่าจะเห็นคนที่มีวัฒนธรรมไม่เหมือนของตน ซึ่งเขาจะประพฤติปฏิบัติไปอีกแบบหนึ่ง ตนจึงได้คิดว่าได้ทำหรือประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนเขา นั่นก็แสดงให้เห็นว่า การที่ตนเองจะคิด ตัดสินใจ ประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่งนั้นมักจะอยู่ใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมของตน เช่น การปฏิบัติตัวของอาจารย์ผู้สอนต่อนักศึกษาผู้เรียน บทบาทของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธาน นักศึกษาและนักศึกษาในสถาบันนั้นๆ เป็นต้น มักจะเป็นไปในลักษณะที่สัมพันธ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมของตน ในสังคมที่ระบบอาวุโสยังมีอิทธิพลอยู่ หรือมีความสงสารเกรงอกเกรงใจจะเป็นเหตุให้การตัดสินใจ และการประพฤติปฏิบัติที่กระทำไปไม่สอดคล้องกับเหตุผลทางการบริหาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ครูและที่รับมาจากแหล่งอื่นๆ ในสังคมซึ่งสิ่งต่างๆ ที่เราได้รับการถ่ายทอดมาโดยไม่รู้สึกตัวเหล่านี้ จะมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติในลักษณะต่างๆ เช่น การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ดังนั้น วัฒนธรรมนอกจากจะมีอิทธิพลต่อความคิดแล้ว วัฒนธรรมยังมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติอีกด้วย เพราะวัฒนธรรมและค่านิยมของคนในชาติหนึ่งๆจะไม่เหมือนกัน การปฏิบัติตัวของคนทั้งต่อผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือแม้กระทั่งกับคนอื่นก็ไม่เหมือนกัน จะมีการประพฤติปฏิบัติไปคนละลักษณะ แม้กระทั่งนิสัยและการประพฤติปฏิบัติในเรื่องคุณค่าของการทำงาน การช่วยตัวเอง คุณค่าของเวลา การช่วยเหลือผู้อื่นก็ไม่เหมือนกัน เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะปรากฏให้เห็นได้จากลักษณะการประพฤติปฏิบัติของนักศึกษาและอาจารย์ในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประพฤติปฏิบัติมักจะไม่รู้ตัวหรือไม่สังเกตเห็นนั่นเอง

3. ผลกระทบของวัฒนธรรมต่อระบบหรือโครงสร้างทางการศึกษา

นอกจากวัฒนธรรมจะมีอิทธิพลต่อความคิด การตัดสินใจ การประพฤติปฏิบัติของคนในองค์กร วัฒนธรรมทั้งที่มองเห็นหรือมองไม่เห็นนี้ยังมีผลทำให้เกิดความแตกต่างขึ้นในระบบการ

บริหารหลักสูตร ตลอดจนโครงสร้างแผนการศึกษา หลักหรือ เทคนิคในการเรียนการสอน หรือ การปฏิบัติ ซึ่งถูกสร้างขึ้นในวัฒนธรรมหนึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมหนึ่ง หรือเมื่อนำทฤษฎีหรือหลักการบริหารในอีกวัฒนธรรมหนึ่งแล้วอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ก็ถูกดัดแปลงไปเพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมนั้น ทั้งๆที่รูปแบบและหลักการยังคงเหมือนของเดิม หรือในบางกรณีหลักการบริหารหรือทฤษฎีการบริหารนั้นอาจใช้ไม่ได้ผลเลยก็มี เป็นต้นว่า ในระบบการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า หลักคุณธรรม หรือ Merit System เป็นหลักการที่ดีที่จะส่งเสริมให้คนทำงานโดยยึดความรู้ ความสามารถ และหลักการที่ให้เกิดความยุติธรรมและความเสมอภาคกับคนในสังคม นักการศึกษาได้จบกระบวนการทางการศึกษาและมีในโอกาสการเข้าทำงานแต่เมื่อนำมาใช้กับอีกสังคมหนึ่งสังคมในนั้นจะได้ผลมาน้อยเพียงใดก็ย่อมจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของวัฒนธรรมในสังคมนั้นว่าจะส่งเสริมหลักการของระบบคุณธรรมหรือไม่อย่างน้อยเพียงใด เช่น ในสังคมที่มีความเกรงอกเกรงใจ มีการขอใบอิทธิพลอำนาจอันเป็นการส่งเสริมระบบเกี่ยวกับอภิสิทธิ์ส่วนตัว เมื่อนำเอาระบบคุณธรรมซึ่งถือเอาความรู้ความสามารถของคนเป็นหลักมาใช้ในการคัดเลือกคนเข้าทำงานก็อาจจะใช้ไม่ได้ผล คือ อาจจะมีการรับเพราะบุคคลนั้นเป็นญาติ หรือผู้มีอำนาจฝากมา เป็นต้น การปฏิบัติจึงไม่ตรงกับหลักการบริหารงานบุคคลที่นำมาใช้หรือในกรณีของประชาธิปไตยซึ่งเป็นลักษณะการปกครองหรือการเมืองที่ให้คนส่วนมากได้เป็นผู้ตัดสินใจในการดำเนินงานของต่างประเทศ คนส่วนน้อยย่อมจะต้องยอมรับมติของคนส่วนใหญ่ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองแบบนี้จะเอามาได้ดีในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่ส่งเสริมหลักการนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมย่อยของวัฒนธรรมทางสังคมที่สอดคล้องและส่งเสริมด้วยจึงจะได้ผล เช่นคนมีความสนใจในการปกครองตนเอง การแสวงหาความรู้ การใช้วิจารณ์ญาณ การแสดงออกซึ่งความคิดเห็น เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นต้น (Fantihi, 2000)

ในสังคมที่มีหลักประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิต สมาชิกในสังคมนั้นจะได้รับการฝึกอบรมฝึกหัดให้เป็นประชาธิปไตยตั้งแต่เกิด ทั้งในครอบครัว โรงเรียน และสังคมมาแล้ว วิธีการดำเนินชีวิตก็จะส่งเสริมการปกครองหรือการบริการแบบประชาธิปไตย แต่ในสังคมที่มีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมไม่ส่งเสริมหลักการหรือปรัชญานี้แล้ว เมื่อนำระบบการเมืองนี้มาใช้ก็อาจไม่ได้ผลจนกว่าวัฒนธรรมหรือวิธีการดำเนินชีวิตจะเปลี่ยนไปให้สอดคล้องกับหลักการนี้ซึ่งก็อาจจะต้องอาศัยระยะเวลาานพอสมควรลักษณะความแตกต่างนี้เกิดขึ้นมาก็เพราะคุณสมบัติของคนหรือประชาชนที่จะเหมาะสมหรือส่งเสริมหลักประชาธิปไตยเช่นนี้ไม่ได้มากับหลักการของปรัชญาแบบนีอิตโนมิติ หากแต่คุณสมบัติของคนที่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งหากเราจะพิจารณาในแง่

ของโครงสร้างทางการปกครองหรือการบริหารก็เช่นเดียวกัน โครงสร้างทางการศึกษาหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ ในรูปแบบที่เป็นไปในลักษณะของการรวมองค์ความรู้(Centralization)หรือการกระจายองค์ความรู้(Decentralization)ทั้งในการบริหารราชการหรือเอกชนก็ดีย่อมมักจะเป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมในสังคมนั่นเอง ในบางครั้งมีการกำหนดรูปแบบการกระจายอำนาจคือ หลักประชาธิปไตยแต่ในทางปฏิบัติกลับไปใช้หลักการรวมอำนาจและเป็นเผด็จการไปเสียก็มาก สิ่งต่างๆเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของวัฒนธรรมในสังคมที่ยังมีอิทธิพลต่อการเมืองและการบริหารในสังคมอันมีผลให้หลักการต่างๆอาจใช้ไม่ได้ผลหรือทำให้มีหลักการอย่างหนึ่งแต่มีการปฏิบัติเป็นไปอีกแบบหนึ่งหรือทำให้หลักการต้องเปลี่ยนแปลงไปอีกแบบหนึ่งก็มี

4. ผลกระทบของวัฒนธรรมทางด้านเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีในการศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆก็เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคมมนุษย์นั่นก็คือสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไปจะมีลักษณะของการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนเทคโนโลยีแตกต่างกันออกไป (Johnson et. al, 2006) เครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่ใช้ในสังคมหนึ่งอาจใช้ไม่ได้ผลในอีกสังคมหนึ่งทั้งนี้เพราะลักษณะของวัฒนธรรมทางความคิด ทางปฏิบัติตลอดจนทางด้านโครงสร้างหนึ่งการศึกษาจะมีอิทธิพลต่อลักษณะของเครื่องมือเครื่องใช้ด้วยนั่นเอง เช่น ในสังคมที่มีวัฒนธรรมที่มีลักษณะในทางอนุรักษนิยมหรือไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงก็อาจจะนิยมที่จะใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีดั้งเดิมที่ได้รับการเรียนรู้มาจากสังคม เป็นต้นหรือในบางกรณีที่วัฒนธรรมของสังคมนั้นเป็นไปในลักษณะที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ก็อาจจะพัฒนาการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ให้มีความก้าวหน้าขึ้นก็ได้ ส่วนใหญ่แล้ววัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยากมากดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อลักษณะทางด้านเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีต่างๆด้วยเพราะผู้ที่ใช้เครื่องมือเครื่องใช้หรือพัฒนาเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าก็คือคนนั่นเองซึ่งเขาเหล่านั้นย่อมจะมีวัฒนธรรมและค่านิยมติดตัวเขาอยู่ตลอดเวลาอันมีผลต่อความคิด การประพฤติปฏิบัติต่างๆและการแสดงออกในรูปแบบต่างๆกัน

ดังนั้น การศึกษาของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งในระบบการศึกษาต่อสังคมหนึ่งสังคมใดจึงมีความจำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้น (Fantiti, 2000) จึงจะทำให้เข้าใจถึงเหตุและผลต่างๆที่ทำให้เกิดระบบหลักสูตรการศึกษาที่ใช้อยู่ หรือทำให้เข้าใจว่าทำไมระบบการศึกษานั้น ถึงใช้ไม่ได้ผลตลอดจนเข้าใจว่าทำไมหลักการอย่างหนึ่งแต่มีการปฏิบัติตัดสินใจในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับหลักการ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเข้าใจถึงวัฒนธรรมจะทำให้เข้าใจถึงปัญหาของการบริหารอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมหรือวิถีการดำเนินชีวิตของคนในทุกสังคมสามารถเปลี่ยนแปลงได้และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามสภาพแวดล้อมและความเจริญต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปโดยคนในสังคมนั้นไม่รู้สึกรู้สีกตัวเลยก็ได้หรืออาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างตั้งใจก็ได้ทั้งนี้เพราะปัจจุบันการติดต่อสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้ามาก มีการติดต่อกับสังคมอื่นมากขึ้น การติดต่อกันนั้นช่วยให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมมากขึ้นแต่อย่างไรก็ดีเรื่องเกี่ยวกับเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้นจะเปลี่ยนแปลงได้ซ้ำซึ่งอาจจะเป็นผลดีในแง่ของความมั่นคงทางสังคมแต่ในขณะเดียวกันก็อาจจะมีผลเสียในด้านอื่นเช่น คนไม่ยอมรับทัศนคติหรือหลักสูตรการศึกษาแผนใหม่ที่น่าจะมีประโยชน์หรืออาจจะทำให้ใหม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งความยุ่งยากทางการศึกษาและเกิดความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมใหม่กับวัฒนธรรมเก่า จึงพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบ

ประเภทของวัฒนธรรมที่มีผลต่อการศึกษา

หากจะพิจารณาเกี่ยวกับประเภทและองค์ประกอบของวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนหลักสูตร สามารถแยกพิจารณาถึงประเภทของวัฒนธรรมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ 2 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) ได้แก่การถ่ายทอดทางวัตถุที่เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น ในด้านเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีต่างๆ ในสังคมความหมายของวัฒนธรรมทางวัตถุนี้ย่อมจะมีความหมายพิเศษสำหรับการศึกษากการวางแผนหลักสูตรเพราะจะต้องพิจารณาวัฒนธรรมทางวัตถุให้ครอบคลุมไปถึงสภาพแวดล้อมในทางนิเวศวิทยาในทางการบริหารอันประกอบไปด้วยลักษณะที่อยู่อาศัยของมนุษย์และการมีวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบอันรวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ ด้วย

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ (Non-Material culture) ได้แก่การถ่ายทอดทางความเชื่อถืออันเกี่ยวข้องกับภาวะจิตใจเป็นสำคัญ เช่น ความเชื่อถือ ค่านิยม รวมทั้งพิธีกรรมต่างๆ วัฒนธรรมในลักษณะนี้จะเป็นเครื่องสะท้อนให้เข้าใจในด้านความคิด การประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมา อันจะทำให้เข้าใจสภาพความแตกต่างของสังคม ตลอดจนลักษณะการบริหารองค์การในสังคมนั้นได้เป็นอย่างดี

จากลักษณะหรือประเภทของวัฒนธรรมที่มีผลต่อการศึกษาลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารนั้นมีความหมายโดยนัยเดียวกันกับวัฒนธรรมของสังคมนั้นเอง กล่าวคือ วัฒนธรรมจะรวมไปถึงเรื่องความเชื่อกับการกระทำต่างๆ ของมนุษย์ซึ่ง

ถ่ายทอดกันมาในกลุ่มชน ความเชื่อเหล่านั้นอาจได้แก่ ศาสนา การปกครอง เศรษฐกิจ ปรัชญา ค่านิยม ส่วนการกระทำก็ได้แก่ พิธีกรรม ประเพณี ความสัมพันธ์ต่างๆระหว่างบุคคลเป็นต้นการกระทำต่างๆเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมและการบริหารด้วย

หากพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมแล้ว ความจำเป็นที่ต้องพิจารณาในเรื่องที่เกี่ยวกับผลทางกายภาพ (Physical) มโนภาพ (Mental) การกระทำและพฤติกรรม (Action and Behavior) ของมนุษย์ประกอบกันด้วย ซึ่งวัฒนธรรมได้เข้ามามีบทบาทต่อระบบการศึกษาในลักษณะดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด ในด้านที่เป็นเป้าหมายในเรื่องค่านิยม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การตัดสินใจกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การประพฤติปฏิบัติ พฤติกรรมทั้งในระดับส่วนบุคคล ระดับกลุ่มย่อย ระดับสถาบันที่มีขนาดโตขึ้นมา นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อระบบอื่นๆ ในสังคมเช่น ระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลกระทบระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การศึกษาเรื่องวัฒนธรรมข้ามชาติกับหลักสูตรการศึกษาใดๆ จึงเป็นการศึกษาเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของสิ่งที่กล่าวในข้างต้นและเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ ทางการศึกษาสมัยใหม่ของประเทศต่างๆ ที่พัฒนาไปพร้อมๆ กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของโลกในระดับนานาชาติตามอิทธิพลของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่สนับสนุนทางการติดต่อสื่อสาร (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2553)

2.5.5 วัฒนธรรมข้ามชาติ

วัฒนธรรมข้ามชาติ มีความหมายเบื้องต้น คือ ความแตกต่างทางด้านความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ กฎหมายศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยจะถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง รวมถึงวิธีการการดำเนินชีวิตของแต่ละคนในสังคม (Reisinger, 2009)

การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross Cultural Communication) คือการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความหมายซึ่งไม่ใช่การพูดเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการที่จะสื่อสารอย่างไร เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดเป็นคำๆ โทนเสียงที่เราใช้ในการสื่อสาร (ระดับเสียงสูง-ต่ำ) การแสดงสีหน้า ท่าทาง ดังนั้นในบางครั้งผู้รับอาจจะแปลความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อไปผิดพลาดเนื่องจากความแตกต่างของวัฒนธรรม การเข้าใจผิดจากการสื่อสาร (Miscommunication) จะเกิดขึ้นเมื่อคนที่เป็นผู้รับไม่สามารถรับข้อมูลอย่างที่คุณต้องการจะสื่อความหมาย ยิ่งวัฒนธรรมที่ต่างกันมากเท่าไรยิ่งเป็นปัญหาของการเข้าใจผิดจากการสื่อสารมากขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นความการเรียนรู้หลักสูตรต่างวัฒนธรรมต้องศึกษาพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมของประเทศที่จะทำการศึกษาดูว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

สิ่งที่ซ่อนอยู่ในวัฒนธรรมข้ามชาติที่เราองไม่เห็นได้อย่างชัดเจน (Cross Culture Misperception) แบ่งเป็น

1. การที่ผู้รับข้อมูลและผู้ส่งสารสื่อไปตามสิ่งที่เขาค้นเคย (Perception Selective)
2. การที่ผู้รับข้อมูลจะรับสื่อที่ผู้ส่งสารส่งไปโดยเกิดจากการเรียนรู้ ดังนั้นผู้รับสามารถรับข้อมูลในสิ่งที่เขาเรียนรู้ได้เร็ว (Perception Are Learned)
3. การที่ผู้รับจะรับข้อมูลที่เราส่งไปโดยมีพื้นฐานมาจากความคุ้นเคยหรือวัฒนธรรมของเขา (Perception Is Culturally Determined)
4. การเชื่อมั่นสิ่งที่เขายึดมั่นโดยไม่พยายามเปลี่ยนแปลงความคิด (Perception is Constant)
5. การที่ผู้ส่งสารวางภาพของผู้รับไปแบบผิดๆ (Cross Cultural Misinterpretation) คือ เคยมองอย่างไรก็จะมองอย่างนั้น โดยคิดเอาเองจากประสบการณ์ (Stereo Type) ยกตัวอย่าง เช่น ทศนคติของคนผิวขาวที่มีต่อคนผิวดำในอเมริกาที่ยังพบพฤติกรรมการเนรเทศการเหยียดสีผิว เป็นต้น
6. ภาวะความเป็นผู้นำของวัฒนธรรมข้ามชาติ (Cross Cultural Leadership) ทฤษฎีของคนอเมริกัน จะไม่สามารถนำไปใช้กับคนชาติอื่นได้ ทั้งหมด เพราะอเมริกันชน จะมีพื้นฐานที่เป็นประชาธิปไตย อิสระเสรีโดยเฉพาะเมื่อนำไปเทียบกับประเทศจีน ก็จะเป็นไปในลักษณะที่ตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง (Adler & Aundersen, 2003)

สาเหตุของวัฒนธรรมที่แตกต่าง

อันเนื่องจากวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของคนในสังคม (Reisinger, 2009) เป็นแบบแผนประเพณีปฏิบัติและการแสดงออกของคนในสังคมที่ความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและซาบซึ้ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกันในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ หรือ มีความหมายเชิงปฏิบัติที่ว่า วัฒนธรรมหมายถึงความเจริญงอกงามของสังคมที่เป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ มีการสร้างสมและสืบทอด จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนชีวิตประจำวันที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดผลิตรกรรมละผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันควรแก่การวิจัย อนุรักษ์ พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างทักษะ แลกเปลี่ยนเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ

ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพออย่างมีสันติภาพ สันติสุข และอิสรภาพอันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษย์

เนื่องจากมนุษย์มีพื้นฐานจิตใจในด้านการสร้างสรรค์และสืบทอดพัฒนาการแตกต่างกัน (Scollon and Scollon, 1995) เช่น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในทวีปยุโรป ซึ่งมีทรัพยากรจำนวนมาก สภาพอากาศค่อนข้างเย็นและมีพื้นฐานการสืบทอดเทคโนโลยีมาจากกรีก โรมัน ย่อมมีความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าในการคิดค้นมากกว่าคนในภาคพื้นแอฟริกา หรือคนที่อาศัยอยู่ในทะเลทรายแถบเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งมีรากฐานอารยธรรมเดิมที่สืบทอดซึมซับมาจากอารยธรรมในรุ่มน้ำไทกริส-ยูเฟรติส เช่น อารบ-ยิว ย่อมเพาะบ่มความรู้ความสามารถไว้มากมายและสืบทอดกันมาไม่ขาดสายจึงมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมศีลธรรม จริยธรรมได้ดีกว่าคนในภาคพื้นอื่นๆ

มนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์ซึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนต่างๆ ซึ่งมีพื้นฐานสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน วัฒนธรรมของมนุษย์ดังกล่าวจึงมีส่วนสูง ต่ำ ไม่เท่าเทียมกัน ระดับพื้นฐานของวัฒนธรรมจึงแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ประสบการณ์สร้างสม และความจำเป็นในการดำรงชีพของชุมชนนั้นๆ (Samovar, Porter & Stefani, 1988)

ความสำคัญของวัฒนธรรมที่แตกต่าง

วัฒนธรรมคือแบบหรือหนทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ผูกพันกับคนในสังคมไว้ด้วยกัน (Reisinger, 2009) วัฒนธรรมข้ามชาติ จึงมีอิทธิพลต่อการวางแผนหลักสูตรทางศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ในการมอบหมายงาน การแบ่งหน้าที่ในการทำงาน และความรับผิดชอบ การให้คะแนนกับนักศึกษา ในประเทศตะวันตกระบบหลักสูตรการศึกษาแผนนี้อาจใช้ได้ผล แต่ในขณะที่ถ้าเป็นประเทศตะวันออกกลับไม่ได้ผลเพราะเหตุผลทางวัฒนธรรม กล่าวคือประเทศตะวันออกไม่นิยมแสดงความคิดเห็นของตัวผู้เรียนและจะคล้อยตามผู้อาจารย์ผู้สอน ด้วยเหตุผลที่ว่าวัฒนธรรมตะวันออกสอนให้เชื่อฟังและเคารพผู้เป็นอาจารย์ให้ความรู้ และมีความเป็นอาวุโส ซึ่งมากด้วยประสบการณ์และมักกล่าวในสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ในขณะที่วัฒนธรรมตะวันตก นักศึกษาผู้เรียนจะมีความเชื่อมั่นในตนเองและมักหาเหตุและผลเข้าสอบถามหรือโต้แย้งหาข้อเท็จจริงอยู่เสมอๆ ในชั้นเรียน หรือวัฒนธรรมในการฝึกอบรมให้มีการอดทนทางจิตใจของคนไทย โดยการซ่อนหรือเก็บความรู้สึกไว้ในใจ เช่น ไม่พอใจหรือเห็นอะไรไม่เหมาะสมก็ควรเก็บเอาไว้ในใจ ไม่แสดงออกมาทั้งนี้เพราะมีการเกรงอกเกรงใจกันโดยยึดถือว่าพูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง ทำให้เกิดผลอันเป็นปัญหาตามมาคือ นักศึกษาไทยเกรงและไม่มีความมั่นใจ เพราะกลัวจะกระทำสิ่งไม่ถูกต้องในสายตาและการประเมินของอาจารย์ผู้สอน

วัฒนธรรมที่แตกต่างย่อมมีบทบาทต่อระบบการศึกษา โดยมีส่วนทำให้อาจารย์ผู้สอนดำเนินการสอนไปได้โดยประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็พบกับความล้มเหลว เพราะวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ แต่ละระบบการศึกษาจะกำหนดแบบอย่างการทำงาน ความคิด และกิจกรรมทั้งหลายของนักศึกษา ซึ่งวัฒนธรรมและแบบอย่างการดำเนินงานเหล่านี้ ไม่ได้ถูกเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ได้ประพฤติปฏิบัติกันมาตั้งแต่ผู้ทรงคุณวุฒิผู้กำหนดแนวทางหลักสูตรผ่านไปจนถึงอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานสอนในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ มายังนักศึกษา และสืบทอดไปยังนักศึกษารุ่นหลังต่อไป

ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของแต่ละประเทศจะสามารถเสริมสร้างให้ระบบการศึกษามีความก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับว่า สามารถจะเข้าใจในวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมท้องถิ่นในแต่ละท้องที่เพียงใด (Rokeach, 1973) บางครั้งแผนหลักสูตรการศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ หากค่านิยมสอดคล้องกับนโยบายหลักแผนการสอน นักศึกษามีความเต็มใจในการเรียนรู้ เป็นผลให้ผลการเรียนประสบความสำเร็จและก้าวหน้าแต่ถ้าหลักและนโยบายของแผนการศึกษา เกิดมีความขัดแย้งกับค่านิยมของสังคมท้องถิ่น แผนการศึกษานั้นจะไม่ประสบความสำเร็จได้เลย ดังนั้น นักการศึกษาต้องมีความรอบคอบจะไม่มองข้ามค่านิยมภายในสังคมและองค์กรท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการว่าแผนการศึกษา

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Adim และ คณะ (Adim, Gajer & Kejriwal, 2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจในภาวะการแข่งขันทางธุรกิจของบริษัทข้ามชาติต่างๆ โดยทำการศึกษาปัจจัยความต่างด้านวัฒนธรรม สังคม ซึ่งได้สอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรทางการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อสามารถเข้าถึงการให้บริการกับนักท่องเที่ยวต่างรวมถึงการที่ต้องติดต่อกับประเทศต่างๆ จากที่งานวิจัยต่างๆ นอกจากนี้ อิทธิพลทางการศึกษาที่ได้รับหลังจบการศึกษา จะมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมองค์กรในหลายๆ เรื่อง อาทิ หลายๆ ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการเคารพในระบบอาวุโส และระบบอุปถัมภ์ การรักพวกพ้องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สิ่งเหล่านี้พบในภาคธุรกิจทุกประเทศในภูมิภาคนี้

Wit (1980) ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่าวัฒนธรรมในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้การสนับสนุนเพศชายมากกว่าเพศหญิงในด้านการงาน และ ยังคงยึดติดกับระบบอาวุโส ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไป แต่ระดับความรุนแรงมาน้อย

ต่างกันไป ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของประเทศ หากประเทศใดที่เคยเป็นอาณานิคมชาติตะวันตก ปัญหาที่กล่าวมานั้นจะไม่ค่อยรุนแรง บางประเทศสงวนอาชีพไว้ให้สำหรับเพศชาย หรือ หญิง เท่านั้น หรือ การให้บริการกับผู้ให้บริการก็อาจต้องแบ่งให้ตรงตามเพศ ไม่อาจให้เพศตรงข้าม เป็นผู้ให้บริการได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ในหลักสูตรการท่องเที่ยวดังกล่าวจะระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อลด ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อไป

นุสาสนี จิตราภิรมย์ (2545) พบว่าพนักงานในโรงงานชิ้นส่วนรถยนต์ พนักงานในโรงงานมี ลักษณะความเป็นกลุ่มนิยมความเป็นชาย ในอีกมุมมองหนึ่งธุรกิจโรงแรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมักมีลักษณะความเป็นกลุ่มนิยมเป็นหญิง โดยในกลุ่มประเทศอาเซียนเอง แล้ว ธุรกิจแต่ละประเภทมักมีกลุ่มนิยมที่ต่างกันออกไป แต่อยู่บนพื้นฐานของลักษณะความ มุ่งเน้นระยะยาวเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหลักสูตรการท่องเที่ยงที่ได้พัฒนา แล้วยังคงต้องสอดแทรกการพัฒนาการเรียนรู้ ทักษะชีวิตที่มีต่องาน เพื่อให้งานแต่ละประเภท ไม่ว่า จะชนิดไหน ควรพบว่า การมุ่งเน้นกลุ่มนิยม ลักษณะเป็นเพศชาย หรือ เพศหญิง ควรหมดไป ให้ สามารถเลือกทำงานหรือเรียนรู้ โดยไม่ปิดกั้น เพราะบางครั้งทัศนคติของสังคมเอเชียมั่งจะ มองเห็นหน้าที่บางอย่างสงวนไว้แค่ ผู้หญิง หรือ ผู้ชาย ทำเท่านั้น เช่น งานบ้านเป็นเรื่องของผู้หญิง การออกนอกบ้านไปทำงานหาเงิน เป็นเรื่องของผู้ชาย เหมือนกับงานแผนกแม่บ้านใน โรงแรมต่างๆ ไม่ได้มีเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น แต่ว่ายังมีเพศชายที่ทำงานแผนกแม่บ้านเช่นกัน หลักสูตรควรมีการรับเอาแนวคิดของการทำงานที่ไม่แบ่งเพศ เข้ามารวมด้วย

จากงานวิจัยของ Chen และ คณะ (2010) ซึ่งได้ศึกษาการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิค ของบริษัทข้ามชาติที่มีศูนย์บริการลูกค้าที่อยู่ในต่างประเทศ โดยนำหลักความรู้ทฤษฎี 5 มิติ ของ วัฒนธรรมข้ามชาติ ของ Hofstede มาประยุกต์เข้ากับงานวิจัย พบว่า วัฒนธรรมของชาว สหรัฐอเมริกา และ แคนาดา มีความเหมือนกันในเรื่องของสังคมในที่ทำงาน คือ ความเป็นปัจเจก นิยม การแบ่งปันอำนาจในการบริหาร และ เห็นประโยชน์ส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง แต่พบว่าใน ขณะเดียวกันสังคมทำงานในสาขาของบริษัทในประเทศจีน มีสังคมที่แตกต่างออกไป อัน เนื่องมาจากปัจจัยในการถ่ายทอดความรู้ อาทิ เทคนิค ระดับความแตกต่างทางพื้นฐานความรู้ เดิม เทคนิคการทำงาน การสื่อสารที่ไม่ทั่วถึง (Chen, McQueen & Sun, 2010) ซึ่งเป็นจะเห็นว่าการที่วัฒนธรรมที่ต่างออกไปในท้องถิ่นเดิม มีผลต่อวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอยู่ โดยงานวิจัย ดังกล่าวได้พูดถึงธุรกิจด้านเทคโนโลยีซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการศึกษาแต่อยู่ในเรื่องของการถ่ายทอด องค์ความรู้ ที่มีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงเป็นประโยชน์และกรณีศึกษาในการพัฒนา หลักสูตรการท่องเที่ยง

ในการศึกษาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวนั้น จะเห็นได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นทั้งภาคเอกชนแล้วภาครัฐบาลควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำเอาหลักการปฏิบัติที่ได้รับ นำไปพัฒนาบริหารจัดการการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และ ลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต เมื่อประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียนเปิดประเทศตนเองตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจอาเซียน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย
2. ศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย
3. หาแนวทางบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ
4. หาแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

การดำเนินการวิจัย มีแผนการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

คำถามการวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	เวลาที่ดำเนินงาน
ข้อที่ 1 สถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นอย่างไร	การเก็บข้อมูล ทุติยภูมิและ ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการวิจัยเชิง คุณภาพ และ นำมาวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา	1.การศึกษา จากเอกสาร 2.การ สัมภาษณ์เป็น รายบุคคลและ แบบกลุ่ม 3.การสังเกต จากผู้ ที่ รับผิดชอบ หลักสูตรและ นักศึกษา	ทราบ สถานการณ์ หลักสูตรการ ท่องเที่ยวใน ประเทศลาวและ มาเลเซีย	มิถุนายน 2553 - พฤศจิกายน 2553

คำถามการวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	เวลาที่ดำเนินงาน
ข้อที่ 2 จุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศไทยและสหพันธรัฐลาวและสหพันธ์รัฐมาเลเซียเป็นอย่างไร	การเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ และนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา	การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและแบบกลุ่ม และการสังเกตจากผู้ที่ได้รับผิดชอบหลักสูตรและนักศึกษา	ทราบจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศลาวและมาเลเซีย	ตุลาคม - พฤศจิกายน 2553
ข้อที่ 3 การบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศควรมีแนวทางการบูรณาการอย่างไร	การเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา	การสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและแบบกลุ่มจากผู้ที่ได้รับผิดชอบหลักสูตร	แนวทางการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ	ตุลาคม 2553 – พฤษภาคม 2554
ข้อที่ 4 การสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ควรมีแนวทางอย่างไร	การเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา	การสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและแบบกลุ่มจากผู้ที่ได้รับผิดชอบหลักสูตร	แนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี	ตุลาคม 2553 – พฤษภาคม 2554

ตารางที่ 3.1. แผนการดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

3.1.1. ผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

3.1.2. นักศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

3.1.3. ผู้ที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลในเชิงลึกในเรื่องของหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม ว่ามีลักษณะอย่างไร มีจุดแข็งและจุดอ่อนอะไร รวมไปถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรและนักศึกษา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ในการสัมภาษณ์ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้า และในการสัมภาษณ์ผู้ตอบแต่ละคนจะต้องได้รับการถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกันด้วย ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์ทั้งสองลักษณะคือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเป็นกลุ่มที่ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว เวียงจันทน์ ผู้ที่เข้าร่วมการสัมภาษณ์แบบกลุ่มประกอบไปด้วยผู้รับผิดชอบหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมจากมหาวิทยาลัยจากประเทศลาว มีรายชื่อดังนี้

1. คุณกำพู เพชรทาสี จาก มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
2. คุณคำยีน สานยาวงศ์ จาก มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
3. คุณจันทร์เพ็ญ ปทุมรังษี มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

4. คุณเก๋ตมณี แสงคำ จากมหาวิทยาลัยปากปาสัก
5. คุณประสิทธิ์ผล ผลวันทะ จาก Laos International University
6. คุณแสงจันทร์ หอมสมบัติ จากมหาวิทยาลัยสະໜັກສະໝັດ
7. คุณสมชาย วงศาเทียน นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
8. คุณภูคำ แสงสว่าง นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้เข้าไปสอบถามนักศึกษาในห้องเรียนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว จำนวน 5 ห้องเรียน

2. ผู้วิจัยได้เดินทางไปหลวงพระบางและได้สัมภาษณ์แบบรายบุคคลผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ โดยได้สัมภาษณ์คุณวิไลพร กานจันทร์ผู้อำนวยการหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรมของมหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์

3. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แบบรายบุคคลจากพนักงานให้บริการที่ทำงานในสายงานท่องเที่ยวและโรงแรม จำนวน 5 ท่าน

ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย

1. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล ณ ประเทศมาเลเซีย โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้รับผิดชอบหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรม ดังนี้

1. Miss Lim Chooi Nee จาก KDU College
2. Mr. Ken Lee จาก KDU College
3. Miss Candice Hoo จาก Taylor's University
4. Mr. Tan Keat Meng จาก Taylor's University
5. Dr. Ratmat Sahsim จาก UITM
6. Nor Azizah bt Ismail จาก UTM

พร้อมกันนั้นผู้วิจัยได้ทำการเยี่ยมเยียนมหาวิทยาลัยดังกล่าวและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากนักศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอน

2. ผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบรายบุคคลจากพนักงานในสายงานการท่องเที่ยวและโรงแรม จำนวน 5 ท่าน

ในการสังเกต (Observation) ผู้วิจัยบันทึกการสังเกตผ่านรูปภาพและการเขียน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation) เป็นการสังเกตที่ไม่ได้กำหนด

รายการสิ่งที่จะต้องสังเกตไว้อย่างแน่นอน แต่ผู้สังเกตมีอิสระที่จะสังเกตพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ถอดข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและกลุ่ม โดยถอดคำต่อคำ จากการเปิดเทปที่บันทึกไว้หลังการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมสรุปหาใจความสำคัญ โดยตีความหมายและแยกแยะข้อมูลที่อยู่แนวเรื่องเดียวกัน

บทที่ 4 ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

จากการดำเนินการศึกษาวิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาประมวลผลโดยการถอดข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม และนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมสรุปหาใจความสำคัญ โดยตีความหมายและแยกแยะข้อมูลที่อยู่แนวเรื่องเดียวกัน ให้ผลการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

จากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการเดินทางไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย ใช้วิธีเก็บโดยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม เพื่อสำรวจสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ ได้ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ขณะนี้ประเทศลาวกำลังอยู่ในขั้นตอนการปรับหลักสูตรการศึกษา จากการที่ในอดีตเรียนสายสามัญเพียง 11 ปี แล้วมาเรียนเตรียมปี 1 ในมหาวิทยาลัยและศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยอีก 4 ปี รวมเป็นเรียนห้าปีในมหาวิทยาลัย โดยปรับมาเป็นระบบการเรียนแบบสามัญ 12 ปี แล้วสามารถเข้ามหาวิทยาลัยได้ โดยใช้เวลาในมหาวิทยาลัยเพียงแค่ 4 ปี ขณะนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้วางกรอบมาตรฐานหลักสูตรทางการท่องเที่ยวและโรงแรมไว้แล้ว แต่ทางแต่ละมหาวิทยาลัยต้องปรับเปลี่ยนเองตามความเหมาะสมและตามความพร้อมของบุคลากร โดยอิงจากนโยบายรัฐบาล โครงสร้าง และรายวิชาต่างๆ ที่ได้สำรวจจากประเทศต่างๆ เช่นไทย ญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม ยุโรปและอเมริกา

ในประเทศลาวนั้น มีกฎเกณฑ์ว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ต้องเรียนในมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่ตนเองอาศัยอยู่เท่านั้น ห้ามเรียนข้ามภูมิภาค ยกเว้นว่าสาขาที่ต้องการเรียนไม่มีในภูมิภาคนั้น จึงจะสามารถเข้าไปเรียนมหาวิทยาลัยที่ภูมิภาคอื่นได้ จากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์มีความเห็นว่า อยากให้มีหลักสูตรมาตรฐานกลาง เพื่อที่จะได้ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำทางวิชาการมากเกินไป เพราะในขณะนี้ ทางมหาวิทยาลัยแห่งชาติได้ทำ

หน้าที่เป็นหัวเรือใหญ่ในการให้คำปรึกษา และแนะนำการจัดทำหลักสูตรแก่มหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาค อย่างไรก็ตาม แต่ละมหาวิทยาลัยก็มีหลักสูตรที่โดดเด่นแตกต่างกันไปตามความถนัดของบุคลากร หรือตามความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่นมหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ ร่วมมือกับ Woosong University ที่เกาหลี ถึงกระนั้น ทางมหาวิทยาลัยยังขาดความพร้อมเรื่องบุคลากรและเครื่องมือ ทางเกาหลีก็ได้ให้ทุนบุคลากรไปเรียนปริญญาโทที่นั่น

ทุกมหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาคของประเทศลาวเปิดสาขาการท่องเที่ยวและโรงแรม ทางเมืองเวียงจันทน์มีมหาวิทยาลัยแห่งชาติ เมืองจำปาศักดิ์มีมหาวิทยาลัยจำปาศักดิ์ เมืองสะหวันนาเขตมีมหาวิทยาลัยสะหวันนาเขต และสุดท้ายมีมหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ที่เมืองหลวงพระบาง โดยมหาวิทยาลัยได้จัดทำหลักสูตรปริญญาตรี เรียนห้าปี ยกเว้นมหาวิทยาลัยจำปาศักดิ์ที่เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง เรียนเพียง 3 ปี ซึ่งขณะนี้มหาวิทยาลัยจำปาศักดิ์ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พัฒนาหลักสูตร ปริญญาตรี นอกจากนี้ยังมีมหาวิทยาลัยเอกชนที่เปิดสอนการหลักสูตรปริญญาตรีคือมหาวิทยาลัยปากปาสัก และมีมหาวิทยาลัย Laos International เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์อาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรม พบว่า

- มหาวิทยาลัยแห่งชาติ เปิดหลักสูตรปริญญาตรีด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม มีอาจารย์จำนวน 19 คน นักศึกษาจำนวน 1000 กว่าคน และเพิ่มมีนักศึกษาจบปริญญาตรีรุ่นแรก โดยเป็นสาขาการท่องเที่ยว 109 คน และสาขาการโรงแรม 286 คน
- มหาวิทยาลัยจำปาศักดิ์ เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง เรียน 3 ปี มีอาจารย์จำนวน 13 คน นักศึกษา 250 คน มีนักศึกษาจบไปแล้วสามรุ่นประมาณ 100 คน
- มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ เปิดหลักสูตรปริญญาตรี มีอาจารย์ 10 คน นักศึกษา 365 คน และจะจบในปีนี้ 104 คน
- มหาวิทยาลัยสะหวันนาเขต เปิดหลักสูตรปริญญาตรี มีอาจารย์จำนวน 6 คน เพิ่งเปิดรับนักศึกษาได้ 2 ปี มีจำนวน 66 คน
- มหาวิทยาลัย Laos International เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง เรียน 3 ปี จบไปห้ารุ่น ประมาณ 85 คน ขณะนี้มีนักศึกษา 400 คน อาจารย์ 30 คน
- มหาวิทยาลัยปากปาสัก เพิ่งจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีมาได้ 3 ปี มีอาจารย์ 14 คน นักศึกษาประมาณ 450 คน

หลักสูตรของมหาวิทยาลัยในลาวทุกแห่งมีการเน้นเรื่องการฝึกงานของนักศึกษา โดยในแต่ละมหาวิทยาลัยให้หน่วยกิตและระยะเวลาในการฝึกงานแตกต่างกัน เช่น มหาวิทยาลัยแห่งชาติให้ 8 หน่วยกิต ฝึกงานประมาณสองเดือน มหาวิทยาลัยปากปากให้ 2 หน่วยกิต ฝึกงานหนึ่งเดือน มหาวิทยาลัย Laos Internationals ให้ 7 หน่วยกิต ฝึกงานสองถึงสามเดือน ในขณะที่มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ มีการฝึกงานสองครั้ง ปี 4 เทอม 1 และ 2 โดยเทอม 1 จะฝึกด้านโรงแรม ร้านอาหาร และอุตสาหกรรมบริการ เทอม 2 ฝึกด้านท่องเที่ยว ทัวร์ สายการบิน

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาจากหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมถึงความตระหนักในการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและแนวโน้มของการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมในกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่านักศึกษายังไม่ตระหนักถึงประเด็นนี้ ซึ่งในความเป็นจริงนั้น บทบาทในการสร้างความร่วมมือทางการศึกษาในประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นั้นอาเซียนต้องสร้างความเข้าใจและความตระหนักเรื่องกฎบัตรอาเซียนผ่านหลักสูตรอาเซียนศึกษาและการแปลเป็นภาษาต่างๆ ในอาเซียนและสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจและความตระหนักในความหลากหลายในอาเซียน

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้สอบถามถึงความต้องการในการทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียนในอนาคต นักศึกษาส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะไปทำงานในประเทศสิงคโปร์มากที่สุดด้วยเหตุผลเรื่องรายได้ ความทันสมัย และคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า รองลงมาเป็นประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซียตามลำดับ นอกจากนั้นแล้วนักศึกษายังได้เอ่ยถึงประเทศนอกกลุ่มอาเซียนเช่น ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปผลการประชุม ASEAN+3 Heads of International Relations Offices' Meeting 2553 ในเรื่อง การสร้างความแข็งแกร่งทางการอุดมศึกษาในภูมิภาค เพื่อการส่งเสริมและรองรับการเคลื่อนย้ายนักศึกษา โดยได้กล่าวถึงหนึ่งในเจ็ดปัญหาที่เกิดขึ้น คือ มีปัญหาด้านทัศนคติที่นักศึกษาจะมุ่งความสนใจไปที่ประเทศตะวันตกทั้งในเรื่องการแลกเปลี่ยนทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน (นันทนา คชเสนี, 2004)

จากการสัมภาษณ์พนักงานที่ทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมพบว่า พนักงานเหล่านั้นจบในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงทั้งในสายการท่องเที่ยวและโรงแรม และสายอื่นๆ พบว่าแรงงานด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมยังขาดแคลนในท้องถิ่น ผู้วิจัยได้พบบุคลากรที่มาจากประเทศฟิลิปปินส์ที่ทำงานในสายงานโรงแรมของประเทศลาวเป็นจำนวนหนึ่ง จากการสอบถามพบว่าทางโรงแรมได้ติดต่อไปโดยตรงที่ฟิลิปปินส์เลย เนื่องจากขาดแคลนแรงงานด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมที่ประเทศลาว

จากการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยและจากการเยี่ยมเยียนมหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน และกล้าที่จะแสดงออกเมื่ออาจารย์ซักถาม อย่างไรก็ตาม พบว่า นักศึกษายังมีจุดอ่อนด้านการสื่อสารในภาษาอังกฤษ และมีความเขินอายที่จะพูดออกมากับผู้วิจัย สาเหตุอาจเกิดจากการที่นักศึกษายังใช้ภาษาอังกฤษได้ไม่คล่องนัก หรืออาจเกิดจากการเขินอายที่ต้องพูดภาษาอังกฤษกับผู้วิจัยที่ในความเป็นจริงนั้น สามารถสื่อสารกับพวกเขาให้เข้าใจในภาษาไทยได้ ในทางกลับกัน เมื่อผู้วิจัยได้พูดคุยเป็นภาษาไทย นักศึกษามีความสบายใจมากกว่า เมื่อพิจารณาถึงบุคลิกภาพของนักศึกษา พบว่านักศึกษามีความเป็นมิตรสูง ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีจิตบริการ พร้อมที่จะช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ ในทางเดียวกันจากการสังเกตบุคลากรในสายงานนี้ พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพนอบน้อมถ่อมตน ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเป็นมิตรสูง

เมื่อพิจารณาถึงอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติ ห้องปฏิบัติการ หรือโรงแรมเพื่อการฝึกปฏิบัตินั้น พบว่ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีความขาดแคลนในองค์ประกอบนี้เหตุด้วยปัญหาด้านทุนทรัพย์ ส่งผลให้นักศึกษาไม่มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงก่อนจะออกไปฝึกงานหรือทำงานจริง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพการผลิตบัณฑิตเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ เพราะบัณฑิตที่จบใหม่เหล่านี้ยังไม่มีความสามารถตรงตามมาตรฐานที่ภาคอุตสาหกรรมกำหนด และต้องทำการฝึกอบรมบัณฑิตเหล่านี้ใหม่ทุกครั้งก่อนจะเริ่มงาน

สหพันธรัฐมาเลเซีย

กระทรวงการศึกษาระดับสูงของมาเลเซีย (The Ministry of Higher Education Malaysia (MoHE)) ได้บังคับใช้หลักสูตรการท่องเที่ยวและบริการมาใช้ในวิทยาลัยชุมชนและวิทยาลัยโปลีเทคนิค ในขณะที่มหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชนสามารถสร้างหลักสูตรขึ้นมาได้เอง ภายใต้การควบคุมมาตรฐานของ MoHE โดยจะต้องผ่านมาตรฐานด้านบุคลากร เครื่องมือ จำนวนหน่วยกิต ลักษณะวิชา จำนวนเวลาที่นักศึกษาเรียนต้องเรียน รายวิชา วิธีการจัดการเรียนการสอน ลักษณะงานที่มอบหมายในชั้นเรียน และอื่นๆ ตามรายการมาตรฐาน

ประเภทของหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและบริการมีการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาชั้นสูง ดังนี้

1. วิทยาลัยชุมชน เป็นการสอนในระดับประกาศนียบัตรและอนุปริญญา ซึ่งจัดให้นักศึกษาที่ยังมีความสามารถไม่ถึงเกณฑ์การสอบเข้ามหาวิทยาลัย ลักษณะของหลักสูตรจะเป็น

เชิงปฏิบัติ โดยมีสัดส่วนการปฏิบัติต่อทฤษฎี คือ 75%: 25% ในประเทศมาเลเซียมีวิทยาลัยชุมชนอยู่ 40 แห่ง แต่มีเพียง 10 แห่งที่เปิดหลักสูตรการท่องเที่ยวและบริการ (MoHE, 2001)

- a) Hulu Selangor Community college
- b) Langkawi Community college
- c) Sungai Siput Community college
- d) Kuching Community college
- e) Pasir Salak Community college
- f) Kuala Langat Community college
- g) Selayang Community college
- h) Semporna Community college
- i) Tangga Batu Melaka Community college
- j) Jerai Branch Community college

ลักษณะของหลักสูตรที่สอนเป็นดังนี้

Module	ระยะเวลา	ลักษณะ
City Driving Tourism	6 เดือน	นักศึกษาจะได้เรียนรู้การจัดเตรียมกิจกรรมก่อนการจัดทัวร์ และการทำทัวร์ในรูปแบบต่างๆ เช่นทัวร์เมือง ทัวร์ธรรมชาติ ทัวร์งานเทศกาล และได้รับการฝึกให้เป็นมัคคุเทศก์อาชีพ และการดูแลเรื่องความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เมื่อจบการเรียนการสอน นักศึกษาต้องสอบไปเป็นมัคคุเทศก์อาชีพให้ได้ จึงจะผ่านหลักสูตร
Local Driver Tourism	3 เดือน	นักศึกษาจะได้รับการฝึกฝนการทำทัวร์แบบธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นและการเป็นมัคคุเทศก์อาชีพด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น พอจบการเรียนการสอน นักศึกษาต้องสอบมัคคุเทศก์อาชีพด้านธรรมชาติในเขตท้องถิ่นให้ได้ จึงจะผ่านหลักสูตร

Module	ระยะเวลา	ลักษณะ
Nature Tourism Steering	6 เดือน	นักศึกษาจะได้รับการฝึกฝนให้เป็นมัคคุเทศก์เชิงธรรมชาติสำหรับธรรมชาติประเภทต่างๆ ในประเทศ และได้รับการฝึกฝนด้านกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น สกีนํ้า ปีนเขา เดินป่า เข้าถ้ำ รวมไปถึงการศึกษาเรื่องธรรมชาติวิทยาและสัตว์ป่า เมื่อจบหลักสูตร นักศึกษาสามารถเป็นมัคคุเทศก์เชิงธรรมชาติได้ทั่วประเทศ ไม่ใช่เพียงแค่ท้องถิ่น
Head of Delegation of Tourism	4 เดือน	นักศึกษาจะได้รับการฝึกฝนการเป็นหัวหน้าทัวร์ เริ่มแต่การเตรียมตัวก่อนการเดินทาง จนทัวร์สิ้นสุด
Event Operations	4 เดือน	นักศึกษาจะได้รับการฝึกฝนทักษะด้านการจัดงานต่างๆ เช่นการประชุมสัมมนา นิทรรศการ การจัดทัวร์เพื่อเป็นรางวัล

ตารางที่ 4.1 ลักษณะของหลักสูตรที่สอนในวิทยาลัยชุมชน

2. วิทยาลัยโปลีเทคนิค เปิดสอนทั้งระดับประกาศนียบัตร และอนุปริญญา โดยวิทยาลัยที่เปิดสอนด้านการท่องเที่ยวและบริการ มีดังนี้

- a) Johor Bahru Polytechnic
- b) Merlimau Polytechnic
- c) Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah Polytechnic
- d) Tuanku Syed Sirajuddin Polytechnic
- e) Sultan Idris Shah Polytechnic
- f) Sandakan Polytechnic
- g) Hulu Terengganu Polytechnic

วัตถุประสงค์หลักของหลักสูตรคือทำให้การศึกษาด้านการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองต่อการเจริญเติบโตด้านธุรกิจท่องเที่ยวของประเทศ และเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้ประเทศ หลักสูตรอนุปริญญาจะใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี โดยเน้นเรื่องทักษะการจัดการด้านการท่องเที่ยว

นักศึกษาจะถูกฝึกฝนให้มีความรู้ด้านการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวและการทำทัวร์ การบิน และการขายสินค้าทางการท่องเที่ยว ขอบเขตของหลักสูตรเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักใหญ่ๆ ของการท่องเที่ยว เช่นความรู้พื้นฐานด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การจัดการ การบัญชี การตลาดและการเป็นผู้ประกอบการ โดยนักศึกษาจะได้รับความรู้ในเรื่องการจองตั๋วและที่พัก การจัดประชุม สัมมนา นิทรรศการ และงานอีเวนท์ต่างๆ การสื่อสาร การจัดการบริษัทตัวแทนจำหน่ายด้านการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์มืออาชีพ ทักษะการตลาด นอกจากนั้นแล้ว นักศึกษายังจะได้เรียนวิชาอิสลามศึกษาและจริยธรรมศึกษา นักศึกษาจะต้องเข้ารับการฝึกงานในอุตสาหกรรมเพื่อฝึกประสบการณ์และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองในอนาคต โดยจะต้องเข้ารับการฝึกงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นในประเทศ หรือนอกประเทศเป็นเวลา 6 เดือน

3. มหาวิทยาลัย

ในประเทศมาเลเซีย มีมหาวิทยาลัยรัฐบาลจำนวน 20 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 45 แห่ง โดยมีมหาวิทยาลัยรัฐบาลจำนวน 6 แห่งและมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 5 แห่งที่เปิดสอนด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมในระดับปริญญาตรี โดยพบว่ามหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ เปิดหลักสูตรการสอนในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี โท และ เอก โดยแยกตามระดับการศึกษาดังนี้

หลักสูตรระดับอนุปริญญา

- อนุปริญญา สาขาวิชาการจัดการโรงแรม (Diploma in Hotel Management)
- อนุปริญญา สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว (Diploma in Tourism Management)
- อนุปริญญา สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ) (Diploma in International Hotel & Tourism Management)
- อนุปริญญา สาขาการจัดการอาหาร (Diploma in Culinary Arts)
- อนุปริญญาด้านการจัดการงานแสดง (Diploma in Event Management)
- อนุปริญญาด้านการจัดการสันทนาการกลางแจ้งและผจญภัย (Diploma in Outdoor Recreation and Adventure Management)

หลักสูตรระดับปริญญาตรี

- สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการ (Bachelor of Art (Hons) Hospitality Industry Management (Awarded by University of Gloucestershire, UK))
- สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว (Bachelor of Tourism Management with Honours [BTM (HONS)])
- สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ) (IMI B.A. International Hotel & Tourism Management)
- สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว เน้น ด้านการบริหารจัดการงานแสดง (หลักสูตรนานาชาติ) (Bachelor of Art in International Tourism Management (Event Management))
- สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว เน้น ด้านการบริหารจัดการด้านสันทนาการ (หลักสูตรนานาชาติ) (Bachelor of Art in International Tourism Management (Travel and recreation management))
- สาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริการ (Bachelor of Hospitality Management with Honours [BTM (HONS)])
- สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ (บริหารการโรงแรม) (Bachelor of Business (Hons) (Hotel Management))
- สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ (บริหารการท่องเที่ยว) Bachelor of Business (Hons) (Tourism Management)
- สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรม (Bachelor of Science (Hons.) in Hotel Management)
- สาขาวิชาวิทยาการจัดการท่องเที่ยว (Bachelor of Science (Hons.) in Tourism Management)
- สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรมและการจัดสัมมนา (Bachelor of Science (Hons.) in Hotel & Convention Management)
- สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรมและร้านอาหาร (Bachelor of Science (Hons.) in Hotel & Restaurant Management)
- สาขาวิชาการจัดการศิลปะการทำอาหารและการให้บริการด้านโภชนาการ (Bachelor of Art of Culinary Art and Food Service Management)

- สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ (การท่องเที่ยว) (Bachelor of Architecture)
- สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ (การตลาด) (Bachelor of Management (Marketing))

หลักสูตรปริญญาโท

- สาขาวิชาวิทยาการจัดการท่องเที่ยว (Master of Science (Tourism Management))
- สาขาวิชาวิทยาการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยว (Master of Science (Tourism Planning))
- สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ (Master of Business Administration (Tourism and Hospitality Management))
- สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ) (Master in International Tourism Management)
- สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ด้านธุรกิจบริการ สำหรับผู้บริหาร (หลักสูตรนานาชาติ) (IMI Executive MBA in International Hospitality Management)

ระดับปริญญาเอก

- สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว (Ph.D. in Hotel and Tourism Management)

3.1. มหาวิทยาลัยรัฐบาล มีจำนวน 6 แห่งที่เปิดสอนด้านการท่องเที่ยวและบริการ ดังนี้

1. Universiti Teknologi Malaysia (UTM)
2. Universiti Kebangsaan Malaysia (National University of Malaysia)
3. Universiti Utara Malaysia (UUM)
4. Universiti Teknologi MARA (UiTM)
5. Universiti Malaysia Sabah (UMS)
6. Universiti Putra Malaysia (UPM)

มหาวิทยาลัย	คณะ / วิทยาลัย	หลักสูตร	ระยะเวลาการศึกษา
Universiti Teknologi Malaysia	Faculty of Management and Human Resource Development	สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ (การตลาด) (Bachelor of Management (Marketing))	3 ปี
	Faculty of Built Environment	สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ (Bachelor of Architecture)	วิชา Tourism Architecture
		สาขาวิชาวิทยาการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยว (Master of Science (Tourism Planning))	3 ภาคการศึกษา
Universiti Kebangsaan Malaysia (National University of Malaysia)	Faculty of Economics and Business	บริหารธุรกิจบัณฑิต (Bachelor of Business Administration)	3 ปี
University Utara Malaysia	College of Arts and Sciences	สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว (Bachelor of Tourism Management with Honours BTM)	3 ปี
		สาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริการ (Bachelor of Hospitality Management with Honours BTM (HONS))	3 ปี
		สาขาวิชาวิทยาการการจัดการท่องเที่ยว (Master of Science (Tourism Management))	1 ปี

มหาวิทยาลัย	คณะ / วิทยาลัย	หลักสูตร	ระยะเวลาการศึกษา
		สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ (Master of Business Administration (Tourism and Hospitality Management))	1 ปี
Universiti Teknologi MARA	School of Hotel and Tourism Management	อนุปริญญา สาขาวิชาการจัดการโรงแรม (Diploma in Hotel Management)	2 ปี
		อนุปริญญา สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว (Diploma in Tourism Management)	2 ปี
		สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรม (Bachelor of Science (Hons.) in Hotel Management)	1 ปี
		สาขาวิชาวิทยาการจัดการท่องเที่ยว (Bachelor of Science (Hons.) in Tourism Management)	1 ปี
		สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว (Ph.D. in Hotel and Tourism Management)	N/A
Universiti Malaysia Sabah	School of Business and Economic	สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ (บริหารการโรงแรม) (Bachelor of Business (Hons) (Hotel Management))	3 ปี
		สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ (บริหารการท่องเที่ยว) Bachelor of Business (Hons) (Tourism Management)	3 ปี

มหาวิทยาลัย	คณะ / วิทยาลัย	หลักสูตร	ระยะเวลาการศึกษา
Universiti Putra Malaysia	Faculty of Economics	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ (ความถนัดเฉพาะด้านสหพันธ์และการจัดการธุรกิจบริการ) (Bachelor of Economics (Specialized: Recreation and Hospitality Management))	3 ปี

ตารางที่ 4.2 รายชื่อสถาบันการศึกษาของรัฐบาลในสหพันธรัฐมาเลเซียที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม

จากการสำรวจข้อมูลของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละหลักสูตรการท่องเที่ยวและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยรัฐบาล เป็นดังนี้

1. มหาวิทยาลัย Teknologi Malaysia

- **สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ (การตลาด)** (Bachelor of Management (Marketing))

เปิดสอนในด้านวิชาการที่มุ่งเน้นด้านการตลาดซึ่งนักศึกษาจะมีการเรียนรู้รายวิชาของสาขาวิชาการตลาดแต่จะมีรายวิชาเอกเลือกวิชาหนึ่งคือ SHF3130 Tourism Marketing หรือการตลาดสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว เปิดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชานี้

- **สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์** (Bachelor of Architecture)

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัย Teknologi Malaysia มีหนึ่งวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการประสบการณ์และเรียนรู้เรื่องสถาปัตยกรรมกับการท่องเที่ยว โดยเรียนรู้ผ่านรายวิชา Tourism Architecture ของสาขาวิชานี้

- **สาขาวิชาวิทยาการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยว** (Master of Science (Tourism Planning))

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรนี้คือ การให้ความรู้ด้านทฤษฎีและเทคนิคการวางแผน พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างกำลังคนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อไปเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบไปด้วย วิชาบังคับคือ การวางแผนการท่องเที่ยว การวิเคราะห์ด้านการท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว วิธีวิจัย การวางแผนด้านสินค้าการท่องเที่ยว วิชาเลือกเสรีของ มหาวิทยาลัย และวิทยานิพนธ์

2. มหาวิทยาลัย Kebangsaan Malaysia (มหาวิทยาลัยแห่งชาติ)

- **สาขาวิชาบริหารธุรกิจ** (Bachelor of Business Administration) ไม่มีรายละเอียดข้อมูล รายวิชาที่เปิดสอน

3. มหาวิทยาลัย Utara Malaysia

- **สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว** (Bachelor of Tourism Management with Honours [BTM (HONS)])

เปิดสอนรายวิชา ดังนี้

รายวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาต้องเรียน 22 หน่วยการเรียนรู้

- วัฒนธรรมอาเซียนและอิสลาม 1
- ความสัมพันธ์ศีลธรรม
- มาเลเซียศึกษา
- ภาษาอังกฤษสำหรับการศึกษา 1
- ภาษาอังกฤษสำหรับการศึกษา 2
- ภาษาอังกฤษ การเขียน 1
- ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม
- วิชาเลือกอื่น

วิชาแกน

- ทักษะในการคิด และ ศีลธรรม
- สถิติเบื้องต้น
- การจัดการระบบสารสนเทศ
- การท่องเที่ยวกับสังคม

- การเขียนรายงานทางธุรกิจ
- การสื่อสารอย่างมืออาชีพ
- ภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจบริการ
- บัญชีธุรกิจ
- การเงินเบื้องต้น
- หลักเศรษฐศาสตร์
- การท่องเที่ยวเบื้องต้น
- การตลาดธุรกิจท่องเที่ยว
- การจัดการมรดกทางการท่องเที่ยว
- การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว
- การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว
- นโยบายการท่องเที่ยว
- การทำงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว
- การเขียนงานวิจัย
- การจัดสัมมนาการท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการบริการธุรกิจท่องเที่ยว
- การขนส่งในธุรกิจท่องเที่ยว
- พฤติกรรมนักท่องเที่ยว
- การจัดการด้านสนทนาการ
- การจัดการด้านการจัดงานกิจกรรมพิเศษ
- ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการปฏิบัติการโรงแรม
- กฎหมายธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ
- การท่องเที่ยวในด้านสังคมศาสตร์

วิชาเลือก ที่นักศึกษาต้องเรียน 3 หน่วยการเรียนรู้ เลือก เพียง 1 รายวิชา

- การจัดการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม
- การตลาดธุรกิจบริการสำหรับการท่องเที่ยว
- การสื่อสารสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยว

- การพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับการท่องเที่ยว
- กลยุทธ์และการวิเคราะห์ด้านการตลาดสำหรับการท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการจัดการประชุม สัมมนา งานแสดงนิทรรศการ
- การพัฒนาธุรกิจบริการสำหรับผู้ประกอบการ

วิชาศึกษานอกห้องเรียน สำหรับการฝึกงานในสิ่งแวดล้อมจริง 8 หน่วยการเรียนรู้

● **สาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริการ** (Bachelor of Hospitality Management with Honours [BTM (HONS)])

เปิดสอนรายวิชา

รายวิชาพื้นฐาน

- วัฒนธรรมอาเซียนและอิสลาม 1
- ความสัมพันธ์ศีลธรรม
- มาเลเซียศึกษา
- ภาษาอังกฤษสำหรับการศึกษา 1
- ภาษาอังกฤษสำหรับการศึกษา 2
- ภาษาอังกฤษ การเขียน 1
- ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม
- วิชาเลือกอื่น

วิชาแกนที่ต้องเรียน

- การสื่อสารทางธุรกิจอย่างมืออาชีพ
- ทักษะในการคิด และ ศีลธรรม
- ภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจบริการ
- การเขียนรายงานทางธุรกิจ
- หลักเศรษฐศาสตร์
- บัญชีธุรกิจ
- หลักการบริหารเบื้องต้น
- พฤติกรรมองค์การ
- สถิติเบื้องต้น

- ระบบสารสนเทศในองค์กร
- การเงินเบื้องต้น

วิชาเรียนที่เป็นการฝึกฝนทักษะ

- ธุรกิจบริการเบื้องต้น
- หลักการจัดเตรียมอาหาร
- โภชนาการทางอาหาร
- การเตรียมอาหาร
- การจัดการแผนกต้อนรับ
- การใช้ระบบสารสนเทศในสำหรับธุรกิจบริการ
- การจัดการปฏิบัติการโรงแรม
- การตลาดและการขาย ผลิตภัณฑ์โรงแรม
- การจัดการภัตตาคารและร้านอาหาร
- การควบคุมต้นทุนด้านอาหารและเครื่องดื่ม
- การปฏิบัติงานในแผนกแม่บ้าน
- การจัดการกลยุทธ์ในธุรกิจบริการ
- การพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมสำหรับเจ้าของกิจการ
- กฎหมายธุรกิจบริการ
- การจัดสัมมนาธุรกิจบริการ
- การจัดการด้านจัดเลี้ยงและการประชุม
- การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ
- การทำงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว

วิชาภาษาต่างประเทศ

- ภาษาต่างประเทศ 1
- ภาษาต่างประเทศ 2

วิชาศึกษานอกห้องเรียน สำหรับการฝึกงานในสิ่งแวดล้อมจริง

วิชาเลือก ที่นักศึกษาต้องเรียน 3 หน่วยการเรียนรู้ เลือก เพียง 1 รายวิชา จากวิชาต่างที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย

4. มหาวิทยาลัย Teknologi MARA

- **สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรม** (Bachelor of Science (Hons.) in Hotel Management) ไม่มีรายละเอียดข้อมูลรายวิชาที่เปิดสอน
- **สาขาวิชาวิทยาการจัดการท่องเที่ยว** (Bachelor of Science (Hons.) in Tourism Management) ไม่มีรายละเอียดข้อมูลรายวิชาที่เปิดสอน

5. มหาวิทยาลัย Malaysia SaBah

- **สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ (บริหารการโรงแรม)** (Bachelor of Business (Hons) (Hotel Management))

สาขานี้เป็นสาขาที่มีรายวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำความเข้าใจพื้นฐานในธุรกิจบริหารและปฏิบัติการด้านโรงแรม ซึ่งจะได้รับการฝึกฝนจากมหาวิทยาลัยให้คิดเป็นระบบและวิจารณ์ที่โดดเด่นจากหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มและอิสระ ซึ่งในหลักสูตรจะประกอบด้วยวิชาด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้:

- การจัดการแผนกต้อนรับ
- ระบบปฏิบัติการโรงแรม
- การจัดการห้องพัก
- การจัดการด้านอาหารและเครื่องดื่ม
- การตลาดธุรกิจบริการ
- การจัดการยุทธศาสตร์การโรงแรม
- การบริหารจัดการในธุรกิจบริการ

- **สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ (บริหารการท่องเที่ยว)** (Bachelor of Business (Hons) (Tourism Management))

สาขานี้มีรายวิชาด้านการจัดการการท่องเที่ยวที่ฝึกให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความสามารถด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติและนักศึกษาที่เรียนสามารถนำทักษะและสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานด้านการท่องเที่ยวทั้งในภาคเอกชนและรัฐบาล โดยหลักสูตรได้ยึดเอาผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนรับการฝึกฝนทักษะพื้นฐานด้านต่างๆ ทั้งทางเทคนิคและหลักการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างยิ่งเมื่อจบการศึกษาและเข้าทำงานในตลาดแรงงานสากล โดยหลักสูตรได้ออกแบบให้ผู้เรียนเข้ารับการเรียนรู้ในเรื่องวัฒนธรรม ความคิดสร้างสรรค์ การคิดค้น

นวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีความเชี่ยวชาญและมีความรู้เรื่องทฤษฎีการท่องเที่ยว หลักการ โครงสร้าง การวางแผน การจัดการ และการปฏิบัติงานต่างๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

6. มหาวิทยาลัย Putra Malaysia

● สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ (ความถนัดเฉพาะด้านสันตนาการและการจัดการธุรกิจบริการ)

(Bachelor of Economics (Specialized: Recreation and Hospitality Management))

มีรายวิชาที่นักศึกษาต้องเรียนแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

- 1) วิชาการศึกษาพื้นฐาน
 - สถิติและศาสตร์การนำไปใช้
 - เศรษฐศาสตร์คณิตศาสตร์และธุรกิจเพื่อเบื้องต้น
 - การในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - การบัญชีพื้นฐาน
 - การจัดการธุรกิจและองค์การ
- 2) วิชาด้านมนุษยวิทยา
 - อารยธรรมอิสลามกับประเทศอาเซียน
 - ศิลธรรมสัมพันธ์
 - มาเลเซียศึกษา
 - มนุษย์กับการกสิกรรม
 - สังคมวิทยาและมนุษยวิทยาเบื้องต้น
 - การพัฒนาศิลปกรรมและคุณค่า
 - ทักษะไวยากรณ์
 - ทักษะการเขียนงานด้านวิชาการ
- 3) วิชาแกนบังคับ
 - โปรแกรมคอมพิวเตอร์ 1
 - หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค
 - หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค
 - เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1
 - เศรษฐศาสตร์จุลภาค 2

- เศรษฐศาสตร์มหภาค 1
 - เศรษฐศาสตร์มหภาค 2
 - ประวัติศาสตร์กับหลักการคิดทางเศรษฐศาสตร์
 - เศรษฐศาสตร์สถิติและธุรกิจ
 - เศรษฐศาสตร์คณิตศาสตร์
 - การเงินการธนาคาร
 - เศรษฐศาสตร์มาเลเซีย
 - เมตริกเศรษฐศาสตร์
 - วิธีการวิจัย
 - เศรษฐศาสตร์สากล
 - การเงินสาธารณะ 1
- 4) วิชาความถนัดเฉพาะด้านการจัดการสันตนาการและธุรกิจบริการ 21 หน่วยการเรียนรู้
- พื้นฐานธุรกิจบริการ การท่องเที่ยวและสันตนาการ
 - การตลาดธุรกิจบริการ การท่องเที่ยวและสันตนาการ
 - เศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยวและสันตนาการ
 - การเขียนโครงการ
 - กรณีกีฬา
 - การจัดการด้านโรงแรมและรีสอร์ท
 - การพัฒนาและการวางแผนของทรัพยากรในธุรกิจบริการ การท่องเที่ยว และสันตนาการ
 - การจัดการอสังหาริมทรัพย์
 - การจัดการอุตสาหกรรมธุรกิจบริการ การท่องเที่ยวและสันตนาการ
 - การจัดการงานประชาสัมพันธ์
 - เศรษฐศาสตร์อิสลามเบื้องต้น
 - เศรษฐศาสตร์สารสนเทศ
 - เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม

3.2.มหาวิทยาลัยเอกชน

มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและบริการมี 5 มหาวิทยาลัย
ดังนี้

1. Taylor's University College
2. Kuala Lumpur Metropolitan University College
3. KDU University College
4. Management and Science University (MSU)
5. Sunway University

มหาวิทยาลัย	คณะ / วิทยาลัย	หลักสูตร	ระยะเวลา การศึกษา
Taylor's University College	School of Hospitality and Tourism	สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว การบริหาร จัดงานแสดง (หลักสูตรนานาชาติ) (B.A. in international tourism management (Event management))	3 ปี
		สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว การบริหารจัดการด้านสันทนาการ (หลักสูตร นานาชาติ) (B.A. in international tourism management (Travel and recreation management))	3 ปี
		สาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริการ (Bachelor of Hospitality Management with Honours [BTM (HONS)])	3 ปี
		สาขาวิชาวิทยาการจัดการท่องเที่ยว (Master of Science (Tourism Management))	1 ปี

มหาวิทยาลัย	คณะ / วิทยาลัย	หลักสูตร	ระยะเวลาการศึกษา
Kuala Lumpur Metropolitan University College	Faculty of Hospitality and Tourism	อนุปริญญาสาขาวิชาการจัดการโรงแรม (Diploma in Hotel Management)	8 เทอม
		สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรมและการจัด สัมมนา (B.Sc.(Hons.) in Hotel & Convention Management)	3 ปี
		สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรมและ ร้านอาหาร (B.Sc.(Hons.) in Hotel & Restaurant Management)	3 ปี
KDU University College	School of Hospitality, Tourism and Culinary Arts	อนุปริญญา สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและ การท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ) (Diploma in International Hotel & Tourism Management)	2 ปี
		สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการโรงแรมและการ ท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ) (IMI B.A. International Hotel & Tourism Management)	3 ปี (เต็ม เวลา) 1 ปี 6 เดือน (ต่อเนื่อง)
		สาขาวิชาบริหารธุรกิจ ด้านธุรกิจบริการ สำหรับ ผู้บริหาร (หลักสูตรนานาชาติ) (IMI Executive MBA in International Hospitality Management)	2 ปี (เต็ม เวลา) 1 ปี 6 เดือน ถึง 2 ปี (หลัง เวลาทำงาน)

มหาวิทยาลัย	คณะ / วิทยาลัย	หลักสูตร	ระยะเวลาการศึกษา
Management and Science University (MSU)	Faculty of Business Management and Professional Studies	อนุปริญญาด้านการอาหาร (Diploma in Culinary Arts)	2.6 ปี
		อนุปริญญาด้านการจัดการงานแสดง (Diploma in Event Management)	2 ปี
		อนุปริญญาด้านการจัดการการบริการและการท่องเที่ยว (Diploma in Hospitality & Tourism Management)	2.6 ปี
		อนุปริญญาด้านการจัดการสันทนาการและผจญภัย (Diploma in Leisure Outdoor and Adventure Management)	2.6 ปี
		ปริญญาตรีด้านการอาหาร (Bachelor in Culinary Arts (Hons))	3 ปี
		ปริญญาตรีด้านการจัดการงานแสดง (Bachelor in Event Management (Hons))	
		ปริญญาตรีด้านการจัดการการบริการและการท่องเที่ยว (Bachelor in Hospitality & Tourism Management (Hons))	
		ปริญญาตรีด้านการจัดการสันทนาการกลางแจ้งและผจญภัย (Bachelor in Outdoor, Leisure & Adventure Management (Hons))	

มหาวิทยาลัย	คณะ / วิทยาลัย	หลักสูตร	ระยะเวลาการศึกษา
Sunway University	School of Hospitality, Tourism and Leisure Management	อนุปริญญาด้านการอาหาร (Diploma in Culinary Arts) อนุปริญญาด้านการจัดงานแสดง (Diploma in Events Management) อนุปริญญาด้านการโรงแรม (Diploma in Hotel Management) อนุปริญญาด้านการท่องเที่ยว (Diploma in Tourism Management) ปริญญาตรีด้านการจัดการบริการนานาชาติ (BSc (Hons) International Hospitality Management)	2 ปีและ ฝึกงาน 20 อาทิตย์

ตารางที่ 4.3 รายชื่อสถาบันการศึกษาเอกชนในสหพันธรัฐมาเลเซียที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและโรงแรม

จากการสำรวจข้อมูลของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละหลักสูตรการท่องเที่ยวและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องในระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเอกชน เป็นดังนี้

1. มหาวิทยาลัย Taylor's University College, School of Hospitality, Tourism and Culinary Arts

● สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว เน้น ด้านการบริหารจัดการงาน Event (หลักสูตรนานาชาติ)(B.A. in International Tourism Management (Event Management))
รายวิชาที่เปิดสอน

ภาคเรียนที่ 1

- ธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ

- ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยวและบริการ
- ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว
- สิทธิประโยชน์ของการท่องเที่ยว
- ปฏิบัติการการท่องเที่ยว 1
- การจัดงานและการจัดประชุมสัมมนาเบื้องต้น
- มาเลเซียศึกษา

ภาคเรียนที่ 2

- หลักการบัญชี
- การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
- ความรู้และการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว
- ประวัติศาสตร์ศิลปและวัฒนธรรม
- ปฏิบัติการท่องเที่ยว 2
- การออกแบบการจัดงาน
- ภาษาประจำชาติ A/B

ภาคเรียนที่ 3

- การวิเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ
- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการค้าบน E-Commerce สำหรับการท่องเที่ยว
- หลักการตลาด
- การจัดการด้านลูกค้าสัมพันธ์และการขายผลิตภัณฑ์
- การจัดการธุรกิจบันเทิง
- การจัดการนิทรรศการและการออกร้าน
- ด้านการจัดงานและการปฏิบัติงาน
- การจัดการด้านสันตนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
- อิสลามศึกษา / ศีลธรรมศึกษา

ภาคเรียนที่ 4

- กฎหมายด้านการท่องเที่ยวและบริการ
- วิธีการวิจัย
- ภาษาฝรั่งเศส 1
- การจัดการธุรกิจขนาดย่อม

- ความสัมพันธ์ทางสื่อสารด้านการตลาด
- การขายงานประชุมเชิงวิชาการและงานจัดเลี้ยง
- การจัดการโครงการด้านการจัดงาน
- การศึกษาฝึกงาน 1

ภาคเรียนที่ 5

- สังคมองค์การและการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- ภาษาฝรั่งเศส 2
- เศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการเงิน
- การจัดงานกิจกรรมพิเศษและงานประเพณีรื่นเริง
- การปฏิบัติงานการจัดงานในสถานการณ์จริง

ภาคเรียนที่ 6

- การจัดการด้านสังคมศาสตร์สัมพันธ์
- การวิจัยขนาดเล็ก
- การจัดการรายได้
- การท่องเที่ยวและการจัดงาน ร่วมสมัย
- การบริหารความเสี่ยงของการจัดงานต่างๆ
- คุณภาพการบริการ
- การท่องเที่ยวด้านสังคมมนุษยวิทยา
- การศึกษาฝึกงาน 2

รายละเอียดของวิชาเฉพาะด้านในแต่ละรายวิชา

- 1) วิชาการจัดการธุรกิจนำเที่ยวและการเดินทาง 1 – 2
 - a. การปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยว
 - b. การปฏิบัติงานบริษัทตัวแทนนำเที่ยว
 - c. การปฏิบัติงานบริษัทการจัดการท่องเที่ยว
 - d. การวางแผนงานด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว
 - e. การเลือกแหล่งท่องเที่ยว
 - f. การอำนวยความสะดวกด้านการปฏิบัติการท่องเที่ยว

- g. การดำเนินการด้านระเบียบปฏิบัติการท่องเที่ยว
- 2) วิชาการออกแบบการจัดงาน
 - a. แหล่งการออกแบบ
 - b. ปฏิบัติการออกแบบและการตกแต่งงาน
 - c. การออกแบบกับความท้าทายและอุปสรรคในการดำเนินงาน
 - d. รูปแบบในการนำเสนองาน กราฟฟิค ความสำคัญ และ ผลที่ได้รับ
- 3) ด้านการจัดงานและการปฏิบัติงาน
 - a. รูปแบบและกรอบในการจัดงาน
 - b. การวางแผนและการปฏิบัติงาน
 - c. ลิขสิทธิ์และการจัดการด้านความบันเทิงและดนตรี
- 4) ความสัมพันธ์ทางสื่อสารด้านการตลาด
 - a. ตราสัญลักษณ์การค้า
 - b. ยุทธศาสตร์และการจัดการด้านโฆษณา
 - c. ยุทธศาสตร์และการวางแผนด้านมีเดีย
 - d. การตลาดขายตรง
 - e. การประชาสัมพันธ์
 - f. การจัดการรับมือสถานการณ์วิกฤต
- 5) การจัดการโครงการงานด้านการจัดงาน
 - a. โครงการในองค์การ
 - b. การสื่อสารงานประชาสัมพันธ์
 - c. เครือข่ายและแผนภูมิองค์การ
 - d. การติดตามและดูแลการดำเนินงาน
- 6) การจัดงานกิจกรรมพิเศษและงานประเพณีรื่นเริง
 - a. ชนิดงานกิจกรรม
 - b. การตลาดและการประชาสัมพันธ์
 - c. การควบคุมงบประมาณ
 - d. การหาผู้สนับสนุน
- 7) การปฏิบัติงานการจัดงานในสถานการณ์จริง
 - a. การทำงานวิจัยกลุ่ม การระดมความคิด และ การเข้าร่วมการประมูลงาน

- b. รูปแบบและขอบเขตการจัดงาน
- c. การจัดทำและการเผยแพร่เอกสาร
- d. การขายและการประชาสัมพันธ์

● **สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว เน้น ด้านการบริหารจัดการด้านสันทนาการ**
(หลักสูตรนานาชาติ)(B.A. in International Tourism management (Travel and Recreation Management))

รายวิชาที่เปิดสอน

ภาคเรียนที่ 1

- ธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ
- ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยวและบริการ
- สิทธิประโยชน์ของการท่องเที่ยว
- ปฏิบัติการการท่องเที่ยว 1
- การจัดงานและการจัดประชุมสัมมนาเบื้องต้น
- มาเลเซียศึกษา

ภาคเรียนที่ 2

- หลักการบัญชี
- การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
- ความรู้และการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยว
- ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม
- ปฏิบัติการท่องเที่ยว 2
- การออกแบบการจัดงาน
- ภาษาประจำชาติ A/B

ภาคเรียนที่ 3

- การวิเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ
- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการค้าบน E-Commerce สำหรับการท่องเที่ยว
- หลักการตลาด
- การจัดการด้านลูกค้าสัมพันธ์และการขายผลิตภัณฑ์
- ปฏิบัติการออกกองและการออกบัตรโดยสารธุรกิจการบิน

- การจัดการธุรกิจนำเข้าเที่ยวและการเดินทาง 1
- การจัดการระบบการจัดเส้นทางกร 1
- การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
- อิสลามศึกษา / ศีลธรรมศึกษา
- ความสัมพันธ์ด้านการสื่อสารทางการตลาด

ภาคเรียนที่ 4

- กฎหมายด้านการท่องเที่ยวและบริการ
- วิธีการวิจัย
- ภาษาฝรั่งเศส 1
- ธุรกิจขนาดย่อม
- การจัดการธุรกิจนำเข้าเที่ยวและการเดินทาง 2
- การจัดการระบบการจัดเส้นทางกร 2
- การจัดการด้านรีสอร์ท
- การศึกษาฝึกงาน 1

ภาคเรียนที่ 5

- สังคมองค์การและการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- ภาษาฝรั่งเศส 2
- เศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการเงิน
- การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- การจัดการระบบการจัดเส้นทางกร 3
- การจัดการด้านสปา
- คุณภาพการบริการ

ภาคเรียนที่ 6

- การจัดการด้านสังคมศาสตร์สัมพันธ์
- การวิจัยขนาดเล็ก
- การจัดการรายได้
- การท่องเที่ยวด้านสังคมมนุษยวิทยา
- โครงการการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวและการจัดงาน ร่วมสมัย
- การศึกษาฝึกงาน 2

รายละเอียดของวิชาเฉพาะด้านในแต่ละรายวิชา

- 1) วิชาการจัดการธุรกิจนำเที่ยวและการเดินทาง 1 – 2
 - a. การปฏิบัติงานศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยว
 - b. การปฏิบัติงานบริษัทตัวแทนนำเที่ยว
 - c. การปฏิบัติงานบริษัทการจัดการท่องเที่ยว
 - d. การวางแผนงานด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว
 - e. การเลือกแหล่งท่องเที่ยว
 - f. การอำนวยความสะดวกด้านการปฏิบัติการท่องเที่ยว
 - g. การดำเนินการด้านระเบียบปฏิบัติการท่องเที่ยว
- 2) วิชาการออกแบบการจัดงานแสดง
 - a. แหล่งการออกแบบ
 - b. ปฏิบัติการออกแบบและการตกแต่งงาน
 - c. การออกแบบกับความท้าทายและอุปสรรคในการดำเนินงาน
 - d. รูปแบบในการนำเสนองานกราฟฟิก ความสำคัญ และผลที่ได้รับ
- 3) วิชาการจัดการระบบการจัดสันหนากการ 1 (การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ)
 - a. พื้นฐานการสันหนากการเบื้องต้น
 - b. การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและการพัฒนาในโลกโลกาภิวัตน์
- 4) วิชาการจัดการระบบการจัดสันหนากการ 2 (การจัดการด้านรีสอร์ท)
 - a. การจัดการด้านรีสอร์ท เบื้องต้น
 - b. ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
 - c. มาตรฐานการประเมินด้านรีสอร์ท
 - d. พฤติกรรมผู้บริโภค
- 5) วิชาการจัดการระบบการจัดสันหนากการ 3 (การจัดการด้านสปา)
 - a. สปาและความแตกต่าง
 - b. โครงสร้างและลักษณะของสปา
 - c. รูปแบบที่ดีของสปา

- d. การบริหารความเสี่ยง และการควบคุมสุขอนามัยของสปา
- e. การประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐาน

● **สาขาวิชาการจัดการธุรกิจบริการ**(Bachelor of Hospitality Management with Honours] BTM (HONS))

รายวิชาที่เปิดสอน

ภาคเรียนที่ 1

- ธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ
- ภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยวและการบริการ
- การปฏิบัติงานครัว 1
- การปฏิบัติงานด้านอาหารและเครื่องดื่ม 1
- เครื่องดื่มศึกษา
- อาหารและโภชนาการศาสตร์
- มาเลเซียศึกษา

ภาคเรียนที่ 2

- หลักการบัญชี
- การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
- การปฏิบัติงานครัว 2
- การปฏิบัติงานด้านอาหารและเครื่องดื่ม 2
- การปฏิบัติการด้านห้องพัก
- การทำของหวานและขนมอบ
- ภาษาประจำชาติ A/B

ภาคเรียนที่ 3

- การวิเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ
- ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการค้าบน E-Commerce สำหรับการท่องเที่ยว
- หลักการตลาด
- การจัดการด้านลูกค้าสัมพันธ์และการขายผลิตภัณฑ์
- การบริหารจัดการด้านห้องพัก
- การบริหารจัดการด้านอาหารและเครื่องดื่ม

- การบริหารจัดการการจัดประชุม สัมมนา เพื่อการท่องเที่ยว
- อิสลามศึกษา / ศีลธรรมศึกษา

ภาคเรียนที่ 4

- กฎหมายด้านการท่องเที่ยวและบริการ
- วิธีการวิจัย
- ภาษาฝรั่งเศส 1
- การข่างานประชุมและงานจัดเลี้ยง
- พฤติกรรมองค์กร
- ความสัมพันธ์ด้านการตลาดและการสื่อสาร
- บัญชีบริหาร
- การศึกษาฝึกงาน 1

ภาคเรียนที่ 5

- สังคมองค์กรและการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- ภาษาฝรั่งเศส 2
- เศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการเงิน
- การจัดการธุรกิจขนาดย่อม
- การจัดการด้านรีสอร์ท

ภาคเรียนที่ 6

- การจัดการด้านสังคมศาสตร์สัมพันธ์
- การวิจัยขนาดเล็ก
- การจัดการรายได้
- รูปแบบการให้บริการ
- การจัดการด้านคุณภาพการบริการ
- การวางแผนและออกแบบโรงแรม
- การจัดการเรื่องเครื่องดื่มไวน์
- การศึกษาฝึกงาน 2

หมายเหตุ :

รายละเอียดของวิชาเฉพาะด้านในแต่ละรายวิชา

- 1) การปฏิบัติงานครัว 1- 2
 - a. ความปลอดภัย
 - b. โครงสร้างงานครัวและลำดับการปฏิบัติงาน
 - c. อุปกรณ์และการใช้งาน
 - d. องค์ประกอบภายในครัว
 - e. หลักและคุณภาพของครัวที่ดี
 - f. วิธีการเตรียมอาหาร
 - g. วิธีการทำอาหาร
 - h. การจัดโต๊ะอาหาร
- 2) การปฏิบัติงานด้านอาหารและเครื่องดื่ม 1-2
 - a. การศึกษาไลน์และเครื่องดื่ม
 - b. การสร้างสรรค์เมนู
 - c. ความสะอาดและโภชนาการ
 - d. การจัดตั้งร้านอาหาร
 - e. รูปแบบการบริการ
 - f. ผลไม้และการแกะสลัก
 - g. การจำหน่ายและการบันทึกการขาย
- 3) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการค้าบน E-Commerce สำหรับการท่องเที่ยว
 - a. เทคโนโลยีสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร
 - b. ความยืดหยุ่นของความสัมพันธ์ระหว่างระบบสารสนเทศกับการท่องเที่ยว
 - c. อุปสงค์-อุปทานที่เป็นปัจจัยในธุรกิจท่องเที่ยว
 - d. รูปแบบและความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ออนไลน์
 - e. การพัฒนาเว็บไซต์และหลักการทำ E-commerce
- 4) ความสัมพันธ์ทางสื่อสารด้านการตลาด
 - a. ตราสัญลักษณ์การค้า
 - b. ยุทธศาสตร์และการจัดการด้านโฆษณา
 - c. ยุทธศาสตร์และการวางแผนด้านมีเดีย

- d. การตลาดขายตรง
- e. การประชาสัมพันธ์
- f. การจัดการรับมือสถานการณ์วิกฤต
- 5) การจัดการโครงการด้านการจัดงาน
 - a. โครงการในองค์การ
 - b. การสื่อสารงานประชาสัมพันธ์
 - c. เครือข่ายและแผนภูมิองค์การ
 - d. การติดตามและดูแลการดำเนินงาน
- 6) การจัดการธุรกิจขนาดย่อม
 - a. ธุรกิจการให้บริการอาหารเบื้องต้น
 - b. การนำเสนอและแผนงานทางธุรกิจ
 - c. หลักการนำเสนอและการจัดการด้านการเงินและการตลาด
- 7) รูปแบบการให้บริการ
 - a. พื้นฐานด้านการบริหารและซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้อง
- 8) การวางแผนและการออกแบบโรงแรม
 - a. สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรม
 - b. ระบบต่างๆ ในการปฏิบัติงานในโรงแรม
 - c. การจัดการระบบประปาและสิ่งปฏิกูล
 - d. การออกแบบและการวางแผนงานโรงแรม และ ที่พัก
 - e. การวิเคราะห์และป้องกันความเสี่ยง

2. มหาวิทยาลัย Kuala Lumpur Metropolitan University College Faculty of Hospitality & Tourism

● สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรมและการจัดสัมมนา (B.Sc.(Hons.) in Hotel & Convention Management)

รายวิชาที่เปิดสอน

- การปฏิบัติงานและดูแลในแผนกแม่บ้าน
- ความปลอดภัยและความสะอาดด้านโภชนาการ
- การบริหารจัดการด้านอาหารและเครื่องดื่ม
- การตลาดธุรกิจบริการ

- การจัดการด้านการจัดงานกิจกรรมพิเศษ
- การพัฒนาองค์การ
- กฎหมายด้านธุรกิจบริการ
- การบริหารทรัพยากรมนุษย์
- ธุรกิจบริการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเบื้องต้น
- ทักษะการพูดและการอ่านคำศัพท์
- อุตสาหกรรมการจัดประชุมสัมมนาเบื้องต้น
- การสื่อสารทางธุรกิจ 1
- การสื่อสารทางธุรกิจ 2
- ภาษาต่างประเทศ
- การวิเคราะห์การปฏิบัติการแผนกห้องพัก
- การจัดการด้านการตลาดและการประชุมสัมมนา
- อิสลามศึกษาและศีลธรรมศึกษา
- มาเลเซียศึกษา
- การพัฒนาอาชีพแบบนักบริหาร
- การดูแลในธุรกิจบริการ
- การวิเคราะห์และควบคุมราคา
- เศรษฐศาสตร์มหภาค
- การจัดการธุรกิจบริการ

● **สาขาวิชาวิทยาการจัดการโรงแรมและร้านอาหาร (B.Sc.(Hons.) in Hotel & Restaurant Management)**

รายวิชาที่เปิดสอน

- การโรงแรมและอุตสาหกรรมกาให้บริการด้านอาหารเบื้องต้น
- ความปลอดภัยและความสะอาดด้านโภชนาการ
- การบริหารจัดการด้านอาหารและเครื่องดื่ม
- การตลาดธุรกิจบริการ
- การพัฒนาองค์การ
- กฎหมายด้านธุรกิจบริการ

- การบริหารและจัดการในภาวะการเป็นผู้นำ
- การบริหารทรัพยากรมนุษย์
- วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้านอาหาร
- ทักษะการพูดและการอ่านคำศัพท์
- การสื่อสารทางธุรกิจ 1
- การสื่อสารทางธุรกิจ 2
- ภาษาต่างประเทศ
- การวิเคราะห์การปฏิบัติการแผนกห้องพัก
- มาเลเซียศึกษา
- การศึกษาธุรกิจขนาดย่อม
- การจัดการงานจัดเลี้ยง
- ระบบเครือข่ายของโรงแรมและร้านอาหาร
- การควบคุมระบบปฏิบัติการบริการ
- เศรษฐศาสตร์จุลภาค
- การจัดการธุรกิจบริการ

3. มหาวิทยาลัย KDU College Malaysia, School of Hospitality, Tourism & Culinary Arts

● สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว (หลักสูตรนานาชาติ)(IMI

B.A. International Hotel & Tourism Management)

แบ่งเป็น 3 วิชาเอก คือ

1) วิชาเอกการจัดการธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ปีการศึกษาที่ 1

วิชาที่เปิดสอน

- แผนการพัฒนาบุคคล 1
- ภาษาอังกฤษระดับกลาง
- ภาษาเยอรมัน/ภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น
- การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
- การปฏิบัติการร้านอาหารยุโรป
- ผลิตภัณฑ์อาหาร

- อุตสาหกรรมด้านธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวสากล
- การพัฒนาบุคคล 2
- ภาษาอังกฤษระดับสูง
- การบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว 1
- ภาษาเยอรมัน / ภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง
- การศึกษาเครื่องดื่ม
- การจัดการแผนกต้อนรับ
- อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- การปฏิบัติการแผนกห้องพัก

ปีการศึกษาที่ 2

วิชาที่เปิดสอน

- โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม
- การจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว 2
- การบริการด้านการตลาดสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว
- ภาษาเยอรมัน/ภาษาฝรั่งเศสระดับสูง
- การขนส่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและผลกระทบ
- การจัดการปัจจัยต่างๆ ด้านอาหารและเครื่องดื่ม / วัตถุดิบ / การจัดซื้อ / การเก็บรักษา
- การพัฒนาบุคคล 3
- วิธีการวิจัย
- การวิจัย
- ระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร
- วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ
- การจัดการและบริหารยุทธศาสตร์ทางการตลาดสากล
- การบริหารแหล่งท่องเที่ยว

ปีการศึกษาที่ 3

วิชาที่เปิดสอน

- การพัฒนาบุคคล 4
- การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสากล
- รูปแบบและชนิดของอาหาร
- ตำแหน่งธุรกิจในอุตสาหกรรม

2) วิชาเอกการจัดการการประชุมสัมมนาและกิจกรรมพิเศษ

ปีการศึกษาที่ 1

วิชาที่เปิดสอน

- แผนการพัฒนาบุคคล 1
- ภาษาอังกฤษระดับกลาง
- ภาษาเยอรมัน/ภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น
- การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
- การปฏิบัติการร้านอาหารยุโรป
- ผลิตภัณฑ์อาหาร
- อุตสาหกรรมด้านธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวสากล
- การพัฒนาบุคคล 2
- ภาษาอังกฤษระดับสูง
- การบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว 1
- ภาษาเยอรมัน / ภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง
- การศึกษาเครื่องดื่ม
- การจัดการแผนกต้อนรับ
- อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- การปฏิบัติการแผนกห้องพัก

ปีการศึกษาที่ 2

วิชาที่เปิดสอน

- โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม

- การจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว 2
- การบริการด้านการตลาดสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว
- ภาษาเยอรมัน/ภาษาฝรั่งเศสระดับสูง
- การขนส่งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและผลกระทบ
- การจัดการปัจจัยต่างๆ ด้านอาหารและเครื่องดื่ม / วัตถุดิบ / การจัดซื้อ / การเก็บรักษา
- การพัฒนาบุคคล 3
- วิธีการวิจัย
- การวิจัย
- ระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร
- วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ
- การจัดการและบริหารยุทธศาสตร์ทางการตลาดสากล
- การจัดการประชุม สัมมนาวิชาการ การจัดเลี้ยง และ นิทรรศการ

ปีการศึกษาที่ 3

วิชาที่เปิดสอน

- การพัฒนาบุคคล 4
- การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสากล
- รูปแบบและชนิดของอาหาร
- การปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมพิเศษ
- ตำแหน่งธุรกิจในอุตสาหกรรม

3) วิชาเอกการจัดการอาหารยุโรป

ปีการศึกษาที่ 1

- แผนการพัฒนาบุคคล 1
- การทำอาหารพวกขนมปัง พาย
- ภาษาอังกฤษระดับกลาง
- ภาษาเยอรมัน/ภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น

- การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
- การปฏิบัติการร้านอาหารยุโรป
- ผลิตภัณฑ์อาหาร
- การสร้างเมนู
- การพัฒนาบุคลากร 2
- ภาษาอังกฤษระดับสูง
- การบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว 1
- ภาษาเยอรมัน / ภาษาฝรั่งเศสระดับกลาง
- การศึกษาเครื่องดื่ม
- การทำขนมอบ
- การทำอาหารนานาชาติ

ปีการศึกษาที่ 2

วิชาที่เปิดสอน

- โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม
- การจัดการทรัพยากรมนุษย์สำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว
- การบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว 2
- การบริการด้านการตลาดสำหรับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว
- ภาษาเยอรมัน/ภาษาฝรั่งเศสระดับสูง
- การจัดการปัจจัยต่างๆ ด้านอาหารและเครื่องดื่ม / วัตถุดิบ / การจัดซื้อ / การเก็บรักษา
- การพัฒนาบุคคล 3
- วิธีการวิจัย
- งานการวิจัย
- ระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร
- วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ
- การทำอาหารชนชาติตะวันตก
- การบริหารจัดการยุทธศาสตร์สากลด้านการตลาด

ปีการศึกษาที่ 3

วิชาที่เปิดสอน

- การพัฒนาบุคคล 4
- รูปแบบและชนิดของอาหาร
- การบริหารจัดการระบบครัว
- ตำแหน่งธุรกิจในอุตสาหกรรม
- ฝึกงาน

4. Management and Science University (MSU)

- **ปริญญาตรีด้านการอาหาร** (Bachelor in Culinary Arts (Hons)) มีวิชาที่เปิดสอนคือ

- อาหารเอเชีย
- การจัดการงานแสดง
- การวิพากษ์อาหาร
- การผลิตอาหาร
- การศึกษาด้านอาหาร
- ห่วงโซ่อาหาร
- หลักโภชนาการ
- อาหารนานาชาติ
- ความรู้ด้านโภชนาการ
- การทำเบเกอรี่ แพสทรี และคอนเฟคทอรี่
- การวางแผนและออกแบบภัตตาคาร

- **ปริญญาตรีด้านการจัดการงานแสดง** (Bachelor in Event Management (Hons)) มีวิชาที่เปิดสอนคือ

- ความรู้เบื้องต้นด้านอุตสาหกรรมงานแสดง
- ความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมผู้บริโภค
- การจัดการสินค้านการและการท่องเที่ยวแบบงานแสดง
- การวางแผนการจัดการและการตลาดด้านงานแสดง
- การจัดการความเสี่ยงด้านงานแสดง

- สัมมนาการจัดการด้านการแสดง
- กฎหมายงานแสดง
- ประเด็นร่วมสมัยด้านการจัดการงานแสดง

● **ปริญญาตรีด้านการจัดการการบริการและการท่องเที่ยว** (Bachelor in Hospitality & Tourism Management (Hons)) มีวิชาที่เปิดสอนคือ

- ความรู้เบื้องต้นด้านอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
- การบริการลูกค้าในอุตสาหกรรมบริการ
- การจัดการบริษัทนำเที่ยว
- การจัดการงานแสดง
- การจัดการงานแม่บ้าน
- การจัดการอาหาร
- การจัดการอาหารและเครื่องดื่ม
- กฎหมายในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ
- การควบคุมต้นทุนและการจัดซื้อ
- การวางแผนด้านการท่องเที่ยว
- การจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- ประเด็นร่วมสมัยในอุตสาหกรรมบริการ
- การจัดการสันทนาการ
- การจัดการสวนน้ำ
- การตลาดอุตสาหกรรมบริการ

● **ปริญญาตรีด้านการจัดการสันทนาการกลางแจ้งและผจญภัย** (Bachelor in Outdoor, Leisure & Adventure Management (Hons))

- ความรู้เบื้องต้นด้านสันทนาการกลางแจ้ง
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- การตลาดกิจกรรมกลางแจ้งและสันทนาการ
- ว่ายน้ำ
- การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

- การช่วยชีวิต
- การศึกษาด้านกิจกรรมกลางแจ้ง
- การจัดการความปลอดภัยสำหรับกิจกรรมกลางแจ้ง
- เทคนิคการสอนกิจกรรมกลางแจ้ง
- การจัดการศูนย์สันทนาการ
- ภาวะผู้นำด้านกิจกรรมกลางแจ้ง
- การจัดการแสดงในกิจกรรมสันทนาการ
- การจัดการผืนป่า
- ประเด็นร่วมสมัยด้านสันทนาการและกิจกรรมกลางแจ้ง
- สัมมนาด้านการจัดการสันทนาการและกิจกรรมกลางแจ้ง

5. Sunway University

- **ปริญญาตรีด้านการจัดการบริการนานาชาติ** (BSc. International Hospitality

Management)

รายวิชาที่เปิดสอน

ปีการศึกษาที่ 1

- หลักการบัญชี
- หลักเศรษฐศาสตร์
- การดำเนินงานด้านอาหารและเครื่องดื่ม
- การดำเนินการด้านการผลิตอาหาร
- เครื่องดื่ม
- ความรู้ความเข้าใจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ
- หลักการดำเนินการโรงแรม
- หลักการตลาด
- ทักษะการเรียนรู้
- ภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ

ปีการศึกษาที่ 2

- หลักการเป็นผู้ประกอบการ
- การจัดการอาหารและเครื่องดื่ม
- การจัดการบริหารโรงแรม
- การจัดการบริการ
- การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ฝึกงาน
- กฎหมายธุรกิจ
- หลักการจัดการด้านกำไร
- การจัดการการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวและโรงแรม
- วิธีวิจัยสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ
- สถิติธุรกิจ
- ทักษะการสื่อสาร

ปีการศึกษาที่ 3

- การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ
- การจัดการคุณภาพ
- การจัดการเชิงกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ
- โครงการวิจัย
- ภาวะผู้นำ

ข้อมูลจากตารางที่ 4.2 และ 4.3 พบว่าหลักสูตรที่เปิดสอนนั้นมีความแตกต่างกันอยู่บ้างไม่มากนัก ซึ่งขึ้นอยู่กับการวางหลักสูตรในการสอน ว่าวุฒิการศึกษาของนักศึกษาหลังจบการศึกษาแล้ว จะได้รับเป็นปริญญาด้านศิลปศาสตร์ หรือ ด้านวิทยาศาสตร์ โดยทั้งของภาครัฐ และ ภาคเอกชน จะมีเนื้อหาการสอนคล้ายกัน กล่าวคือ

ในระดับอนุปริญญา จะเรียนอยู่ทั้งหมด 8 ภาคการศึกษา ประมาณ 90 หน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นในเรื่องความรู้พื้นฐานของรายวิชาที่ต้องการมุ่งเน้น เช่น หากเน้นด้านการโรงแรม ก็ จะเรียนเรื่องหลักการบริหารของโรงแรม การปฏิบัติงานด้านห้องพัก หลักการบริหารธุรกิจทั่วไป เบื้องต้น การทำอาหาร เป็นต้น โดยใช้ระยะเวลา 2 ปี ถึง 2 ปี 6 เดือน

ในระดับปริญญาตรี จะเรียนอยู่ทั้งหมด 3 ปี ถึง 3 ปีครึ่ง แต่หากผู้ที่ต้องการศึกษาต่อยอดจากอนุปริญญา ใช้เวลาเรียนไม่เกิน 2 ปี 6 เดือน ซึ่งมีหนวนการเรียนอยู่ระหว่าง 110 – 140 หน่วย และต้องมีการศึกษาฝึกงานในสถานประกอบการจริง เมื่อเรียนครบหลักสูตรจะต้องมีเกรดการเรียนสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จึงจะได้รับปริญญาบัตร โดยแบ่งเป็นวิชาแกนบังคับ วิชาเอกบังคับ วิชาเอกเลือก วิชาเลือกเสรี และการฝึกงาน

ระดับปริญญาโท จะใช้เวลาเรียนทั้งหมด 1 ปี แบ่งวิชาเป็น 10 กลุ่ม แล้วเรียนจนครบ โดยมีเนื้อหามุ่งเน้นในด้านการบริหารงานระดับสูง การประเมินสถานการณ์ธุรกิจ การวิเคราะห์ธุรกิจ การสร้างธุรกิจ เป็นต้น โดยแบ่งออกเป็นปริญญาสองกลุ่มคือ กลุ่มที่เป็นศิลปศาสตร์ และอีกกลุ่มคือกลุ่มวิทยาศาสตร์

ระดับปริญญาเอกนั้น มีสถาบันการศึกษาเปิดสอนเพียงแห่งเดียวคือ สถาบัน Universiti Teknologi MARA ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ

จากข้อมูลทั้งหมดในเบื้องต้น พบว่าเนื้อหาที่เปิดสอนในสถาบันต่างๆ มุ่งเน้นวิชาการจัดการด้านโรงแรมจะเน้นการสอนความรู้พื้นฐานของธุรกิจโรงแรมและฝึกฝนการปฏิบัติงานแผนกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงแรม ส่วนในกลุ่มที่เป็นวิชาที่มุ่งเน้นเรื่องการท่องเที่ยว มีการสอนในเรื่องของการบริหารจัดการด้านท่องเที่ยว เช่น การวางแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างของการท่องเที่ยว ผลกระทบต่างๆ อันเกิดจากการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาที่จะจบการศึกษาจะต้องเรียนให้ครบหน่วยการเรียนที่สถาบันการศึกษานั้นๆ ได้กำหนดไว้ โดยที่หลักสูตรต่างๆ ที่เปิดสอนนั้น ต่างมีจุดเด่นและจุดด้อยต่างกันไป เนื่องจากมีระยะเวลาเรียนที่สั้นกว่า 3 ปี ในระดับปริญญาตรี และ 1 ปีในระดับปริญญาโท บางครั้งอาจเป็นไปได้ว่า การเรียนการสอนดังกล่าวมีความกระชับจนเกินไป ทำให้อาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาทั้งหมด อีกทั้งในระดับการศึกษาปริญญาเอกนั้น มีสถาบันการศึกษาเพียงแห่งเดียวที่เปิดการเรียนการสอน อาจทำให้ไม่สามารถรองรับความต้องการของผู้ที่ประสงค์จะเรียนต่อในระดับปริญญาเอก ทำให้ต้องเดินทางไปต่างประเทศเพื่อศึกษาต่อ

จากการวิเคราะห์หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในประเทศมาเลเซียนั้น พบว่าหลักการสร้างหลักสูตรนั้นได้สอดคล้องกับรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีของ ราล์ฟ ดับเบิลยู ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) โดยหลักเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรและการสอนต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ข้อ คือมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถานศึกษาควรมี ประสพการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่ควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดำเนินการจัดการในวิธีการสอนอย่างไร ที่จะส่งผลให้มีการสอนมี

ประสิทธิภาพ และการประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และได้จัดองค์ประกอบของหลักสูตร ตามทฤษฎีของไทเลอร์ ครอบคลุมเนื้อหา คือ ด้านขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร การบูรณาการ การเรียงลำดับขั้นตอน คือ ควรเริ่มจากง่ายไปหายาก ความต่อเนื่องและความสัมพันธ์เชื่อมโยง

การจัดโครงสร้างหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย นั้น ประกอบไปด้วยวิชา Malaysian Studies และ Islamic Studies/ Moral Studies เพราะประเทศได้ให้ความสำคัญถึงการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมเนื่องจากประเทศนี้ประกอบไปด้วย วัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eysench (1947) และ Sae (2005) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการศึกษาในด้านความคิด เช่น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความเข้าใจ ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ ที่ทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และการบริหาร อันเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตใจหรือ / และ ความคิดเป็นสำคัญ ซึ่งมีผลต่อหลักสูตรการศึกษาที่ต้องออกแบบวิธีการเรียนการสอน สื่อความและให้สอดคล้องกับแนวคิดของ สังคมและวัฒนธรรมที่นำมาดำเนินการร่วมกัน

หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยรัฐบาลในประเทศมาเลเซีย นั้น ส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรที่ทางมหาวิทยาลัยผลิตขึ้นมาเอง หรือที่เรียกว่า Home Grown Curriculum โดยไม่ได้มีความร่วมมือใดๆ กับมหาวิทยาลัยจากต่างชาติ ในขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนนั้น มักได้รับความร่วมมือจากต่างประเทศ เช่นมหาวิทยาลัย Taylor's มีความร่วมมือทางด้านการวิชาการกับ The Academie de Toulouse (ADT) และ University of Toulouse (UOT) ในประเทศฝรั่งเศส เป็นหลักสูตรเครือข่าย หรือ Franchising curriculum แต่ว่าเป็น dual degree เป็นความร่วมมือกันของสองมหาวิทยาลัย โดยนักศึกษาจะได้รับปริญญาสองใบ และสามารถโอนย้ายไปเรียนที่ ฝรั่งเศสได้แต่ต้องเก่งภาษาฝรั่งเศส ในหลักสูตรจะต้องไปฝรั่งเศส 10 วัน หรือ KDU ที่มีลักษณะการเรียนการสอนเป็นแบบระบบเครือข่ายเช่นกัน แต่ได้รับใบปริญญาจากต่างประเทศเท่านั้น มหาวิทยาลัยมีโปรแกรม IMI ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ KDU แต่ได้รับใบปริญญาจาก IMI ของสวิตเซอร์แลนด์ โดยทาง IMI ออกแบบหลักสูตร นักศึกษาเรียนที่ประเทศมาเลเซียและส่งข้อสอบกลับไปตรวจที่สวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งหลักสูตรนี้มีนักศึกษานานาชาติมาเรียนมากมาย Sunway University เป็นพันธมิตรร่วมกับ Lancaster University ของประเทศอังกฤษ ซึ่งการแลกเปลี่ยนนี้สอดคล้องกับกรอบในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประชาคมอาเซียนที่ เน้นการพัฒนาด้านบุคลากร เนื้อหา และ การนำเสนอในการพัฒนาองค์ความรู้ของผู้เรียน ทั้งทาง ทฤษฎี และ ในด้านปฏิบัติ โดยเห็นได้จากการนำแนวคิดการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษา หรือ

ผู้ฝึกหัด ให้เข้าฝึกฝนและเรียนรู้วิชาการศึกษาในต่างประเทศ ที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ใน ภูมิลำเนาของตนเอง

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาจากหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมถึงความตระหนักใน การเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและแนวโน้มของการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยว และโรงแรมในกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่านักศึกษายังไม่ตระหนักถึงประเด็นนี้ อย่างไรก็ตาม เมื่อ ได้สอบถามถึงความต้องการในการทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียนในอนาคต พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่กล่าวถึงประเทศบรูไน ประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซียและประเทศในแถบยุโรป ผลจากการ สัมภาษณ์นี้สอดคล้องกับสรุปผลการประชุม ASEAN+3 Heads of International Relations Offices' Meeting 2553 ในเรื่อง การสร้างความแข็งแกร่งทางการอุดมศึกษาในภูมิภาค เพื่อการ ส่งเสริมและรองรับการเคลื่อนย้ายนักศึกษา (รศ.ดร.นันทนา คชเสนี ,2004) ที่กล่าวว่านักศึกษา ส่วนใหญ่มุ่งความสนใจไปที่ประเทศตะวันตกมากกว่าประเทศในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการสังเกตและเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชนในประเทศมาเลเซีย พบว่า มหาวิทยาลัยรัฐบาลมีสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม และห้องฝึก ปฏิบัติการยังไม่ทันสมัยนัก เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยเอกชน ในขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนได้ สร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมในการสร้างห้องปฏิบัติการที่ทันสมัยเพื่อฝึกปฏิบัติ ดัง ภาพประกอบที่ 4.1-4.6



ภาพประกอบที่ 4.1. ห้องปฏิบัติการอาหารที่ KDU



ภาพประกอบที่ 4.2. ภาพการสนับสนุนจากภาคอุตสาหกรรมในการสร้างห้องปฏิบัติการอาหาร



ภาพประกอบที่ 4.3. โรงแรมเพื่อฝึกปฏิบัติของ Taylor's University College



ภาพประกอบที่ 4.4. ภัตตาคารฝึกปฏิบัติของ Taylor's University College



ภาพประกอบที่ 4.5. ภัตตาคารฝึกปฏิบัติของ Taylor's University College



ภาพประกอบที่ 4.6. โรงแรมเพื่อฝึกปฏิบัติของ UiTM

วัตถุประสงค์ข้อที่สอง : จุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัย ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

จากการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวของประเทศลาวนั้น พบว่าพบจุดแข็งของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นดังนี้

1. รัฐบาลได้จัดทำกรอบมาตรฐานเบื้องต้นสำหรับหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมไว้ให้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารทางการศึกษาของแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยเอง และเพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ เพื่อเป็นการรับประกันว่า มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพของกิจกรรมทางการสอน และ การเรียนรู้ เป็นแหล่งการศึกษาวิจัยที่เข้มแข็งให้บริการชุมชน รวมทั้ง อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ในการเสริมสร้างศักยภาพทางการศึกษาของหลักสูตรต่างๆ ในทุกคณะและสาขาวิชา และได้เปิดโอกาสให้แต่ละมหาวิทยาลัยพัฒนาหลักสูตรตามความเชี่ยวชาญของบุคลากรในมหาวิทยาลัยนั้นๆ โดยได้ออกระเบียบข้อบังคับ เพื่อสร้างมาตรฐานทางการศึกษาสำหรับรองรับการพัฒนาที่รวดเร็วทางด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศลาว โดยนำหลักการวัดผลทางการศึกษา 3 ข้อมาประยุกต์ปรับใช้ได้แก่ 1) การปรับปรุงด้าน ระบบการรับเข้าเรียน โดยวัดจากความถูกต้อง และ การแก้ไขเนื้อหาหลักสูตร และ ความสามารถทางวิชาการ รวมไปถึง การสนับสนุนด้านการเงิน 2) การเพิ่มจำนวนหลักสูตร และ การให้บริการการแนะแนวอาชีพ ที่ได้มาตรฐานคุณภาพตรงกับความต้องการของนักศึกษา ผู้ปกครอง บริษัทนายจ้าง ชุมชน และ ตลาดแรงงาน และ 3) การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ผู้สอน และ การเพิ่มจำนวนอาจารย์ที่มีคุณภาพในการสอน (กระทรวงการศึกษาธิการ)

2. ประเทศลาวได้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของชนชาติตนเองเป็นอย่างดี นักศึกษามีความตระหนักและรับรู้คุณค่าของชาติและความเป็นคนของชาติได้เป็นอย่างดี

3. นักศึกษามีทัศนคติที่เปิดกว้างในการรับรู้และเคารพถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง

4. คณาจารย์และนักศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาต่างๆ เพิ่มเติมโดยการเรียนปริญญาด้านการท่องเที่ยวหนึ่งปริญญาในช่วงกลางวัน และอีกหนึ่งปริญญาด้านภาษาในช่วงเย็น ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้เป็นค่านิยมที่นักศึกษาแทบทุกคนปฏิบัติ โดยนักศึกษามุ่งเน้นพัฒนาตนเองให้ทัดเทียมบุคลากรจากประเทศอื่นๆ ในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน

จุดอ่อนของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนคือ

1. ประเทศลาวยังขาดบุคลากรสายสอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมอยู่
2. ขาดเครื่องมือสำหรับปฏิบัติการ เช่นที่มหาวิทยาลัยแห่งชาตินั้น ได้มีนโยบายว่าผู้ที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรจะสำเร็จการศึกษาไปทำในตำแหน่งผู้บริหารระดับกลางเน้นเรื่องการบริหารจัดการ แต่โดยแท้จริงแล้วทางมหาวิทยาลัยมีความประสงค์ที่จะเน้นเรื่องปฏิบัติการด้วย แต่ขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์และสถานที่เพื่อฝึกประสบการณ์ให้นักศึกษา จึงต้องเปิดวิชาที่ไม่ต้องใช้เครื่องมือ หรือห้องฝึกปฏิบัติในการสอนนักศึกษา ซึ่งวิชาเหล่านั้นก็คือวิชาด้านการบริหารจัดการนั่นเอง
3. ขาดตำราด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมที่เขียนโดยคณาจารย์Nของประเทศ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องใช้ตำราจากประเทศโลกตะวันตก แล้วนำมาดัดแปลงให้เข้ากับกรณีศึกษาของประเทศ
4. หลักสูตรไม่มีความเป็นเอกภาพ ดังนั้นนักศึกษาในแต่ละภาคเกิดความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติ
5. ภาคอุตสาหกรรมได้สะท้อนปัญหานักศึกษาที่จบไปยังมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน และยังต้องทำการฝึกนักศึกษาเหล่านั้นอีกครั้ง ซึ่งปัญหานี้มีผลสืบเนื่องมาจากการขาดแคลนอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการเพื่อให้ฝึกประสบการณ์

จากการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียนั้น พบว่าจุดแข็งของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นดังนี้

1. รัฐบาลสนับสนุนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมโดยให้การสนับสนุนด้านเงินทุนในการพัฒนาบุคลากรและทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน เพราะรัฐบาลมาเลเซียวางตำแหน่งด้านการศึกษาไว้ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เพราะมีความเห็นว่าประเทศมีความได้เปรียบในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา การสาธารณูปโภค ก่อปรกับค่าครองชีพที่ไม่แพงมากนัก รวมไปถึงประเทศมีความหลากหลายด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งนักศึกษาจะได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความหลากหลายเหล่านั้นขณะที่ศึกษาอยู่ในประเทศ
2. มีการพัฒนาหลักสูตรและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษาโดยกำหนดระเบียบปฏิบัติในการควบคุมมาตรฐานภายในประเทศ เรียกว่า กรอบคุณภาพทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย และมีการตรวจสอบในทุกๆด้านจากผู้ตรวจภายนอก ซึ่งทำให้หลักสูตรด้านการท่องเที่ยว

และบริการของประเทศมีความเข้มแข็ง เช่นมหาวิทยาลัย UTM ต้องผ่านกระบวนการการตรวจสอบในด้านต่างๆ ดังนี้

1. Students performance

- i. KB-Good Standing,
- ii. KS-Conditional standing,
- iii. KG-Failure standing
- iv. CPA-Grade Point Average
- v. CGPA-Cumulative Grade Point Average
- vi. GOT-Graduating on time
- vii. CR-Completion rate

2. Employability

- i. Exit survey
- ii. Alumni survey
- iii. Market survey

3. Lecturer's performance

- i. Teaching evaluation by students (e-PPP)
- ii. Annual staff appraisal (e-LPPT)
- iii. Faculty Quality Award
- iv. UTM Teaching and Learning Award
- v. Courses and workshops for lecturers

4. Curriculum review

- i. Faculty academic committee
- ii. Laboratory attachment training survey
- iii. External examiner reports
- iv. Advisory reports
- v. Student e-Portfolio
- vi. CRR (Course review report)
- vii. PRR (Program review report)
- viii. Generic skill evaluation (Performance criteria report)

5. Delivery system

- i. Academic quality assurance committee
- ii. CSI (Customer Satisfaction Index)
- iii. SSI (Student Satisfaction Index)
- iv. AKNC (Vice chancellor quality award) audit report
- v. MQA standard

การควบคุมมาตรฐานทางการศึกษาของประเทศ สหพันธรัฐมาเลเซียนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของฉ่ำ เชื้ออินทร์ (2553) ที่กล่าวว่าประสิทธิภาพในการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนสามารถวัดได้จากการประเมินหลักสูตร ซึ่งการประเมินคือ การวัดประสิทธิภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่น่าเอากฎระเบียบต่างๆ มาประกอบการตัดสินใจ อาจอยู่ในรูปของลักษณะข้อมูล การวัดคุณค่า คุณภาพ และ ความสำคัญของสิ่งนั้นๆ รวมไปถึงเอาข้อเปรียบเทียบรวมไปถึงประสบการณ์ก่อนหน้านี้มาประกอบการตัดสินใจ เหตุผลที่ต้องมีการประเมินอันเนื่องมาจาก เป็นการตอบสนองเจตนารมณ์ของสังคม ในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่การทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำเอาค่านิยมชุมชน มาประยุกต์กับการตัดสินใจระดับคุณภาพ เพื่อนำข้อประเมินไปปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นไปอีก และ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต นอกจากนั้น การควบคุมคุณภาพนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Novak & Tyler(1986) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนการประเมินการออกแบบทั้งหมดแบ่งออกเป็น 3 หมวดใหญ่ คือ ขั้นพัฒนาหลักสูตร คือ การประเมินโครงร่างหลักสูตร ขั้นการใช้หลักสูตร คือ การประเมินหลักสูตรที่ใช้จริง และขั้นผลิตผลของหลักสูตร คือ การประเมินติดตามผล

3. มีคณาจารย์ที่มีคุณภาพในหลากหลายสายงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยจบสายตรงทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ

4. มีความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์รวมถึงเครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติสำหรับนักศึกษา ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอาหาร โดยมีห้องปฏิบัติการ มีร้านอาหารและโรงแรมให้ลองฝึกปฏิบัติจริงเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะไปฝึกงานกับภาคอุตสาหกรรม และก้าวออกไปทำงานตามสาขาที่เรียนมา ซึ่งNadler and Nadler (1989) กล่าวว่าไว้ว่า กิจกรรมการพัฒนาบุคลากรในภาคต่างๆ รวมไปถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วย การฝึกอบรม การศึกษา และ การพัฒนา ซึ่งการฝึกอบรม (Training) คือ

กระบวนการที่นำเอาคนที่ไม่มีความรู้และทักษะ มาเข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ในแบบใดแบบหนึ่ง

3. มีทางเลือกให้นักศึกษาในการเรียน เช่น นักศึกษาสามารถเลือกเรียนหนึ่งเทอมในประเทศที่ตนเองต้องการและสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตได้ หรือเลือกไปเรียนในระยะสั้นๆ เช่นสองอาทิตย์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการศึกษาของประเทศมาเลเซีย ที่ต้องสร้างความน่าเชื่อถือในเรื่องการเรียนการสอนและระยะเวลาของการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการวางแผนด้านหลักสูตร ทั้งกิจกรรมการสอนและการเรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ก่อให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ และระบบการโอนย้ายผลการเรียนสามารถเชื่อมต่อกับระบบการศึกษาระบบอื่นในระดับเดียวกันหรือสูงกว่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากอุตสาหกรรมในเรื่องการรับนักศึกษาฝึกงาน การได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างห้องปฏิบัติการ โรงแรมและร้านอาหารสำหรับนักศึกษาเพื่อการฝึกงาน

5. มีการร่วมมือกันกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม เช่นมีโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างคณาจารย์และนักศึกษา การจัดทำหลักสูตรร่วมกัน

6. จากการที่ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ทำให้ประชากรในประเทศเรียนรู้ สร้างความเข้าใจและเคารพในความต่าง เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายได้อย่างสงบสุข

จุดอ่อนของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศมาเลเซียคือการที่บุคลากรและนักศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของประชาคมอาเซียน จึงไม่เห็นความสำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนมากเท่าไรนัก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการบูรณาการการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศลาวเพื่อเชื่อมโยงไปถึงการสร้าง ความเข้าใจอันดีในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่ามีรายวิชาในหลักสูตรที่เอื้อต่อความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของทั้งของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว อาทิ

เช่น วิชา Tourism Behavior, Human Relative, International Tourist , Psychology of Tourism, Anthropology , Tourism Geography, History, Language, Culture, Tour Guide, Human Resource Management, MICE

ในอดีต ทางมหาวิทยาลัยในประเทศลาวได้พยายามสร้างเครือข่ายอันดีกับประเทศต่างๆ ทั้งในแง่วิชาการ การจัดการ และวัฒนธรรม อาทิเช่นการส่งนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนยังประเทศต่างๆ เช่น ไทย ญี่ปุ่น เกาหลี การสนับสนุนทั้งอาจารย์และนักศึกษาไปร่วมโครงการเรือเยาวชน การส่งนักศึกษาไปเข้าร่วมการประชุมที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น การส่งเสริมให้นักศึกษาไปเป็นอาสาสมัครงานแข่งกีฬา SEA GAMEและอื่นๆซึ่งกิจกรรมในส่วนนี้มีความสอดคล้องกับนโยบายเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาในประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ข้อ 3 ที่สนับสนุนให้มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย การประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้านการอุดมศึกษา และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการอุดมศึกษาอาเซียน

สหพันธรัฐมาเลเซีย

จากการเก็บข้อมูลของประเทศมาเลเซีย ผู้ให้ข้อมูลทุกคนกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ด้วยธรรมชาติของประเทศมาเลเซียที่มีผู้คนหลากหลายสัญชาติและเชื้อชาติมาประกอบกัน ดังนั้นประชาชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมจึงมีความเคยชินในการอยู่ร่วมกัน ในระบบการศึกษาก็เช่นกัน ในมหาวิทยาลัย มีผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมมาศึกษาอยู่ และทั้งตัวผู้สอนและนักศึกษาเองก็มองว่า เขาเหล่านั้นไม่มีปัญหาในการปรับตัวเพื่อที่จะทำงานร่วมกับบุคลากรที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพราะเป็นสิ่งที่พวกเขาได้พบเห็นอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นแล้ว โดยธรรมชาติของวิชาการการท่องเที่ยวและโรงแรม อาจารย์และนักศึกษาต่างตระหนักดีว่า วิชาสาขานี้เป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบปะผู้คนมากมายจากทั่วโลก ดังนั้นผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในประชาชนที่มาจากประเทศต่างๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

นอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว นักศึกษาได้มีโอกาสไปฝึกงานตามสถานประกอบการที่มีผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกัน จึงเป็นการเตรียมความพร้อมอีกระดับหนึ่งก่อนที่นักศึกษาจะออกไปทำงานจริงๆ นักศึกษาสามารถฝึกงานทั้งในประเทศ ในภูมิภาคอาเซียน หรือในประเทศอื่นๆ ที่มีเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยในประเทศ เช่น ที่ KDU จะมีเครือข่ายกับประเทศเยอรมัน ในขณะที่ Taylor's University มีเครือข่ายกับประเทศฝรั่งเศส

ในบางมหาวิทยาลัยได้เน้นเรื่องการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมเป็นหลักการของหลักสูตร เช่นที่ มหาวิทยาลัย Taylor's ได้กล่าวถึง 'การคิดอย่างก้าวหน้าและมีความสามารถด้านวัฒนธรรมนานาชาติ (Cosmopolitan thinking and intercultural competence) นักศึกษาต้องมีความสามารถในการคิดจากมุมมองระดับโลก (Form opinions and articulate views from a global perspective) และมีความตระหนักถึงความละเอียดอ่อนของความแตกต่างด้านวัฒนธรรมข้ามชาติ (Awareness and sensitivity to cross cultural differences)'

เมื่อพิจารณาถึงรายวิชาที่นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติอื่นๆ พบว่ามีหลากหลายรายวิชา เช่น Travel Geography (Southeast Asia and World), Tourist Destination (Southeast Asia), Malaysian Studies, Islamic Studies/ Moral Studies, History, Arts and Culture of Malaysia, Asian Culture and Heritage, Language, Destination Knowledge and Analysis, Intercultural Management, Socio-anthropology of Tourism

ถ้าเป็นสาขาด้านการอาหารและการโรงแรม นักศึกษาเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมข้ามชาติจากหลากหลายรายวิชา อาทิเช่น Food and Beverage Operation, Organisational Behavior and Practice, Sociology of Organization and Human Resource Management, Guest Service, Introduction to Wine, Cuisine Operation, Kitchen Operation (including Asian cuisine), Food Culture, European Restaurant Operations, International Food and Culture, World Gastronomy, International Cooking

นักศึกษาในมาเลเซียส่วนใหญ่จะได้เรียนวิชา Personal Development เป็นวิชาที่พัฒนาตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับสาขาอาชีพในอนาคต ซึ่งด้านการท่องเที่ยว โรงแรมและอุตสาหกรรมอาหารก็มีเช่นกันโดยนักศึกษาจะได้รับการอบรมด้านมารยาทสังคม การสัมภาษณ์งาน การเตรียมความพร้อมในการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับแขกและเพื่อนร่วมงาน การแก้ไขปัญหาจากการทำงาน และต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านการวางแผนการทำงานอนาคต การเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม รวมไปถึงการทำงานที่มีสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไป และในทุกๆ วิชาจะต้องมีการสั่งงาน ซึ่งก็จะมียานกลุ่มอยู่ด้วย นักศึกษาก็จะได้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างนักศึกษาที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rokeach (1973) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมที่แตกต่างกันย่อมมีบทบาทต่อระบบการศึกษาโดยมีส่วนทำให้อาจารย์ผู้สอนดำเนินการสอนไปได้โดยประสบความสำเร็จหรือไม่ก็พบกับความล้มเหลว เพราะวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ แต่ละระบบการศึกษาจะกำหนดแบบอย่างการทำงาน ความคิด และกิจกรรมทั้งหลายของนักศึกษา ซึ่งวัฒนธรรมและแบบอย่างการดำเนินงาน

เหล่านี้ ไม่ได้ถูกเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ได้ประพฤติปฏิบัติกันมาตั้งแต่ผู้ทรงคุณวุฒิผู้กำหนดแนวทางหลักสูตรผ่านไปจนถึงอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานสอนในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ มาแก่นักศึกษา และสืบทอดไปยังนักศึกษารุ่นหลังต่อไป ซึ่งความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของแต่ละประเทศจะสามารถเสริมสร้างให้ระบบการศึกษามีความก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับว่า เราสามารถจะเข้าใจในวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นที่เพียงใด บางครั้งแผนหลักสูตรการศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ หากค่านิยมสอดคล้องกับนโยบายหลักแผนการสอน นักศึกษามีความเต็มใจในการเรียนรู้ เป็นผลให้ผลการเรียนประสบความสำเร็จและก้าวหน้า แต่ถ้าหลักและนโยบายของแผนการศึกษา เกิดมีความขัดแย้งกับค่านิยมของสังคมท้องถิ่น แผนการศึกษานั้นจะไม่ประสบความสำเร็จได้เลย

กิจกรรมนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมข้ามชาติของนักศึกษาประเทศมาเลเซีย

1. การเรียนรู้จากการจัดงานเรื่องเครื่องดื่มจากนานาประเทศ
2. การส่งนักศึกษาเข้าประกวดงานอาหารและเครื่องดื่มนานาชาติ
3. การจัดงาน Inter-college cooking healthy cooking contest จัดโดยมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนอาหาร เช่น KDU, UiTM, Food Institute, Syuen College, Cilantro Culinary Academy. จัดขึ้นเพื่อหาคนเก่งๆ ด้านอาหาร มีความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย สร้างความตระหนักเรื่องอาหารสุขภาพ
4. การเดินทางไปดูงานที่อินเดีย จีน อียิปต์ ไต้หวัน อินโดนีเซีย กัมพูชา และ ลาว
5. การไปใช้ชีวิตอยู่ที่ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรของ Taylor's University
6. การไปทำงานในงานเลี้ยงต่างๆ เช่นงานของราชวงศ์บรูไน
7. การทำ Workshop กับผู้เชี่ยวชาญ
 - The art and science of Thai cuisine
 - Wine appreciation workshop
 - The world of hoteliers
 - The world of event management

ในเรื่องของแนวทางการบูรณาการการบรรจุวัฒนธรรมข้ามชาติเข้าไปในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมสามารถทำได้ในหลายลักษณะ เช่น

1. บรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาเซียนไว้ในวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว เช่น วิชาภาษาต่างประเทศ วิชาด้านการทูต วิชาวัฒนธรรม วิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

ที่ต้องเข้าใจบุคลิกภาพของแต่ละวัฒนธรรม และวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละชาติ วิชาภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยว วิชาการท่องเที่ยวสากล วิชาการยาทสากล

2. การพัฒนาวิชาใหม่ขึ้นมาที่เกี่ยวกับการวัฒนธรรมข้ามชาติ เช่นวิชาอาเซียนศึกษา วิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอาเซียน วิชาประวัติศาสตร์เชิงเปรียบเทียบภูมิภาคอาเซียน วิชา วัฒนธรรมองค์กรธุรกิจในเขตภูมิภาคอาเซียน วิชาภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน

3. การจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ในภูมิภาคอาเซียน

4. การจัดโครงการฝึกอบรมประสบการณ์ให้นักศึกษาโดยให้ออกไปฝึกประสบการณ์ในประเทศในเขตภูมิภาคอาเซียน

กิจกรรมต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียนั้น สอดคล้องกับบทบาทของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่ได้ระบุว่าประเทศสมาชิกควรพัฒนาเนื้อหาร่วมด้านอาเซียน จัดทำหลักสูตรด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอาเซียน เสนอให้ภาษาในอาเซียนเป็นวิชาเลือก ส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาค จัดให้มีการประชุมวิจัยด้านการศึกษาของอาเซียน จัดกิจกรรมวันอาเซียนและส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกัน ซึ่งมตินี้ได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการและได้จัดทำแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) พร้อมกับ ตารางเวลาดำเนินการกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน โดย เป้าหมายสำคัญของ แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นมีจุดมุ่งหมายให้เกิด ความมั่นคง มั่งคั่ง และมี ศักยภาพในการแข่งขันสูง

วัตถุประสงค์ที่ 4 การสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

ในการสร้างความร่วมมือของสถาบันทางการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้น ต้องสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแบ่งได้ในหลายๆ ส่วน คือ

1. ส่วนของนักศึกษา

1.1. นักศึกษาควรมีโอกาสเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรมในเขตภูมิภาคอาเซียน และสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตในการเรียนได้ ภายใต้ปฏิทินทางการศึกษา และการเทียบโอนหน่วยกิตในระบบเดียวกัน เช่นการเข้าร่วมการแข่งขันทางวิชาการในเขตภูมิภาค โครงการพัฒนาผู้นำวัฒนธรรมอาเซียน การจัดตั้งชมรมอาเซียน การออกค่ายอาสาพัฒนาในระดับอาเซียน

1.2. การฝึกประสบการณ์ในประเทศกลุ่มสมาชิกและนับหน่วยกิตเป็นรายวิชาฝึกประสบการณ์

1.3. การได้รับทุนการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่นทุนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เพื่อศึกษาในมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคอาเซียน

1.4. การร่วมมือกันทำการวิจัยในระดับอุดมศึกษาร่วมกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคอาเซียน

2. ส่วนของบุคลากร

2.1. การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาในด้านการวิจัย หรือการทำวิจัยร่วมกัน

2.2. การเขียนเอกสารประกอบการสอนหรือตำราด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยเฉพาะด้านที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมของภูมิภาคอาเซียนเนื่องจากยังไม่มีตำราในด้านนี้แพร่หลายนัก

2.3. การเข้าร่วมการจัดอบรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งในเชิงวิชาการและวัฒนธรรม

2.4. ศึกษาดูงานในด้านนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

3. ส่วนของสถาบันการศึกษา

3.1. การร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งทางวิชาการและวัฒนธรรม เช่นการทำ Mutual Recognition Arrangement (MRA) การสร้างเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) ดังที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมีกิจกรรมภายใต้เครือข่ายคือการประกันคุณภาพนักศึกษา การเคลื่อนย้ายนักศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ เครือข่ายทรัพยากรสารสนเทศ และการสร้างฐานข้อมูล ในกรณีนี้ ประกอบไปด้วย 26 มหาวิทยาลัยสมาชิก อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยอื่นๆ ควรจะได้มีส่วนร่วมในเครือข่ายนี้เพิ่มขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่ว่าทุกมหาวิทยาลัยต้องมีมาตรฐานเดียวกัน (นันทนา คชเสนี, 2004)

3.2. การจัดสัมมนา หรือ ประชุมปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งเชิงวิชาการและวัฒนธรรม เช่นงานสัปดาห์วัฒนธรรมอาเซียน งานสัมมนาวิชาการด้านพัฒนาหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมในภูมิภาคอาเซียน การพัฒนาจรรยาบรรณคณาจารย์อาเซียน

3.3. การอบรมพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.4. การส่งเสริมความร่วมมือกันในเชิงระบบ เช่นการปรับปฏิทินการศึกษาให้สอดคล้องกันในภูมิภาค การสนับสนุนการเทียบโอนหน่วยกิตในภูมิภาค

4. ส่วนของภาคีรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในเรื่องความร่วมมือทางการศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศตนเองและมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อความเข้มแข็ง ทางวิชาการและวัฒนธรรม และควรอำนวยความสะดวกต่อนักศึกษาในแง่การเดินทาง เช่นออก ASEAN Student passport และการออกวีซ่านักศึกษา หรือวีซ่าที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทาง วิชาการ ซึ่งจากการสรุปผลการประชุม ASEAN+3 Heads of International Relations Offices' Meeting 2553 ในเรื่อง การสร้างความแข็งแกร่งทางการอุดมศึกษาในภูมิภาค เพื่อการส่งเสริม และรองรับการเคลื่อนย้ายนักศึกษา สรุปผลโดย รศ.ดร.นันทนา คชเสนี (2004) ได้กล่าวว่าหนึ่งใน เจ็ดข้อจำกัดในกิจกรรมนี้คือ การออกใบรับรองการทำงานและวีซ่า ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือควรได้มีการ ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งหน่วยงานให้คำปรึกษาใน มหาวิทยาลัยต้นสังกัดและมหาวิทยาลัยเจ้าภาพ ให้ AUN ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางในการ อำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาและบุคลากรในโครงการแลกเปลี่ยนต่างๆ และสร้างเครือข่าย การให้ความคุ้มครองแก่บุคลากรที่ร่วมโครงการแลกเปลี่ยน นอกจากนั้นแล้วรัฐบาลควรเผยแพร่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

5. ส่วนของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชนที่รับนักศึกษาฝึกงานควรเปิดโอกาสรับ นักศึกษาฝึกงานจากประเทศกลุ่มสมาชิกเพื่อที่นักศึกษาเหล่านั้นจะได้มีโอกาสเรียนรู้และ เสริมสร้างประสบการณ์ในประเทศที่มีสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศของตนเอง นอกจากนั้นแล้วควรมีเครือข่ายความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งในกลุ่มประเทศสมาชิก

4.2 สรุปภาพรวมการตอบคำถามการวิจัยทั้งหมด

สถานการณ์ด้านการศึกษาในประเทศลาวอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงระบบ การศึกษา คือ จากการที่มีการศึกษาในสายสามัญเพียง 11 ปี แล้วมาเรียนเตรียมปี 1 ใน มหาวิทยาลัยและศึกษาต่ออีก 4 ปี รวมเป็นเรียนห้าปีในมหาวิทยาลัย มาเป็นระบบการเรียนแบบ สามัญ 12 ปี แล้วสามารถเข้ามหาวิทยาลัยได้ โดยใช้เวลาในมหาวิทยาลัยเพียงแค่ 4 ปี หลักสูตร ด้านการท่องเที่ยวของประเทศลาวอยู่ในระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งมหาวิทยาลัยที่เป็น แม่แบบหรือแกนนำในการจัดการปรับปรุงหลักสูตรคือมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว โดยมหาวิทยาลัย หลักๆ ในแต่ละภูมิภาคของลาวก็อยู่ในระหว่างการปรับปรุงเช่นกัน โดยรอรอบหลักสูตรจากทาง มหาวิทยาลัยแห่งชาติ และนำไปหาจุดที่มหาวิทยาลัยตนเองมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อเป็น หลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ดีตาม ประเทศลาวยังขาดบุคลากรสายสอนที่มีความ เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมอยู่ และยังขาดเครื่องมือสำหรับปฏิบัติการ จึงต้องเปิดวิชา

เชิงการบริหารจัดการมากกว่าวิชาเชิงปฏิบัติการ ทำให้นักศึกษาที่จบไปขาดศักยภาพในการทำงานเชิงปฏิบัติ

ในส่วนของสถานการณ์หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศมาเลเซีย พบว่ามีหลักสูตรด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอาหารหลากหลายทั้งด้านการจัดการ บริหารธุรกิจ สถาปัตยกรรม วิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ และมีทุกระดับปริญญา เริ่มตั้งแต่อนุปริญญา ปริญญาตรี โท และเอก นอกจากนั้น ยังมีทั้งหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ การจัดทำหลักสูตรของประเทศมาเลเซีย นั้น ถ้าเป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัยรัฐบาล มักเป็นหลักสูตรที่ทางมหาวิทยาลัยได้เขียนขึ้นมาเอง ในขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนได้ขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศเพื่อสร้างหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันขึ้นมา เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและการปฏิบัติ เพื่อที่จะได้ก้าวไปสู่การพัฒนาหลักสูตรด้วยตนเองในอนาคต จุดแข็งของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในประเทศมาเลเซียคือความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติ ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอาหาร อีกทั้งยังมีความร่วมมือกันกับภาคเอกชนในการจัดทำห้องปฏิบัติการต่างๆ และการส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จุดอ่อนของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศมาเลเซีย คือการที่บุคลากรและนักศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของประชาคมอาเซียน จึงไม่เห็นความสำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนเท่าไรนัก

ในเรื่องของแนวทางการบูรณาการการบรรจุวัฒนธรรมข้ามชาติเข้าไปในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมสามารถทำได้ในหลายลักษณะ เช่น บรรจุไว้ในวิชาสอน โดยการสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้าไปในรายวิชาเก่า การคิดวิชาใหม่ขึ้นมาที่เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรม การจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ในภูมิภาคอาเซียน ในการสร้างความร่วมมือของสถาบันทางการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้น ต้องสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนของนักศึกษา บุคลากร สถาบันการศึกษา รัฐบาล และภาคเอกชน

บทที่ 5 บทสรุป

ผลการวิจัยเรื่อง ASEAN: การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาในเรื่องของสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวและจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยว ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อหาแนวทางบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศและสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆให้สอดคล้องกันและการศึกษาภาคสนามเพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 บทสรุป

จากการที่อาเซียนได้เปิดตลาดบริการและสาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในสาขาที่ได้มีการจัดทำความตกลงการยอมรับด้านการท่องเที่ยว (Mutual Recognition Arrangements for Tourism Professionals) เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการตอบสนองการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งการเคลื่อนย้ายของแรงงานอย่างเสรีนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและความไม่เข้าใจกันในวัฒนธรรมข้ามชาติ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ต้องมีการวางแผนและจัดการที่ดี โดยเฉพาะการวางแผนผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในภูมิภาค งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวและจุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยว ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อหาแนวทางบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศและสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบโจทย์คำถามการวิจัยและสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยศึกษาในเรื่องของความสำคัญของการท่องเที่ยว ความร่วมมือของประชาคมอาเซียน การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรการท่องเที่ยวประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย การศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูล ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล สัมภาษณ์รายกลุ่มและการสังเกต โดยเก็บข้อมูลจากผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม นักศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรม รวมไปถึงบุคลากรในทั้งสองประเทศ โดยผลการวิจัยตอบตามวัตถุประสงค์งานวิจัยเป็นดังนี้

สถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

จากการเก็บข้อมูล ณ ประเทศลาว พบว่ามหาวิทยาลัยในประเทศลาวมีกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยนักศึกษาที่อาศัยอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ นั้น ต้องเรียนในมหาวิทยาลัย ส่วนภูมิภาคของตนเองเท่านั้น ยกเว้นแต่ที่ไม่มีสาขาวิชาที่นักศึกษาต้องการจะเรียนเปิดสอนในมหาวิทยาลัยของภูมินาคนั้นๆ จึงจะขอทำเรื่องเข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว หรือมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอื่นๆ เหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้เกิดข้อโต้แย้งเรื่องการหลอมนล้าทางวิชาการของหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรม เนื่องจากว่ามหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งมีหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป ไม่มีหลักสูตรมาตรฐานกลาง ดังนั้น จะเป็นการดีถ้ามีหลักสูตรมาตรฐานกลางไว้เป็นเกณฑ์ และในแต่ละมหาวิทยาลัยปรับใช้ตามศักยภาพและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในแต่ละภูมิภาค ซึ่งในขณะนี้ มหาวิทยาลัยในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำลังอยู่ในช่วงการปรับปรุงหลักสูตรทุกหลักสูตรทั่วประเทศ เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้ปรับระบบการสอบสามัญใหม่ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะสร้างหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมร่วมกัน

วิชาสาขาการท่องเที่ยวและโรงแรมถือเป็นสาขาวิชาที่ใหม่ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีนักศึกษาที่จบออกไปในระดับปริญญาตรีเพียงแค่ 286 คน ซึ่งยังถือว่าไม่เพียงพอต่อความต้องการของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม จึงได้มีการจ้างงานบุคลากรจากประเทศต่างๆ เข้ามาทำงานในประเทศนี้

ในส่วนของมหาวิทยาลัยในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียนั้น ได้มีการเปิดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยว โรงแรม อาหาร รวมไปถึงธุรกิจกิจกรรมเนื่องด้วยประเทศให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการผลิตบุคลากรเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมให้เพียงพอ โดยการจัดการเรียนการสอนด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการนั้น มีการจัดตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี โท และเอก โดยประเภทของปริญญาการศึกษา มีหลากหลายกันไปทั้งด้านศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และอื่นๆ หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียแบ่งเป็นสองแบบคือหลักสูตรที่สร้างขึ้น

เอง โดยส่วนใหญ่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยของรัฐ และหลักสูตรแบบ franchise หรือ dual degree ที่ได้รับความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศ ซึ่งหลักสูตรแบบนี้ มักเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งและสร้างหลักสูตรที่คิดค้นขึ้นเองต่อไป

จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

การจัดการเรียนการสอนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น มีจุดอ่อนในแง่ของการขาดแคลนผู้สอนด้านการท่องเที่ยว และการขาดอุปกรณ์สำหรับฝึกปฏิบัติ ในขณะที่ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียไม่มีปัญหาในด้านนี้เลย อีกทั้งยังได้รับการร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการจัดซื้อหรือสร้างห้องปฏิบัติการ

เมื่อมองถึงแง่ของความตระหนักในการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวในประเทศสมาคมอาเซียนในปี 2558 นั้น พบว่าทั้งบุคลากรและนักศึกษาของทั้งสองประเทศยังไม่ได้ให้ความสนใจกับเรื่องนี้เท่าที่ควร โดยเฉพาะเรื่องของข้อพึงระวังในด้านความขัดแย้งทางวัฒนธรรมประเทศลาวนั้น ประชากรมีจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมของคนในชาติตื้นสูงมาก แต่ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าจะสามารถรับมือกับการรวมทำงานกับคนที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน ขณะนี้มีบุคลากรจากชาติต่างๆ ได้เข้าไปเพื่อทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในประเทศลาวบ้างแล้ว เนื่องจากว่าแรงงานด้านนี้ยังไม่เพียงพอ จากการสอบถามบุคลากรชาติอื่น พบว่ายังเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในที่ทำงานอยู่เสมอ ในส่วนของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียนั้น ถึงแม้ว่าทางบุคลากรสายสอนและนักศึกษายังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนในปี 2558 มากนัก แต่ด้วยลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันอยู่แล้วทางด้านเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม ทำให้บุคลากรและนักศึกษาไม่กังวลใจกับเรื่องความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดขึ้นได้

แนวทางการบูรณาการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

จากการวิเคราะห์รายวิชาสอนในด้านการท่องเที่ยว การโรงแรม และอุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่ามหาวิทยาลัยจากทั้งสองประเทศนั้น มีรายวิชาที่สามารถเสริมสร้างความเข้าใจและได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของประเทศอื่นๆ รวมไปถึงประเทศในภูมิภาค

อาเซียน นอกจากนั้นแล้วยังมีการจัดการสอนในบางวิชาที่สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักศึกษาในเรื่องของการทำงานร่วมกับคนต่างวัฒนธรรมกันอีกด้วย

ในเรื่องของการบูรณาการการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศนั้น สามารถทำได้ในหลายลักษณะเช่น การสอกรแทรกเนื้อหา การสร้างวิชาใหม่ การอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ข้ามวัฒนธรรม การฝึกงานของนักศึกษาในต่างประเทศ การจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม ในการสร้างความร่วมมือของสถาบันทางการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้น ต้องสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ส่วนของนักศึกษา บุคลากร สถาบันการศึกษา รัฐบาล และภาคเอกชน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

จากการศึกษาหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อหาแนวทางการบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการนำเสนอ และประชาสัมพันธ์นโยบายการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียนให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษา ทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเองได้เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เช่นการจัดโครงการบรรยายทางวิชาการเรื่องความตระหนักเรื่องการค้ามนุษย์อาเซียน

2. ผู้ที่จัดทำหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวต้องพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับอาเซียนได้ ไม่ใช่เฉพาะระดับประเทศ โดยต้องพัฒนาด้านภาษาด้านการรับมือกับการทำงานร่วมกับบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มาจากต่างวัฒนธรรม หรือการเรียนรู้การทำงานในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรในอนาคตควรมีรูปแบบของเครือข่ายการเรียนรู้ ในด้านวิชาการและวิชาชีพ และถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจัดหลักสูตรเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความต่อเนื่องตลอดเวลาในชีวิต ซึ่งจะมีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากรให้มีศักยภาพมากขึ้น โดยการเปิดสอนหลักสูตรเพิ่มความเป็นนานาชาติมากขึ้นนั้น จะมีการเปิดหลักสูตรที่ให้การเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศใหม่ๆ อย่างน้อย 2 ภาษา นอกจากนี้หลักสูตรและการเรียนการสอนจะมีการพัฒนาทักษะในด้านกระบวนการคิด การศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีศักยภาพในการสื่อสาร เป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความคิดที่กว้างไกล ใฝ่หาการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ผู้เรียนรู้มีความรู้ทั้งเรื่องที่เป็นแบบสากล นานาชาติ และในท้องถิ่น ซึ่งจะสามารถเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม และควรที่จะมีการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรที่ผสมผสานในองค์ความรู้ทั่วไปและในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเสมอ และการจัดการเรียนและการสอนควรจะมีการใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และสุดท้ายคือการเพิ่มมาตรฐานการควบคุมคุณภาพทางการศึกษาในทุกระดับชั้นให้ครอบคลุมทั้งภูมิภาค

3. บุคลากรสายสอนต้องพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นไปอีก เพื่อจะได้มีศักยภาพในการให้ความรู้แก่นักศึกษา เพื่อให้ได้เทียบเท่ากับระดับสากล

4. ในประเด็นของการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั้น ควรจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของทั้งผู้สอนและนักศึกษาในเรื่องของการทำงานข้ามวัฒนธรรม เช่นโครงการและเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและงานวิจัย โครงการดูงาน โครงการความร่วมมือกันจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประชุมระดับนานาชาติ หรือโครงการสัมมนาต่างๆ

1.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ในการทำงานวิจัยครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วน of ทั้งอาจารย์และนักศึกษาในเรื่องของการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อการทำงานในระดับอาเซียน

5.3 สรุป

บทนี้ได้สรุปเนื้อหาใจความหลักของงานวิจัย เริ่มตั้งแต่การชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานวิจัยขึ้นนี้ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิธีการวิจัย และการนำเสนอผลงานวิจัยเพื่อหาแนวทางการบูรณาการบรรจุเรื่องการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไปในหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย พร้อมกันนั้นได้เสนอแนวทางการสร้างความร่วมมือของมหาวิทยาลัยของทั้งสองประเทศเพื่อความเข้าใจอันดีด้านวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547. **สรุปผลการสำรวจค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวปี 2546.**
[เอกสารประชาสัมพันธ์]. กรุงเทพฯ : สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี. 2553. **บันทึกความเข้าใจระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่าด้วยความร่วมมือด้านการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานรัฐมนตรี.
- จำ เชื้ออินทร์. 2553. **การพัฒนาหลักสูตร.** [Online] Available at HTTP:
images.kankamol.multiply.multiplycontent.com/.../develop%5B1%5D.pdf?
[2553 พฤศจิกายน 20].
- จิตรัตน์ สุขพาสันเจริญ. 2553. **รายงานการเดินทางเข้าร่วมงาน Mekong Forum 2010 (MTF) ณ เมืองเสียมราฐ ราชอาณาจักรกัมพูชา.** E-TAT Tourism Journal 2553: 3.
กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- นันทนา คชเสนี. 2004. **กรณีศึกษา: การเตรียมความพร้อมกิจกรรม/โครงการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษา.** [Online] Power point จากการบรรยายเรื่อง ASEAN Community Network. Available www.aunsec.org [2554 เมษายน 8]
- นิศา ชัชกุล. 2550. **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุสาสินี จิตราภิรมย์. 2545. **การรับรู้วัฒนธรรมองค์การและความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานในโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรชัย โพคันโย. 2553. **ความร่วมมือทางการศึกษาในประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558.** [Online] Available HTTP:
<http://www.sobdai.com/component/content/article/53-update-educational-dynamics/476-2010-11-14-20-58-05.html>. [2553 ตุลาคม 20]
- มหาวิทยาลัยพายัพ. 2553. **Curriculums and Regulations for International Programs Undergraduate Level 2009.** โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยพายัพ: เชียงใหม่.

- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. 2553. **Cross-Cultural Interactive Learning Method**. [Online] Available HTTP:
<http://www.popeduspace.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=539115485&Ntype=1>. [2554 กุมภาพันธ์ 28]
- สุดาพร ชูตินทรานนท์. 2542. **การท่องเที่ยวกับธุรกิจการบริการ**. จุลสารการท่องเที่ยว 18 : 2 (เมษายน-มิถุนายน) : 42.
- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. 2553. **ระบบการศึกษา สปป. ลาว**. [Online] Available HTTP:
http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=390&catid=61&Itemid=193. [2553 ตุลาคม 20]
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553. **การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศมาเลเซียและไทย**. [Online] Available HTTP:
<http://www.onec.go.th/publication/4210041/c6.htm>. [2553 ตุลาคม 28]
- ศุภชัย ยวปราบ. 2554. **การเตรียมความพร้อมกิจกรรม/โครงการรองรับงานเป็นประชาคมอาเซียนและเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษา**. Power point ประกอบการบรรยาย ณ. โรงแรม Golden Tulip Sovereign วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2554
- Adidam, P. T., Gajre, S. & Kejriwal, S., 2009. Cross-cultural competitive intelligence strategies. **Marketing Intelligence & Planning**, 27 (5), p.666-80.
- Adler, N.J. and Gundersen, A. **International Dimensions of Organization Behavior**. USA: Thomson
- Broom, L., & Selznick, P. 1968. **Sociology: A Text with Adapted Readings** (4th ed.). New York: Harper and Row.
- Chen, J., McQueen, R. J. & Sun, P. Y. T., 2010. The impact of national cultures on structured knowledge transfer. **Journal of Knowledge Management**, 14 (2), p.228-42.
- Cullen, J. B. & Parboteeah, K. P. 2008 **Multinational Management: A Strategic Approach**. South Western:Thompson

- Division of Higher Education, 2006. 'The Current Situation of Higher Education in Lao PDR', HTVED, MOE, September 2005; Higher Education in South-East Asia, UNESCO Bangkok, 2006.
- Fantini, A. 2000. A central concern: Development intercultural competence. **About Our Institution**, Fantini, A. (Ed.), SIT Occasional Papers Series. Brattleboro, VT: The School for International Training, p. 25-42.
- Hofstede, G. 1987. **Culture's Consequences: International Differences in Work-related Values** (Abridged ed.). Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Hofstede, G., & Bond, M.H. 1988. The Confucius connection: from cultural roots to economic growth. **Organizational Dynamics**, 16, 4-21.
- Hofstede, G. 2001. **Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations** (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Inkeles, A. & Levinson, D.J. 1969. National character: the study of modal personality and sociocultural systems. In G. Lindzey & E. Aronson (Eds.), **The Handbook of Social Psychology**, Vol. 4. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Johnson, J., Lenartowicz, T., & Apud, S. 2006. Cross-cultural competence in international business: Toward a definition and a model. **Journal of International Business Studies**, 37, p. 525-543.
- LeBaron. M., 2003. **Cross-Cultural Communication**. [Online]. Available HTTP: http://www.beyondintractability.org/essay/cross-cultural_communication/ [2011 March 20].
- Leiper, N. 2004. **Studying Tourism: a Whole Systems Approach**, Tourism Management, 3rd edn.,. Malaysia.:Pearson Hospitality Press.
- Maslow, A.,. 1943. **A Theory of Human Motivation**. Psychological Review, p. 50, pp. 370-396.
- Nadler, L. & Nadler, Z. 1989. **Developing Human Resource (Jossey Bass Business and Management Series)**. Jossey-Bass Inc Pub,
- Neisbitt, J. 1982. **Megatrends**. San Francisco. :Warner Book: New York

- Nonaka, I., & Takeuchi, H. 1995. **The Knowledge-creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation**, Oxford University Press, Oxford.
- Novak, J. & Tyler, R. 1986. **A Theory of Education**. California: Cornell Univ Press
- Parsons, T. & Shils, E.A. 1951. **Toward a General Theory of Action**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Reisinger, Y. 2009. **International Tourism Cultures and Behavior**. USA: Butterworth-Heinemann.
- Rokeach, M. 1973. **The Nature of Human Values**. New York: Free Press.
- Saee, J. 2005. **Managing Organizations in a Global Economy: An Intercultural Perspective**. Australia: Thomson.
- Scollon, R., & Scollon, S. 1995. **Intercultural Communication: A Discourse Approach**, Blackwell, Cambridge, MA.
- Somovar, L., Porter, R., & Jain, N. 1981. **Understanding Intercultural Communication**, Wadsworth, Belmont, CA.
- Soules, M. 2006. **Notes Toward a Definition of Culture** [Online]. Available at: <http://www.mala.bc.ca/~soules/media112/culture.htm> [accessed 20 January 2011]
- The Malaysian Qualifications Agency 2007. **The Malaysian Qualifications Framework**, Kuala Lumpur
- The Prime Minister's Decree establishing the National University of Laos; **The Prime Minister's Decree on Private Higher Education in 1995** (revised in 2000).
- Trompenaars, F. & Hampden-Turner, C. 1999. **Riding the Waves of Culture: Understanding Cultural Diversity in Business**. London: Nicholas Brealey.
- Universiti Putra Malaysia, 2011. Faculty of Economics and Management [Online] Available at: <http://www.econ.upm.edu.my/2007/wev/index.php?page=Inugprogram&bac=becon> [accessed 20 January 2011]
- Wit, D. 1980. **Thailand: Another Vietnam**. New York: Scriber.

ภาคผนวก (Appendix)

ภาคผนวก ก. บทความการวิจัย

**การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย**

Learning Each Other Through ASEAN Tourism Education: The Case of Lao's People
Democratic Republic and Federation of Malaysia

พิมพ์มาดา วิชาศิลป์

Pimmada Wichasin

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

Suan Dusit Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยว จุดแข็งและจุดอ่อน ของมหาวิทยาลัยในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐเพื่อหาแนวทางบูรณาการ การศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศและหาแนวทางการสร้างความ ร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการ สัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างและการสังเกต โดยมีพื้นที่การทำวิจัยสองประเทศ คือประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย ผลการศึกษา พบว่าสถานการณ์ด้านการศึกษาในประเทศ ลาวอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ดังนั้นหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของประเทศ ลาวจึงอยู่ในระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนในประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น ได้มีส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของชนชาติตนเองเป็นอย่างดี นักศึกษามีทัศนคติที่เปิดกว้างในการรับรู้และเคารพถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเองแต่มีจุดอ่อนในแง่ของการ ขาดแคลนผู้สอนด้านการท่องเที่ยว และขาดอุปกรณ์สำหรับฝึกปฏิบัติ และขาดตำราด้านการท่องเที่ยวและ โรงแรม ในส่วนของมหาวิทยาลัยในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียนั้น ได้มีการเปิดการเรียนการสอนด้านการ ท่องเที่ยว โรงแรม อาหาร รวมไปถึงธุรกิจกิจกรรมเนื่องด้วยประเทศให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการผลิตบุคลากรเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมให้เพียงพอ จุดแข็งของการจัดการ เรียนการสอนในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียคือรัฐบาลสนับสนุนด้านเงินทุนในการพัฒนาบุคลากรและทรัพยากร ในการจัดการเรียนการสอน มีการควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา มีความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติ ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากภาคอุตสาหกรรมในเรื่องการรับ นักศึกษาฝึกงานและการได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างห้องปฏิบัติการสำหรับนักศึกษาเพื่อการฝึกงาน และมีการร่วมมือกันกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม ในขณะที่จุดอ่อนคือการที่บุคลากรและนักศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของประชาคมอาเซียน ในเรื่องของการบูรณาการการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ

นั้น สามารถทำได้ในหลายลักษณะเช่น การสอกรแทรกเนื้อหา การสร้างวิชาใหม่ การอบรม การดูงาน การแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ข้ามวัฒนธรรม การฝึกงานของนักศึกษาในต่างประเทศ การจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม ในส่วนของแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้น สามารถกระทำในหลายๆ ส่วนคือ ในส่วนของนักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา สถาบันการศึกษานั้น ภาครัฐบาลและ ภาคเอกชน

คำหลัก : การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรม วัฒนธรรมข้ามชาติ

Abstract

The purpose of this research was to study the current curriculum in tourism , to analyse the strengths and weaknesses of the curriculum of universities in Lao People's Democratic Republic (Laos PDR) and Federation of Malaysia, to offer guidelines in integrating knowledge in cross-cultural in the curriculums and to propose ways of fostering better collaborations between institutions. The data was collected by in-depth interview and observation in these two countries. The results indicated that Laos PDR was in the process of educational system changes. Hence, the tourism and hotel curriculum was in the developing stage. The strength of tourism and hotel curriculum in Laos PDR was the strong encouragement of the cultural understanding. Students were also open-minded in term of perception and respect towards other cultures. However, the weaknesses of the curriculum were the insufficient of lecturer, tools and rooms for practice and textbooks in Laos language. In Malaysia universities, there were curriculum about tourism, hotel, culinary and event business due to the fact that the government gave important to tourism industry and considered the human resource development essential. The strengths of the tourism and hotel curriculum in Malaysian were support from the government by allocating budget for establishing facilities and human resource development, having methods in evaluating and improving quality and standard of the curriculum, qualified human resources and training equipment, strong support from tourism industries for students work placement and financial support for practice lab, good collaboration with established foreign institutions that offering tourism curriculum. Nevertheless, the weakness was the unawareness among lecturers and students about the ASEAN Economic Community. The ways of integrating cross-cultural aspects in tourism and hotel curriculum could be done in a variety of forms such as integrating ASEAN aspects into the formers subjects, creating new subject about ASEAN tourism, training, creating exchange projects for both lecturer and students in ASEAN countries, students work placement in ASEAN countries ,Annual ASEAN seminar/ conference/ workshop on

tourism. The ways of fostering better collaborations between institutions could be done in various sectors such as students, lecturers, institutes, governments and private sector.

Keywords: Curriculum development, Tourism and hotel curriculum, Cross-culture

คำนำ

จากการที่อาเซียนได้วางแผนการเปิดตลาดบริการด้านการท่องเที่ยวโดยอนุญาตให้นักลงทุนสัญชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามาตั้งกิจการในอีกประเทศหนึ่งของสมาชิกอาเซียน และได้วางแผนจัดทำ ASEAN Business Card เพื่ออำนวยความสะดวกของผู้เดินทางจากข้อตกลงการเปิดเสรีในเรื่องของการเคลื่อนย้ายของนักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ แรงงานฝีมือและผู้มีความสามารถพิเศษในสาขาวิชาชีพต่างๆภายในประเทศสมาชิก ซึ่งสาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในสาขาที่ได้มีการจัดทำข้อตกลงการยอมรับด้านการท่องเที่ยว (Mutual Recognition Arrangements for Tourism Professionals) เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการตอบสนองการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตามการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและความไม่เข้าใจกันในวัฒนธรรมข้ามชาติ ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ต้องมีการวางแผนและจัดการที่ดี โดยเฉพาะการวางแผนผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในภูมิภาค

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวและโรงแรมมีส่วนสำคัญในการสรรสร้างคุณภาพการบริการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว ถึงกระนั้นคุณภาพการบริการของแต่ละประเทศแต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไป และการสร้างข้อตกลงการยอมรับด้านการท่องเที่ยวในเรื่องของการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในด้านแรงงานด้านการท่องเที่ยวนั้นอาจก่อให้เกิดความแตกต่างกันในระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการและความไม่เข้าใจกันในด้านวัฒนธรรม ดังนั้นการวางแผนและการจัดการที่ดีผ่านกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษาการท่องเที่ยวและโรงแรมในภูมิภาคอาเซียนเป็นสิ่งสำคัญ งานวิจัย 'ASEAN: การบูรณาการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย' จึงมีเป้าหมายเพื่อหาแนวทางสร้างความเท่าเทียมกันของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวผ่านสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในการสร้างมาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยว จุดแข็งและจุดอ่อนของมหาวิทยาลัยในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อหาแนวทางบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ และเพื่อหาแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

เครื่องมือและวิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ในการสัมภาษณ์ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อหาข้อมูลในเชิงลึกในเรื่องของหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม ว่ามีลักษณะอย่างไร มีจุดแข็งและจุดอ่อนอะไร รวมไปถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรในหลักสูตรและนักศึกษา โดยเน้นในเรื่องของการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติเป็นแกนหลักในการตั้งคำถาม ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์ทั้งสองลักษณะคือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล และการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม โดยสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยในประเทศลาวและประเทศมาเลเซีย นักศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมและผู้ที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในทั้งสองประเทศ ในการสังเกตผู้วิจัยบันทึกการสังเกตผ่านรูปภาพและการเขียน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างซึ่งเป็นการสังเกตที่ไม่ได้กำหนดรายการสิ่งที่ต้องสังเกตไว้อย่างแน่นอน แต่ผู้สังเกตมีอิสระที่จะสังเกตพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ

ผลการศึกษา

สถานการณ์หลักสูตรการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

จากการเก็บข้อมูล ณ ประเทศลาว พบว่ามีมหาวิทยาลัยหลักๆ อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ โดยนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในภูมินาณั้นๆ ต้องเรียนในมหาวิทยาลัยหลักในส่วนภูมินาณของตนเอง เว้นแต่ถ้าไม่มีสาขาวิชาที่นักศึกษาต้องการจะเรียนเปิดสอนในมหาวิทยาลัยของภูมินาณนั้นๆ จึงจะขอทำเรื่องเข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว หรือมหาวิทยาลัยในภูมินาณอื่นๆ ข้อบ่งคั้งนี้นำมาซึ่งการเกิดข้อโต้แย้งเรื่องการเหลื่อมล้ำทางวิชาการของหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรม เนื่องจากว่ามหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งมีหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป

ในขณะนี้ประเทศลาวอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา คือ จากการที่มีการศึกษาในสายสามัญเพียง 11 ปี แล้วมาเรียนเตรียมปี 1 ในมหาวิทยาลัย และศึกษาต่ออีก 4 ปี รวมเป็นเรียนห้าปีในมหาวิทยาลัย มาเป็นระบบการเรียนแบบสามัญ 12 ปี แล้วสามารถเข้ามหาวิทยาลัยได้ โดยใช้เวลาในมหาวิทยาลัยเพียงแค่ 4 ปี ดังนั้นหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศลาวจึงอยู่ในระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งทางรัฐบาลจะออกกรอบมาตรฐานหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมไว้ และให้แต่ละมหาวิทยาลัยนำไปปรับใช้ตามความพร้อมและความเชี่ยวชาญของทรัพยากรที่มีอยู่

ในส่วนของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียนั้น ได้มีการเปิดการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยว โรงแรม อาหาร รวมไปถึงธุรกิจกิจกรรมเนื่องด้วยประเทศให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยการจัดการเรียนการสอนด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการนั้น มีการจัดตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี โท และเอก โดยประเภทของปริญญาการศึกษา มีหลากหลายกันไปทั้งด้านศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ และอื่นๆ หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียแบ่งเป็นสองแบบคือ หลักสูตรที่สร้างขึ้นมาจาก โดยส่วนใหญ่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยของรัฐ และหลักสูตรแบบเครือข่ายที่ได้รับความนิยม

ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศ ซึ่งหลักสูตรแบบหลังนี้ มักเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเอกชนเพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งและสร้างหลักสูตรที่คิดค้นขึ้นเองต่อไป

จุดอ่อนและจุดแข็งของหลักสูตรการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธรัฐมาเลเซีย

การจัดการเรียนการสอนในประเทศลาวนั้น มีจุดแข็งคือ รัฐบาลได้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของชนชาติตนเองเป็นอย่างดี นักศึกษามีความตระหนักและรับรู้คุณค่าของชาติและความเป็นคนของชาติได้ชัดเจน ในขณะเดียวกัน นักศึกษาก็มีทัศนคติที่เปิดกว้างในการรับรู้และเคารพถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง นอกจากนี้ คณาจารย์และนักศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาต่างๆ เพิ่มเติมโดยการเรียนรู้ปริญญาด้านการท่องเที่ยวหนึ่งปริญญาในช่วงกลางวัน และอีกหนึ่งปริญญาด้านภาษาในช่วงเย็น ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้เป็นค่านิยมที่นักศึกษาแทบทุกคนปฏิบัติ โดยนักศึกษามุ่งเน้นพัฒนาตนเองให้ทัดเทียมบุคลากรจากประเทศอื่นๆ ในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังขาดบุคลากรสายสอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม ขาดเครื่องมือสำหรับปฏิบัติการ ขาดตำราด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม และได้รับปัญหาที่ได้มาจากการประเมินจากภาคอุตสาหกรรมคือ นักศึกษาที่จบไปยังมิคุณภาพไม่ได้มาตรฐานเท่าไร

ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย นั้น พบว่ามีจุดแข็งคือรัฐบาลสนับสนุนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมและได้ในการสนับสนุนด้านเงินทุนในการพัฒนาบุคลากรและทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาหลักสูตรและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติในการควบคุมมาตรฐานภายในประเทศ เรียกว่า กรอบคุณภาพทางการศึกษาของประเทศมาเลเซีย และมีการตรวจสอบในทุกๆ ด้านจากผู้ตรวจภายนอก ซึ่งทำให้หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและบริการของประเทศมีความเข้มแข็ง มีคณาจารย์ที่มีคุณภาพในหลากหลายสายงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยจบสายตรงทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ มีความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติ ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอาหาร โดยมีห้องปฏิบัติการ คือมีร้านอาหารและโรงแรมให้ฝึกประสบการณ์ มีทางเลือกให้นักศึกษาในการเรียน เช่น นักศึกษาสามารถเลือกเรียนหนึ่งเทอมในประเทศที่ตนเองต้องการและสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตได้ หรือเลือกไปเรียนในระยะสั้นๆ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียยังได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากอุตสาหกรรมในเรื่องการรับนักศึกษาฝึกงาน การได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อสร้างห้องปฏิบัติการ โรงแรมและร้านอาหารสำหรับนักศึกษาเพื่อการฝึกงาน มีการร่วมมือกันกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรม เช่น มีโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างคณาจารย์และนักศึกษา การจัดทำหลักสูตรร่วมกัน อย่างไรก็ตามหลักสูตรยังมีจุดอ่อนคือ การที่บุคลากรและนักศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของประชาคมอาเซียน จึงไม่เห็นความสำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนมากเท่าไรนักและไม่มีหลักสูตรหรือรายวิชาที่สอนเรื่องความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมข้ามชาติที่เด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นในระดับการศึกษาใด

แนวทางการบูรณาการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศลาวเพื่อเชื่อมโยงไปถึงการสร้าง ความเข้าใจอันดีในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่ามีรายวิชาในหลักสูตรที่เอื้อต่อความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ แตกต่างของทั้งของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวหลายวิชา อาทิเช่น วิชา Tourism Behavior, Human Relative, International Tourist , Psychology of Tourism, Anthropology , Tourism Geography, History, Language, Culture, Tour Guide, Human Resource Management, MICE นอกจากนี้ ทาง มหาวิทยาลัยในประเทศลาวได้พยายามสร้างเครือข่ายอันดีกับประเทศต่างๆ ทั้งในแง่วิชาการ การจัดการ และ วัฒนธรรม อาทิเช่นการส่งนักศึกษาไปแลกเปลี่ยนยังประเทศต่างๆ เช่น ไทย ญี่ปุ่น เกาหลี การสนับสนุนทั้ง อาจารย์และนักศึกษาไปร่วมโครงการเรือเยาวชน การส่งนักศึกษาไปเข้าร่วมการประชุมที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น การส่งเสริมให้นักศึกษาไปเป็นอาสาสมัครงานแข่งกีฬา SEA GAMEและอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อมองถึงแง่ของความตระหนักในการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวในประเทศ สมาคมอาเซียนในปี 2558 นั้น พบว่าทั้งบุคลากรและนักศึกษาของประเทศลาวไม่ได้ให้ความสนใจกับเรื่องนี้ เท่าที่ควร โดยเฉพาะเรื่องข้อพิพาทระว่างในด้านความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าประชากรของประเทศลาวมี จิตสำนึกด้านวัฒนธรรมของคนในชาติตนสูงมาก แต่ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าจะสามารถรับมือกับการร่วม ทำงานกับคนที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการสอบถามบุคลากรชาติอื่นที่เข้ามา ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในประเทศลาวเนื่องจากว่าแรงงานด้านนี้ยังไม่เพียงพอ พบว่ายังเกิด ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในที่ทำงานอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศมาเลเซียเพื่อเชื่อมโยงไปถึงการสร้าง ความเข้าใจอันดีในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่ามีรายวิชาในหลักสูตรที่เอื้อต่อความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ แตกต่างของทั้งของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวหลายวิชา อาทิเช่น Travel Geography (Southeast Asia and World), Tourist Destination (Southeast Asia), Malaysian Studies, Islamic Studies/ Moral Studies, History, Arts and Culture of Malaysia, Asian Culture and Heritage, Language, Destination Knowledge and Analysis, Intercultural Management, Socio-anthropology of Tourism

นักศึกษาในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่จะได้เรียนวิชา Personal Development เป็นวิชาที่พัฒนา ตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับสาขาอาชีพในอนาคต ซึ่งด้านการท่องเที่ยว โรงแรมและอุตสาหกรรมอาหารก็มีเช่นกัน โดยนักศึกษาจะได้รับการอบรมด้านมารยาทสังคม การสัมภาษณ์งาน การเตรียมความพร้อมในการทำงาน การ มีปฏิสัมพันธ์กับแขกและเพื่อนร่วมงาน การแก้ไขปัญหาจากการทำงาน และต้องมีการเตรียมความพร้อมด้าน การวางแผนการทำงานอนาคต การเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม รวมไปถึงการ ทำงานที่มีสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไป และในทุกๆ วิชาจะต้องมีการสั่งงาน ซึ่งก็จะมีงานกลุ่มอยู่ด้วย นักศึกษาจึงจะได้มีโอกาสได้ทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างนักศึกษาที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ถึงแม้ว่าทางบุคลากรสายสอนและนักศึกษายังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่ม ประเทศอาเซียนในปี 2558 มากนัก แต่ด้วยการที่ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ทำให้ประชากรในประเทศเรียนรู้ สร้างความเข้าใจและเคารพในความต่างเพื่อที่จะ อยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายได้อย่างสงบสุข จึงทำให้บุคลากรและนักศึกษาไม่กังวลใจกับเรื่องความ

ขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่อาจเกิดขึ้นได้ และนอกจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว นักศึกษาได้มีโอกาสไปฝึกงานตามสถานประกอบการที่มีผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมอยู่ร่วมกัน จึงเป็นการเตรียมความพร้อมอีกระดับหนึ่งก่อนที่นักศึกษาจะออกไปทำงานจริงๆ อีกด้วย

แนวทางการบูรณาการบรรจุการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวนั้น สามารถทำได้ในหลายลักษณะ เช่น

1. บรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาเซียนไว้ในวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว เช่น วิชาภาษาต่างประเทศ วิชาด้านการทูต วิชาวัฒนธรรม วิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วิชาภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว วิชาการท่องเที่ยวสากล วิชาการมารยาทสากล
2. การพัฒนาวิชาใหม่ขึ้นมาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมข้ามชาติ เช่น วิชาวิชาอาเซียนศึกษา วิชาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอาเซียน วิชาประวัติศาสตร์เชิงเปรียบเทียบภูมิภาคอาเซียน วิชาวัฒนธรรมองค์กรธุรกิจในประเทศอาเซียน วิชาภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน
3. การจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ในภูมิภาคอาเซียน
4. การจัดโครงการฝึกอบรมประสบการณ์ให้นักศึกษาโดยให้โอกาสนักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ในประเทศในเขตภูมิภาคอาเซียน

การสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี

ในการสร้างความร่วมมือของสถาบันทางการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้น ต้องสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแบ่งได้ในหลายๆ ส่วนคือ

1. ส่วนของนักศึกษา
 - 1.1. นักศึกษาควรได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรมในเขตภูมิภาคอาเซียน และสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตในการเรียนได้ ภายใต้ปฏิทินทางการศึกษา และการเทียบโอนหน่วยกิตในระบบเดียวกัน เช่น การเข้าร่วมการแข่งขันทางวิชาการในเขตภูมิภาค โครงการพัฒนาผู้นำวัฒนธรรมอาเซียน การจัดตั้งชมรมอาเซียน การออกค่ายอาสาพัฒนาในระดับอาเซียน
 - 1.2. การฝึกประสบการณ์ในประเทศกลุ่มสมาชิกและนับหน่วยกิตเป็นรายวิชาฝึกประสบการณ์
 - 1.3. การได้รับทุนการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่น ทุนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เพื่อศึกษาในมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคอาเซียน
 - 1.4. การร่วมมือกันทำการวิจัยในระดับอุดมศึกษาร่วมกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคอาเซียน
2. ส่วนของบุคลากร
 - 2.1. การแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาในด้านการวิจัย หรือการทำวิจัยร่วมกัน

2.2. การเขียนเอกสารประกอบการสอนหรือตำราด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม โดยเฉพาะด้านที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการโรงแรมของภูมิภาคอาเซียนเนื่องจากยังไม่มีตำราในด้านนี้แพร่หลายนัก

2.3. การเข้าร่วมการจัดอบรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งในเชิงวิชาการและวัฒนธรรม

2.4. ศึกษาดูงานในด้านนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

3. ส่วนของสถาบันการศึกษา

3.1. การร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งทางวิชาการและวัฒนธรรม เช่นการทำ Mutual Recognition Arrangement (MRA) การสร้างเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) ดังที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมีกิจกรรมภายใต้เครือข่ายคือการประกันคุณภาพนักศึกษา การเคลื่อนย้ายนักศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ เครือข่ายทรัพยากรเส้นทางปัญญา และการสร้างฐานข้อมูล ในการนี้ ประกอบไปด้วย 26 มหาวิทยาลัยสมาชิก อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยอื่นๆ ควรจะได้มีส่วนร่วมในเครือข่ายนี้เพิ่มขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่ว่าทุกมหาวิทยาลัยต้องมีมาตรฐานเดียวกัน

3.2. การจัดสัมมนา หรือ ประชุมปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งเชิงวิชาการและวัฒนธรรม เช่นงานสัปดาห์วัฒนธรรมอาเซียน งานสัมมนาวิชาการด้านพัฒนาหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมในภูมิภาคอาเซียน การพัฒนาจรรยาบรรณคณาจารย์อาเซียน

3.3. การอบรมพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ส่วนของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศตนเองและมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการและวัฒนธรรม และควรอำนวยความสะดวกต่อนักศึกษาในแง่การเดินทาง เช่นออก ASEAN Student passport และการออกวีซ่านักศึกษา หรือวีซ่าที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ ซึ่งจากการสรุปผลการประชุม ASEAN+3 Heads of International Relations Offices' Meeting 2553 ในเรื่อง การสร้างความแข็งแกร่งทางการอุดมศึกษาในภูมิภาค เพื่อการส่งเสริมและรองรับการเคลื่อนย้ายนักศึกษา สรุปผลโดย รศ.ดร.นันทนา คชเสนี (2004) ได้กล่าวว่าหนึ่งในเจ็ดข้อจำกัดในกิจกรรมนี้คือ การออกไปรับรองการทำงานและวีซ่า ซึ่งมีข้อเสนอแนะคือควรได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งหน่วยงานให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัย ต้นสังกัดและมหาวิทยาลัยเจ้าภาพ ให้ AUN ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลางในการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาและบุคลากรในโครงการแลกเปลี่ยนต่างๆ และสร้างเครือข่ายการให้ความคุ้มครองแก่บุคลากรที่ร่วมโครงการแลกเปลี่ยน นอกจากนั้นแล้วรัฐบาลควรเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

5. ส่วนของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชนที่รับนักศึกษาฝึกงานควรเปิดโอกาสรับนักศึกษาฝึกงานจากประเทศกลุ่มสมาชิกเพื่อที่นักศึกษาเหล่านั้นจะได้มีโอกาสเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ในประเทศที่มีสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศของตนเอง นอกจากนั้นแล้วควรมีเครือข่ายความร่วมมือกันอย่างแข็งขันในกลุ่มประเทศสมาชิก

การอภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาจากหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรม ณ ประเทศลาวและประเทศมาเลเซียถึงความตระหนักในการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและแนวโน้มของการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมในกลุ่มประเทศอาเซียน พบว่านักศึกษายังไม่ตระหนักถึงประเด็นนี้ซึ่งในความเป็นจริงนั้น บทบาทในการสร้างความร่วมมือทางการศึกษาในประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นั้น อาเซียนต้องสร้างความเข้าใจและความตระหนักเรื่องกฎบัตรอาเซียนผ่านหลักสูตรอาเซียนศึกษา และการแปลเป็นภาษาต่างๆ ในอาเซียนและสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจและความตระหนักในความหลากหลายในอาเซียน และเมื่อได้สอบถามถึงความต้องการในการทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียนในอนาคต นักศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอยากไปทำงานในประเทศสิงคโปร์มากที่สุดด้วยเหตุผลเรื่องรายได้ ความทันสมัย และคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ถัดมาก็เป็นประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซียตามลำดับ นอกจากนี้แล้วนักศึกษายังได้เอ่ยถึงประเทศนอกกลุ่มอาเซียนเช่น ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ และฝรั่งเศส ในขณะที่นักศึกษาของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียส่วนใหญ่กล่าวถึงประเทศบรูไน ประเทศไทย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์และประเทศในแถบยุโรปซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปผลการประชุม ASEAN+3 Heads of International Relations Offices' Meeting 2553 ในเรื่อง การสร้างความแข็งแกร่งทางการอุดมศึกษาในภูมิภาค เพื่อการส่งเสริมและรองรับการเคลื่อนย้ายนักศึกษา โดยได้กล่าวถึงหนึ่งในเจ็ดปัญหาที่เกิดขึ้น คือ มีปัญหาด้านทัศนคติที่นักศึกษาจะมุ่งความสนใจไปที่ประเทศตะวันตกทั้งในเรื่องการแลกเปลี่ยนทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน (รศ.ดร.นันทนา คชเสนี (2004))

จากการวิเคราะห์หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในประเทศมาเลเซียนั้น พบว่าหลักสูตรนั้นได้สอดคล้องกับรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีของราล์ฟ ดับเบิลยู ไทเลอร์ (1986) โดยหลักเกณฑ์ในการจัดหลักสูตรและการสอนต้องตอบคำถามพื้นฐาน 4 ข้อ คือ มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถานศึกษาควรต้องมี (มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่ควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Educational Experiences) ดำเนินการจัดการในวิธีการสอนอย่างไร ที่จะส่งผลให้มีการสอนมีประสิทธิภาพ (Organization of Educational Experiences) และการประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการเรียนอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (Evaluation) และได้จัดองค์ประกอบของหลักสูตร ตามทฤษฎีของไทเลอร์ ครอบคลุมเนื้อหาคือด้านขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร การบูรณาการ การเรียงลำดับขั้นตอน คือควรเริ่มจากง่ายไปหายาก ความต่อเนื่องและความสัมพันธ์เชื่อมโยง

การจัดโครงสร้างหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซียนั้น ประกอบไปด้วยวิชา Malaysian Studies และ Islamic Studies/ Moral Studies เพราะประเทศได้ให้ความสำคัญถึงการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมเนื่องจากประเทศนี้ประกอบไปด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Saee (2005) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการศึกษาด้านความคิด เช่น ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความเข้าใจ ตลอดจนอุดมการณ์ต่างๆ ที่ทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และการบริหาร อันเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจิตใจหรือ / และ ความคิดเป็นสำคัญ มีผลต่อหลักสูตรการศึกษาที่ต้อง

ออกแบบวิธีการเรียนการสอน สื่อความและให้สอดคล้องกับแนวคิดของสังคมและวัฒนธรรมที่นำมาดำเนินการร่วมกัน

การควบคุมมาตรฐานทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซียนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของจำ เพื่ออินทร์ (2553) ที่กล่าวว่าประสิทธิภาพในการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนสามารถวัดได้จากการประเมินหลักสูตร ซึ่งการประเมินคือ การวัดประสิทธิภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่นำเอากฎระเบียบต่างๆ มาประกอบการตัดสินใจ อาจอยู่ในรูปของลักษณะข้อมูล การวัดคุณค่า คุณภาพ และ ความสำคัญของสิ่งนั้นๆ รวมไปถึงเอาข้อเปรียบเทียบไปถึงประสบการณ์ก่อนหน้านั้นมาประกอบการตัดสินใจ เหตุผลที่ต้องมีการประเมินอันเนื่องมาจาก เป็นการตอบสนองเจตนารมณ์ของสังคม ในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่การทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำเอาค่านิยมชุมชน มาประยุกต์กับการตัดสินใจระดับคุณภาพ เพื่อนำข้อประเมินไปปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นไปอีก และ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต นอกจากนั้น การควบคุมคุณภาพนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Novak & Tyler(1986) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนการประเมินการออกแบบทั้งหมดแบ่งออกเป็น 3 หมวดใหญ่ คือขั้นพัฒนาหลักสูตร คือ การประเมินโครงสร้างหลักสูตร ขั้นการใช้หลักสูตร คือ การประเมินหลักสูตรที่ใช้จริง และขั้นผลิตผลของหลักสูตร คือ การประเมินติดตามผล

นักศึกษาในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่จะได้เรียนวิชา Personal Development เป็นวิชาที่พัฒนาตนเองเพื่อให้เหมาะสมกับสาขาอาชีพในอนาคต โดยนักศึกษาจะได้รับการอบรมด้านมารยาทสังคม การสัมภาษณ์งาน การเตรียมความพร้อมในการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับแขกและเพื่อนร่วมงาน การแก้ไขปัญหาจากการทำงาน และต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านการวางแผนการทำงานอนาคต การเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มาจากต่างวัฒนธรรม รวมไปถึงการทำงานที่มีสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปซึ่งเกี่ยวเนื่องกับแนวคิดของ Rokeach (1973) ที่กล่าวว่าวัฒนธรรมที่แตกต่างย่อมมีบทบาทต่อระบบการศึกษาโดยมีส่วนทำให้อาจารย์ผู้สอนดำเนินการสอนไปได้โดยประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็พบกับความล้มเหลว เพราะวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ แต่ละระบบการศึกษาจะกำหนดแบบอย่างการทำงาน ความคิด และกิจกรรมทั้งหลายของนักศึกษา ซึ่งวัฒนธรรมและแบบอย่างการดำเนินงานเหล่านี้ ไม่ได้ถูกเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ได้ประพฤติปฏิบัติกันมาตั้งแต่ผู้ทรงคุณวุฒิผู้กำหนดแนวทางหลักสูตรผ่านไปจนถึงอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานสอนในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ มายังนักศึกษา และสืบทอดไปยังนักศึกษารุ่นหลังต่อไป ซึ่งความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างของแต่ละประเทศจะสามารถเสริมสร้างให้ระบบการศึกษามีความก้าวหน้าหรือประสบความล้มเหลวได้ขึ้นอยู่กับว่า เราสามารถจะเข้าใจในวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่นเพียงใด บางครั้งแผนหลักสูตรการศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ หากค่านิยมสอดคล้องกับนโยบายหลักแผนการสอน นักศึกษามีความเต็มใจในการเรียนรู้ เป็นผลให้ผลการเรียนประสบความสำเร็จและก้าวหน้าแต่ถ้าหลักและนโยบายของแผนการศึกษา เกิดมีความขัดแย้งกับค่านิยมของสังคมท้องถิ่น แผนการศึกษานั้นจะไม่ประสบความสำเร็จได้เลย

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอยู่ในขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ดังนั้นหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวจึงอยู่ในระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนคือ ประเทศลาวยังขาดบุคลากรสายสอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและโรงแรมอยู่ และยังขาดเครื่องมือสำหรับปฏิบัติการ จึงต้องเปิดวิชาเชิงการบริหารจัดการมากกว่าวิชาเชิงปฏิบัติการ ทำให้นักศึกษาที่จบไปขาดศักยภาพในการทำงานเชิงปฏิบัติ

ในส่วนของสถานการณ์หลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย พบว่ามีหลักสูตรที่หลากหลาย ทั้งด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอาหาร และมีทุกระดับปริญญา จุดแข็งของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในประเทศมาเลเซียคือความพร้อมด้านบุคลากรและอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติ ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว โรงแรม และอาหาร อีกทั้งยังมีความร่วมมือกันกับภาคเอกชนในการจัดทำห้องปฏิบัติการต่างๆ และการส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จุดอ่อนของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของประเทศมาเลเซียคือการที่บุคลากรและนักศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่วมมือของประชาคมอาเซียน จึงไม่เห็นความสำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนมากเท่าไรนัก

ในเรื่องของแนวทางการบูรณาการการบรรจ้วุฒินวธรรมข้ามชาติเข้าไปในหลักสูตรการท่องเที่ยวและโรงแรมสามารถทำได้ในหลายลักษณะ เช่น บรรจู่ไว้ในวิชาสอน โดยการสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้าไปในรายวิชาเก่า การคิดวิชาใหม่ขึ้นมาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมข้ามชาติ การจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ในภูมิภาคอาเซียน ในส่วนของแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีนั้น สามารถกระทำในหลายๆ ระดับคือ ในระดับของนักศึกษา โดยนักศึกษาควรได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรมในเขตภูมิภาคอาเซียน และสามารถถ่ายโอนหน่วยกิตในการเรียนได้ ภายใต้ปฏิทินทางการศึกษาและการเทียบโอนหน่วยกิตในระบบเดียวกัน การได้ฝึกประสบการณ์ในประเทศกลุ่มสมาชิกและนับหน่วยกิตเป็นรายวิชาฝึกประสบการณ์ การได้รับทุนการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการร่วมมือกันทำการวิจัยในระดับอุดมศึกษาร่วมกับนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคอาเซียน ในระดับของบุคลากรทางการศึกษา สามารถแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษาในด้านการวิจัย หรือการทำวิจัยร่วมกัน การเขียนเอกสารประกอบการสอนหรือตำราด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม การเข้าร่วมการจัดอบรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งในเชิงวิชาการและวัฒนธรรม และศึกษาดูงานในด้านนโยบายเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในระดับสถาบันการศึกษานั้น ควรมีการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีทั้งทางวิชาการและวัฒนธรรม การจัดสัมมนา หรือ ประชุมปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้องทั้งเชิงวิชาการและวัฒนธรรม การอบรมพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในระดับของภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในเรื่องความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศตนเองและมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อความเข้มแข็งทางวิชาการ

และวัฒนธรรม และควรอำนวยความสะดวกต่อนักศึกษาในแง่การเดินทาง และสุดท้ายคือในระดับของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องคือ ภาคเอกชนที่รับนักศึกษาฝึกงานควรเปิดโอกาสรับนักศึกษาฝึกงานจากประเทศกลุ่มสมาชิกเพื่อที่นักศึกษาเหล่านั้นจะได้มีโอกาสเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ในประเทศที่มีสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศของตนเอง นอกจากนั้นแล้วควรมีเครือข่ายความร่วมมือกันอย่างแข็งขันในกลุ่มประเทศสมาชิก

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

จากการศึกษาหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหพันธ์รัฐมาเลเซียเพื่อหาแนวทางการบูรณาการการศึกษาวัฒนธรรมข้ามชาติไว้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวและแนวทางการสร้างความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของทั้งสองประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจอันดี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการนำเสนอ และประชาสัมพันธ์นโยบายการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียนให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษา ทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเองได้เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เช่นการจัดโครงการบรรยายทางวิชาการเรื่องความตระหนักเรื่องการก้าวสู่อาเซียน

2. ผู้จัดทำหลักสูตรด้านการท่องเที่ยวต้องพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับอาเซียนได้ ไม่ใช่เฉพาะระดับประเทศ โดยต้องพัฒนาด้านภาษา ด้านการรับมือกับการทำงานร่วมกับบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มาจากต่างวัฒนธรรม หรือการเรียนรู้การทำงานในประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรในอนาคตควรมีรูปแบบของเครือข่ายการเรียนรู้ ในด้านวิชาการและวิชาชีพ และถูกออกแบบมาเพื่อให้สามารถเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยจัดหลักสูตรเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความต่อเนื่องตลอดเวลาในชีวิต ซึ่งจะมีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากรให้มีศักยภาพมากขึ้น โดยการเปิดสอนหลักสูตรเพิ่มความเป็นนานาชาติมากขึ้นนั้น จะมีการเปิดหลักสูตรที่ให้การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศใหม่ๆ อย่างน้อย 2 ภาษา นอกจากนี้หลักสูตรและการเรียนการสอนจะมีการพัฒนาทักษะในด้านกระบวนการคิด การศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีศักยภาพในด้านการสื่อสาร เป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความคิดที่กว้างไกล ใฝ่หาการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ผู้เรียนรู้มีความรู้ทั้งเรื่องที่เป็นแบบสากลนานาชาติ และในท้องถิ่น ซึ่งจะสามารถเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม และควรที่จะมีการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรที่ผสมผสานในองค์ความรู้ทั่วไปและในส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเสมอ และการจัดการเรียนและการสอนควรจะมีการใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และสุดท้ายคือการเพิ่มมาตรฐานการควบคุมคุณภาพทางการศึกษาในทุกระดับชั้นให้ครอบคลุมทั้งภูมิภาค

3. บุคลากรสายสอนต้องพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นไปอีก เพื่อจะได้มีศักยภาพในการให้ความรู้แก่นักศึกษา เพื่อให้ได้เทียบเท่ากับระดับสากล

4. ในประเด็นของการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกันนั้น ควรจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของทั้งผู้สอนและนักศึกษาในเรื่องของการทำงานข้ามวัฒนธรรม เช่น

โครงการและเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและงานวิจัย โครงการดูงาน โครงการความร่วมมือกันจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประชุมระดับนานาชาติ หรือโครงการสัมมนาต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ในการทำงานวิจัยครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของทั้งอาจารย์และนักศึกษาในเรื่องของการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อการทำงานในระดับอาเซียน

บรรณานุกรม

- จำ เชื้ออินทร์. 2553. **การพัฒนาหลักสูตร**. [Online] Available at HTTP: images.kankamol.multiply.multiplycontent.com/.../develop%5B1%5D.pdf?. [2553 พฤศจิกายน 20].
- นันทนา คชเสนี. 2004. **กรณีศึกษา: การเตรียมความพร้อมกิจกรรม/ โครงการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและเปิดเสรีการค้าบริการด้านอุดมศึกษา**. [Online] Power point จากการบรรยายเรื่อง ASEAN Community Network. Available www.aunsec.org [2554 เมษายน 8]
- Novak, J. & Tyler, R. 1986. **A Theory of Education**. California: Cornell Univ Press
- Rokeach, M. 1973. **The Nature of Human Values**. New York: Free Press.
- Saee, J. 2005. **Managing Organizations in a Global Economy: An Intercultural Perspective**. Australia: Thomson.

ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ที่ได้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรการท่องเที่ยวและบริการ

1. How is the tourism education situation in your country and at your university?
2. What type of university are you?
3. What kinds and levels of degrees do you offer?
4. What are the objectives of each courses?
5. How many credits do students need to learn and how long will it take to get the degree?
6. What strengths and weaknesses do you think your curriculums are?
7. Do the university prepare for the AEC 2015?
8. Is there any subject in relation to the cross cultural aspects? If so, what subjects?
9. Is there any activitie which can encourage the cross cultural interaction?If so, what are they?
10. Is there any work placement for students? How are they working?
11. Can students choose their workplacement place and is there any chance that they can do workplacement abroad?
12. Do you have any guidelines in integrating knowledge in cross-cultural in the curriculums?
13. Do you have an opinion about how to propose ways of fostering better collaborations between institutions?

แบบสัมภาษณ์นักศึกษาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรการท่องเที่ยวและบริการ

1. What majority are you in and what year?
2. How do you feel about learning here?
3. In your opinion, what are the strengths and weaknesses of the curriculum here?
4. Do you have any chances to learn about the cross cultural aspects in the classroom and outside the classroom?
5. How do you know about the FTA of ASEAN?
6. Do you have any plan to work in ASEAN countries in the future and why?

แบบสัมภาษณ์บุคลากรในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1. What degrees and what area did you graduate?
2. How did you make use of what you learnt in the past when working in this industry?
3. What kind of training did they give to you before starting your job?
4. Is it the same of different comparing to what you learnt from college or university?
5. If you graduated in the area of tourism and hospitality, in your opinion, what are the strengths and weaknesses in tourism curriculum in your countries?
6. Do you have any problems dealing with cross cultural guests and colleagues? If so, what kind of problems and how did you solve it?
7. If you will be allowed to work in all ASEAN countries in the future, will you move to work in those countries? If yes, which one and why? If no, why?

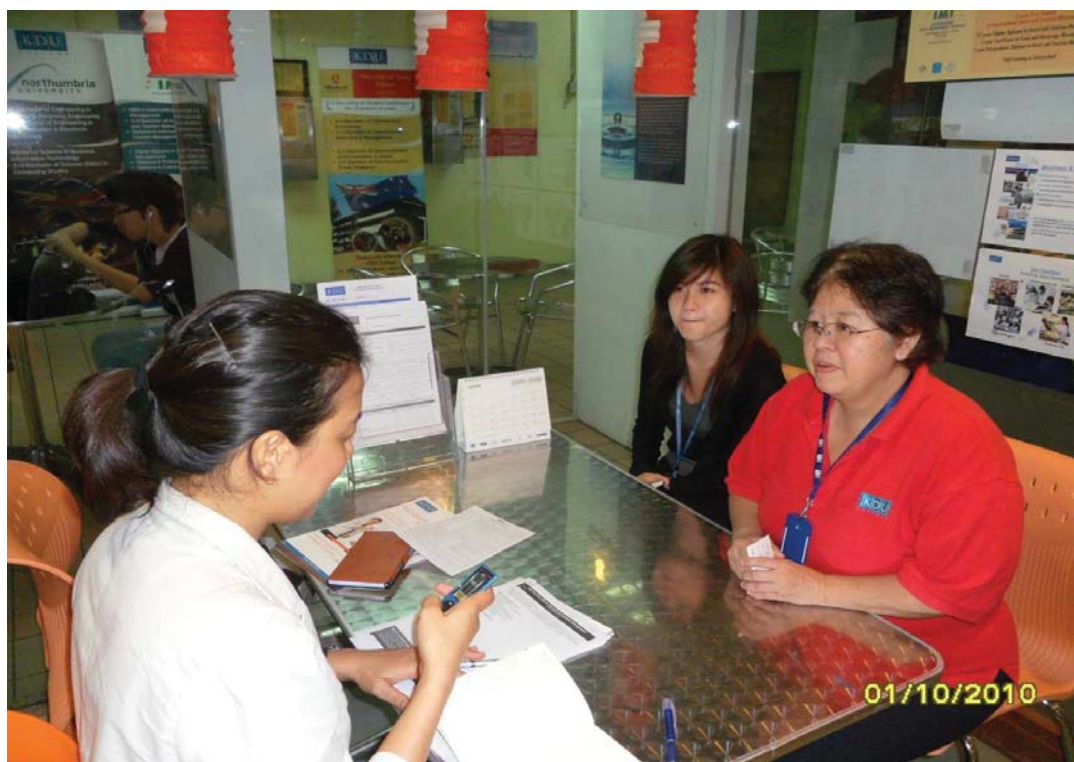
ภาคผนวก ค. รูปภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

รูปภาพการเก็บข้อมูลในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว





ภาพจากการเก็บข้อมูลประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย











ภาคผนวก จ. ประวัติผู้วิจัย

นางสาวพิมพ์มาดา วิชาศิลป์

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโครงการบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนนราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

ประวัติการศึกษา

Ph.D. (Tourism) Bournemouth University , U.K.

M.A. (Tourism and Leisure) Lancaster University, U.K.

ศศ.บ (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

งานวิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย A participation of health tour by Thai women in relation to leisure and lifestyle ปี 2551 แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
2. ผู้ช่วยวิจัย เรื่อง โครงการปริวรรต-แปล พื้นเมืองแสนหวี ฉบับหอคำเมืองใหญ่ แหล่งทุน Toyota Foundation เผยแพร่เป็นหนังสือ พื้นเมืองแสนหวี ฉบับหอคำเมืองใหญ่
3. หัวหน้าโครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาการรับรู้ด้านความเสี่ยงที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติประเภทแบกเป้ในประเทศไทย 2551 แหล่งทุน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
4. หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานการฝึกอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว 2553 แหล่งทุน กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
5. หัวหน้าโครงการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความต้องการด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวต่างชาติและการรับรู้มิติด้านความปลอดภัยของตำรวจท่องเที่ยวไทย แหล่งทุน กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ